

PORSGRUNN KOMMUNE

Handlingsprogram 2018 - 2021

Økonomiplan med årsbudsjett for 2018
Vedtatt av bystyret 14. desember 2017

Sammen om Porsgrunn

Bystyrets vedtak 14. desember 2017 i sak 87/17:

1. Handlingsprogrammet for 2018– 2021 vedtas med de tiltak og økonomiske rammeforutsetninger som fremgår av rådmannens forslag i handlingsprogramdokumentet. Økonomiplanen for 2018– 2021 vedtas med de netto rammebeløp for de 5 ulike rammeområdene som går fram av Budsjett skjema 1B i - med følgende endringer vedtatt av bystyret i sak 87/17:

Endringer i investeringsbudsjettet:

Tekst - investeringstiltak	2018	2019	2020	2021
Seremonibygge			35 000	
LED belysning - gater	2 500			
Helleberget	-1 000			
Tankbil	-1 500			
Sum netto endring	0	0	35 000	0
Endret finansiering:				
Lån - økt låneoptak	-2 000	-2 000	-30 900	-500
Moms-kompensasjon			-6 100	
Overført fra drift - redusert overføring	2 000	2 000	2 000	500
Sum endret finansiering	0	0	-35 000	0

Endringer i driftsbudsjettet:

Beskrivelse av endringen - hva/hvor	2018	2019	2020	2021
Formannskapet :				
Gave- professorat	200	400	400	400
Barn, unge og kultur:				
Tidlig innsats	2 400	3 000	3 500	4 000
DuVerden	350	350	350	350
Kultur samling med kommuner som har festivaler	50			
Skolefrukt	250	500	500	500
Helse og omsorg				
Legevakt			-1 000	-2 000
NAV	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Miljø og byutvikling				
Klima og miljørådet	250	250	250	250
Vedlikehold	1 000	1 000	4 500	4 500
Asfalt	1 000	1 000	1 000	1 000
Ny brannordning		-1 000	-4 000	-5 000
Endringer i andre utgifter/inntekter:				
Endring effektivisering til 1,1%	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Overføring til investeringsregnskapet	-2 000	-2 000	-2 000	-500
Sum netto endring	0	0	0	0

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

- 1.1 Bystyret ber ordfører og rådmann jobbe aktivt for at statlige myndigheter respekterer Bystyrets nei til deponi jfr vedtak 5.mars 2015.
- 1.2 Grenlandsrådet bes fremme en sak om styrket felles innkjøpsordning i tråd med kunnskapsgrunnlag fra blant annet pågående prosess med klima og energiplan for Skien og Porsgrunn.
- 1.3 Vi ber rådmann utarbeide sak til politisk behandling i formannskapet med kostnader og tidsperspektiv på utbygging av fiber /bredbånds dekning og høyhastighet i hele kommunen.
- 1.4 Bystyret ønsker en gjennomgang og behandling av kontrollmyndighetens arbeidsmetoder og praksis innenfor skjenke, servering og salgsbevillinger. Sak om dette fremlegges formannskapet.
- 1.5 Bystyret ber rådmann oppfordre saksbehandlere i kommunen om i fremtidige brev, korrespondanse, saksfremstillinger, innvilgede vedtak mv. formulere disse slik at folk flest forstår. Hvis det er behov for det, bes også rådmann arrangere kurs for dette i likhet med Tønsberg og Re.
- 1.6 Tømming av Vallermyrene leir (i dag arealene som brukes til flyktnings mottak) utsettes. Kommunen/ Porsgrunn Utvikling vurderer om beboelsesrom, og areal kan benyttes til annet formål, slik de i dag fremstår.
- 1.7 Fylkestinget gikk 6. desember inn for store endringer i fagtilbudet ved videregående skoler i Grenland. Vi støtter mange av tankene som ligger til grunn for saken, men er sterkt imot at studieretningen Teknikk og industriell produksjon (TIP) legges ned ved Porsgrunn videregående skole. Å bygge opp et industrielt yrkesfagtilbud har tatt årtier. Det gode omdømmet tilbudet i dag har skyldes ikke minst nærheten til landets største industriområde på Herøya. Samarbeidet med fagskolen og høgskolens teknologiske avdeling er også viktig. Med ny jernbane til Larvik åpnes muligheter for at TIP kan få elever fra Larvik og Vestfold. Om fylkestingets vedtak blir gjennomført, vil industrikommunen Porsgrunn praktisk talt stå uten yrkesfaglige tilbud. Bystyret i Porsgrunn ber fylkeskommunen bruke mer tid - og revurdere beslutningen om flytting av TIP fra Kjølnes.
- 1.8 Behov for vedlikehold av idrettsanlegg er stort. Økt utbygging i nærområdene, og flere barn som bruker idrettsanleggene krever behov for økt vedlikehold av eksisterende Idrettsanlegg. Idretten selv har påpekt behov for et samarbeid mellom idretten og Porsgrunn kommune vedr en utstyrs pool.
- 1.9 Bystyret ber ordfører gå i dialog med Telemark museum, Telemark fylkeskommune og kulturdepartementet for å sikre videre drift av porselensmuseet. Saken behandles i forbindelse med museumsmeldingen.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

- 1.10 «En vurdering av konsekvenser for samfunnsøkonomi, klima og miljø skal tas inn saksframstillingen i større arealplaner.»

2. Første året i økonomiplanen vedtas som kommunens årsbudsjett for 2018 med en samlet ramme til fordeling drift på 1.984,4 mnok jfr. Budsjettskjema 1B i handlingsprogram-dokumentet, og en brutto utgiftsramme på 602,1 mnok for investeringsbudsjettet (jfr. Årets finansieringsbehov i Budsjettskjema 2A i handlingsprogramdokumentet).

3. Rammen for investeringer i anleggsmidler (investeringsrammen) for 2018 fastsettes til 524,7 mnok (jfr. linje 1 i Budsjettskjema 2A), og fordelt på enkeltprosjekter i samsvar med spesifikasjonen i vedlegg 1 i handlingsprogramdokumentet. Bystyret godkjenner låneopptak til finansiering av investeringsprosjektene med 373,1 mnok. Avdragstiden fastsettes til opp mot den maksimale av hva forskriftene fastsetter. Bystyret vedtar at det i tillegg tas opp 60 mnok i startlån i Husbanken.

4. Skatt på inntekt og formue for forskuddspliktige skattytere skrives ut på grunnlag av lovens maksimum.

5. Skatt på eiendommer (alminnelig eiendomsskatt) skrives ut med 7,0 o/oo av takstgrunnlaget. Eiendomsskatt på kraftverk og øvrige verker og bruk skrives også ut med 7,0 o/oo av takstgrunnlaget.

6. Bystyret fastsetter satser for gebyrene, avgifter og egenbetalinger slik de framgår av vedlegg 2 i handlingsprogramdokumentet. Generelt gjelder at endringene har effekt fra årsskiftet 2017/2018 dersom ikke annet er spesielt angitt.

7. Bystyret godkjenner en trekkrettighet for kassakreditt på inntil 60 MNOK.

Innhold

1. Innledning	6
2. Kommunens langsiktige mål	9
3. Økonomiske utfordringer og mål.....	10
3.1 Kommunens økonomiske hovedutfordring og mål	10
3.2 Økonomiske mål for omstilling og effektivisering	12
4. Andre forutsetninger og økonomiske rammer	13
4.1 Hovedpunkter fra forslaget til statsbudsjett	13
4.2 Andre forutsetninger og enkeltheter som er lagt til grunn	19
5. Hovedtall – drift og investering	21
5.1 Driftsbudsjettet – inntektsrammer.....	21
5.2 Driftsbudsjett – rammeområdene	22
5.3 Investeringsbudsjettet.....	25
5.4 Oppsummering – status i f.t. de strategiske økonomiske målene.....	27
6. Rammeområder	28
6.1 Formannskapet.....	28
6.2 Barn, unge og kultur	44
6.3 Helse og omsorg.....	68
6.4 Miljø og byutvikling	87
6.5 Kirker og trossamfunn	95
Vedlegg 1 Samlet investeringsoversikt – budsjettskjema 2 B.....	98
Vedlegg 2 Gebyrer	100
Vedlegg 3 Økonomiske rammer for virksomhetene	115

1. Innledning

Utviklingsmålene i kommuneplanens samfunnsdel

De langsiktige utviklingsmålene i kommuneplanens samfunnsdel er:

- En god kommune å bo i
- En fremtidsrettet byutvikling
- Et nyskapende og variert næringsliv
- En organisasjon med evne til endring og forbedring

Porsgrunn er fra naturens side tildelt mange kvaliteter som bidrar til å gjøre det attraktivt å bo i Porsgrunn. Disse kvalitetene tar innbyggerne ofte for gitt – særlig om de har bodd noen år i kommunen. Naturgitt mangfold og naturgitte fortrinn vedtas ikke av de folkevalgte. Derimot kan de folkevalgte gjennom sin politikk bidra til å forsterke eller svekke disse kvalitetene. Om de forvaltes klokt, er de naturgitte kvalitetene tilnærmet uendelige.

Mye av det som kan tolkes inn under begrepet «utvikling» utfordrer de naturgitte fortrinnene, det være seg om det gjelder natur- og friluftsområder på land og i sjø, plante- og dyreliv, grøntarealer i sentrale byområder, luft- og vannkvalitet osv. Situasjonen i Porsgrunn nå er at det pågår mer utvikling enn på svært lenge i form av bygging av ny infrastruktur, bolig og næring. Dette er selvsagt positivt, men det er også utfordrende for de folkevalgte og de ulike sektormyndighetene å finne en god og bærekraftig balanse mellom utvikling og grunnleggende naturgitte fortrinn. Det kanskje største fysiske inngrepet i kommunen vår i den planperioden vi nå går inn i er bygging av ny firefelts E-18 fra Langangen til Rugtvedt. Dette prosjektet har jo stor nasjonal betydning, noe Porsgrunn kommune som lokal myndighet må respektere og ha et konstruktivt forhold til, men vi må også evne å få gjennomslag for at inngrepene som dette prosjektet representerer skjer på en balansert og bærekraftig måte i forhold til behovene for befolkningen i Porsgrunn.

Utviklingsmålet «en god kommune å bo i» spenner over hele spekteret av kommunal tjenesteproduksjon. Både de innbyggerne vi allerede har og de som vurderer å flytte hit vektlegger den samlede kvaliteten på den kommunale tjenesteproduksjonen. Effektivitet og kvalitet i eldreomsorgen og omsorgen for andre med bistandsbehov, kvalitet og oppnådde resultater i barnehager og skoler, rekreasjon og tilbud av «urban» karakter, et variert kulturliv og et aktivt forhold til idrettsliv og annen frivillighet, god og effektiv kommunal infrastruktur og ikke minst arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er både samlet og hver for seg svært viktige elementer som i varierende grad blir vektlagt av den enkelte innbygger. De folkevalgte må innenfor de økonomiske og organisatoriske rammer kommunen har, balansere disse og andre elementer i tjenesteproduksjonen.

Kommunen som tilrettelegger for bærekraftig vekst, – herunder private investeringer i bolig og næring – krever særlig oppmerksomhet. Vi vil i planperioden være preget av at mye skjer på disse områdene. Investeringene

både innenfor privat sektor og i offentlig regi er historisk høye, og kommunen som tilrettelegger blir i økende grad utfordret på tempo i saksbehandling og beslutningsevne. Kommunen blir også utfordret på egen risikovilje og -evne, f.eks. ved at vi må vurdere i vei- vann- og kloakkinfrastruktur til nye bolig- og næringsområder før utbygger har solgt tomter.

Om omdømme

Utviklingsmålene i kommuneplanens samfunnsdel utfordrer ikke bare kommuneorganisasjonen, men også de folkevalgte og innbyggerne generelt til oppmerksomhet omkring både kommuneorganisasjonens og Porsgrunnssamfunnets omdømme. På målinger som utføres nasjonalt scorer Porsgrunn høyt. Eksempelvis kan det her vises til «Kommune-NM» 2017. Andre målinger viser at vi som samfunn fortsatt har utfordringer. For eksempel illustrerer Folkehelsebarometeret, som årlig utgis av Folkehelseinstituttet, at vi har et potensiale på en del områder som omfattes av begrepet «folkehelse».

Holdninger og måten å kommunisere med omverdenen på, har stor betydning for omdømmet. For ansatte i kommuneorganisasjonen vil måten man snakker med innbyggerne på og hvor raskt man responderer på henvendelser fort kunne påvirke innbyggerne. Dersom innbyggeren som henvender seg får et budskap hun eller han oppfatter som positivt fra en kommuneansatt i en vennlig tone og raskt, vil det åpenbart ha en positiv virkning på innbyggeren og sikkert store deler av bekjentskapskretsen. Det kan til og med hende at om innbyggeren får et budskap som oppfattes som negativt, kan det allikevel oppfattes positivt dersom det er rask respons og budskapet avgis i en vennlig tone. Det verste er at innbyggeren ikke får noe respons i det hele tatt. Det nest verste er vel at innbyggeren får et budskap som oppfattes som negativt etter lang tid, etter mangeurringer og i en uvennlig tone.

I helt særlig grad påvirker kommuneorganisasjonens omdømme kommunens rekrutteringsevne. Om en fremskriver kommuneorganisasjonens arbeidskraftbehov fram mot 2040, hensyntar normal befolkningsvekst og normal turnover, vil Porsgrunn kommune alene som arbeidsgiver forsyne seg av hele den tilgjengelige arbeidskraftreserven i kommunen. Dette går jo rett og slett ikke, og betinger derfor at vi må jobbe smartere, effektivisere arbeidsprosesser (f.eks ved bruk av ny teknologi) og ha kontinuerlig fokus på omstillinger. Kommunen må forberede seg på og akseptere at det vil bli færre mennesker bak hver arbeidsprosess og at en del arbeidsoppgaver som man i all tid har oppfattet som selvsagte vil falle helt bort.

I de to foregående tiårene foretok industrien i Grenland årlig grundige og omfattende omdømmemålinger blant innbyggerne i Grenland, og med innbyggere i landet som kontrollgruppe. Resultatene hvert år vist helt entydig at Grenland hadde bedre omdømme i kontrollgruppen enn blant egne innbyggere. Dette er interessant og sier kanskje noe om hvordan vi snakker med og om hverandre i regionen.

Uansett er omdømme og for så vidt også selvfølelse – både i kommuneorganisasjonen og blant innbyggerne - viktig for at Porsgrunn skal oppfattes som en god kommune å bo i. Omdømme bygges i millimeter og kan rives ned i kilometer.

Økonomi og organisasjon

Alle tings utgangspunkt for at vi reelt sett skal bli oppfattet som en god kommune å bo i, er at vi har orden i økonomien. Både administrasjon, politikere og befolkningen har i mange år hatt en tendens til å mene at kommunen har større økonomiske muskler enn den faktisk har. De siste to-tre årene har denne oppfatningen endret seg markant. Fra 2014 til og med 2016 var Porsgrunn en av de kommunene som hadde sterkest forbedring i sine driftsresultater. 2017 blir mer krevende og det er ingen grunn til å tro at årene fra 2018 blir noe bedre. Det er et hovedproblem i store deler av kommune-Norge – også i Porsgrunn - at man tar for gitt at kostnadsnivået for neste år skal være likt kostnadsnivået for det påfølgende år, justert for lønns- og prisstigning. En slik tenkning bærer i det lange løp galt av sted. Den vil føre til at man over tid nærmest lineært fremskriver et historisk kostnadsnivå. I forslaget til handlingsprogram synliggjøres det endringer i dette som jeg håper og tror – til alles beste – vil være varige.

Antall årsverk i kommuneorganisasjonen har i mange år vært stabilt – til tross for en sterk økning både i art og kompleksitet hva angår kommunens oppgaver. Dette er positivt og denne tendensen vil bli videreført i årene som kommer. Antall virksomheter i kommunen er tilnærmet halvert fra 86 virksomheter i 2003 til 44 virksomheter fra 1. januar 2018. Dette stiller større krav til ledelse. I antall ansatte og økonomi er flere av virksomhetene i Porsgrunn kommune blant fylkes største bedrifter. Virksomhetslederne vil derfor i stigende grad bli utfordret på å finne balansen mellom strategisk og operativ ledelse. Porsgrunn skal selvsagt til enhver tid vektlegge at ansatte holder et godt faglig nivå. Omorganiseringene og reduksjonen i antall virksomheter vil imidlertid gjøre at vi må ha særlig oppmerksomhet på ledelse og lederutvikling på alle nivåer. I effektiviserings- og endringsprosesser er samarbeidet med de ansattes organisasjoner et svært viktig fundament. I Porsgrunn kommune er det en godt innarbeidet tradisjon for et konstruktivt samarbeid mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Denne tradisjonen vil være et konkurransefortrinn for å møte de utfordringene som ligger foran oss.

2. Kommunens langsiktige mål

Kommunens handlingsprogram er det sentrale verktøyet for realisering av de langsiktige mål som ligger i kommuneplanen. Kommuneplanen er en langsiktig plan som beskriver hvordan vi ønsker å ha det i Porsgrunn om 10-12 år. Den er på flere områder retningsgivende for utviklingen av byen og kommunen vår.

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt av bystyret 05.09. 2013, og gjelder for perioden 2013-2025.

Samfunnsdelen viser kommunens langsiktige mål, særskilte satsingsområder og hvilke utfordringer og muligheter vi står overfor. Den viser vei for ønsket utvikling av byen og kommunens virksomhet.

Kommuneplanen følges opp i mer detaljerte planer, - ikke minst i de fire-årige handlingsprogrammene der det første året er det kommende års budsjett.

Gjeldende samfunnsdel «Sammen om Porsgrunn» peker på tre langsiktige utviklingsmål for ønsket samfunnsutvikling i Porsgrunn, samt et langsiktig utviklingsmål for hvordan kommunen som organisasjon og tjenesteutvikler skal bygge opp under og tilpasse seg denne.:

Det er disse fire utviklingsmålene som fremgår i rådmannens innledning foran.

Til de fire utviklingsmålene er det utarbeidet underliggende mål og strategier. Innenfor rammen av de definerte mål og strategier er det to hovedutfordringer som vektlegges som særskilt viktige:

- Befolkningsvekst
- Barn og unge

Mål og strategier som bygger opp under satsingen på befolkningsvekst og barn og unge skal tillegges vekt i prioriteringene i planperioden. Målet om befolkningsvekst minst lik landet er nedfelt i kommunens overordna styringsdokument og i regional plan for samordna areal og transport i Grenland, og er et signal om at det er ønskelig å legge til rette for vekst gjennom planer og vedtak. Bakgrunnen er en befolkningsvekst som avviker fra landet og sammenlignbare kommuner og regioner. Planens særskilte fokus på barn og unge er en videreføring av tidligere tiders satsing, og samfunnsdelens mål og strategier legger vekt på at Porsgrunn skal være en god kommune å bo i og med gode oppvekstmiljø i hele kommunen. Kommuneplanens arealdel følger opp samfunnsdelens særskilte satsingsmål om befolkningsvekst ved å ha tilstrekkelig kapasitet gjennom arealformål og bestemmelser.

I Handlingsprogram er det på tjenesteområdene en rekke tiltak og satsninger som kan begrunnes med utgangspunkt i kommuneplanens langsiktige mål og utfordringer.

For nærmere omtale vedr samfunnsutviklings-perspektivet vises det til kap 6.1.2 med utfordringer, mål og tiltak vedrørende temaene befolkning, bolig, næring og infrastruktur.

3. Økonomiske utfordringer og mål

3.1 Kommunens økonomiske hovedutfordring og mål

Sammenligninger med andre kommuner viser at Porsgrunn kommune har et relativt høyt utgiftsnivå.

Porsgrunn kommunes inntektsnivå, - når også finansavkastning, utbytte og eiendomsskatt tas med, har også vært relativt høy i mange år. De nærmeste årene ser det ut til å bli en sannsynlig økonomisk utfordring at vi ikke kan forvente å opprettholde dette inntektsnivået. I det budsjettopplegget som her legges frem, forventes det at summen av eiendomsskatt og finansinntekter blir liggende nominelt på 2017-nivå.

Det relativt høye utgiftsnivået har en klar sammenheng med at vi har etablert et gjennomgående høyt nivå på tjenestene som ytes til kommunens innbyggere. Dette fremgår av nøkkeltallene på de ulike tjenesteområdene i dette dokumentet.

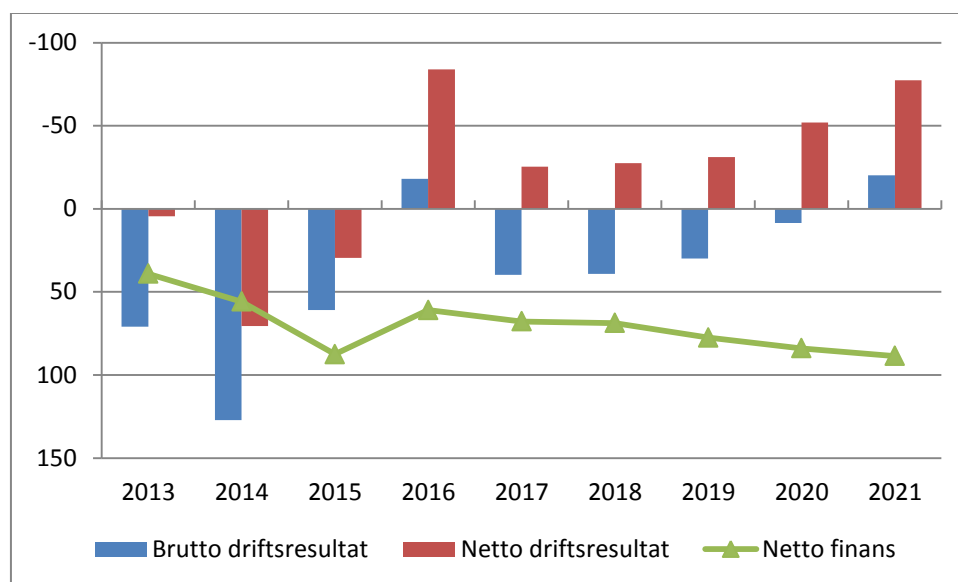
Det høye nivået på tjenester og utgifter i Porsgrunn har tidligere latt seg forsvare rent økonomisk som følge av vårt relativt høye inntektsnivå. Vi er nå inne i en fase med høye investeringer med både høyere lånegjeld med tilhørende økte finansutgifter og der en del av våre fonds også har blitt brukt. Forslag fra regjeringen om begrensning i grunnlaget for beskatning med eiendomsskatt vil også i alle fall på kort sikt innebære en ytterligere økonomisk utfordring. Den økonomiske utfordringen vi står overfor, består derfor i at vi de nærmeste årene må sørge for at våre løpende utgifter øker mindre enn våre løpende inntekter.

Bystyret vedtok i juni i 2017 følgende mål og retningslinjer for å håndtere denne utfordringen:

- *Brutto driftsresultat skal gradvis forbedres.*
- *Netto driftsresultat på 1,8 % av brutto driftsinntekt i løpet av perioden.*
- *Investeringsnivået begrenses til det som lar seg realisere uten økt netto lånegjeld pr innbygger og uten økt bruk av fond.*

Diagrammet nedenfor kan være illustrerende både for bakgrunnen for disse målene og de planlagte resultatnivåene fremover. Porsgrunn hadde i 2015 og -16 en meget positiv resultatutvikling. Det ser nå ut til at resultatet i 2017 vil bli betydelig svakere enn det meget gode resultatet i -16, - men antas å kunne bli noe bedre enn vårt sist justerte budsjett for -17. I budsjettopplegget som her legges frem for de kommende fire årene legges det til grunn en relativt jevn resultatforbedring med utgangspunkt i et nivå for 2018 som ligger om lag på nivå med budsjettet i 2017. Nedenfor vises noen hovedtrekk ved den økonomiske utviklingen i Porsgrunn kommune fra 2013 og hvordan den vil bli de kommende fire årene, gitt det budsjettopplegget som er foreslått.

Resultatutvikling 2013 – 2021.

Diagrammet viser at i årene 2013 og -14 hadde vi en gjennomgående negativ resultatutvikling. Men både i 2015 og -16 ble det en sterk forbedring av resultatet. Det var særlig to forhold som bidro til denne forbedringen. Det var at det ble realisert innsparingsmål på til sammen 65 mnok og samt at eiendomsskatten ble økt med knapt 60 mnok. I tillegg bør det også nevnes at særlig i 2016 bidro det også at skatteveksten på landsbasis ble til dels betydelig sterkere enn forutsatt i opprinnelig budsjett.

Med det budsjettoplegget som foreslås for 2018 - 21, forventes det at netto finans vil innebære en økt utgift. Finansinntektene forventes å holde seg tilnærmet på dagens nivå mens finansutgiftene vil øke primært som følge av økt lånegjeld.

Endringen fremover i brutto og netto driftsresultat forventes å bli positiv og vil bli det forutsatt at veksten i løpende utgifter holdes lavere enn veksten i løpende inntekter. Slik utvikling er mulig ved å begrense omfanget av nye tiltak og med tilhørende reelt økte utgifter.

Det forutsettes at det fortsatt stilles krav til kontinuerlig effektivisering og omstilling.

Det er forutsatt en årlig realvekst i skatt og rammetilskudd på det nivået som kan påregnes. Dette betyr at det ikke er innebygget noen reserve i form av, - de forventede inntekter er allerede disponert.

Fagøkonomenes anbefaling med hensyn til fornuftig resultatnivå for en kommune er et netto driftsresultat på 1,8 % av sum driftsinntekt. For Porsgrunn kommune er det en god grunn for å ha noe høyere mål enn dette ettersom vi har en finansforvaltning som forutsetter at et beløp tilsvarende om lag 0,5 % av brutto driftsinntekt skal avsettes på fond. Dette for å opprettholde realverdien av våre langsiktige plasseringer.

I opplegget som foreslås er netto driftsresultat i 2017 på 27,5 mnok tilsvarende 1 % av brutto driftsinntekt og økende til 2,7 % i 2021.

Porsgrunn kommunes relativt høye investeringsnivå de nærmeste årene tilsier også at det hadde vært å anbefale å ha et høyere driftsresultat enn 1,8 %. Solide overskudd på driften kan disponeres til finansiering av investeringer, og slik begrense veksten i lånegjelden. Men selv om netto driftsresultat helst burde vært høyere og vi har et relativt høy investeringsnivå så unngår vi vekst i netto lånegjeld i planperioden.

3.2 Økonomiske mål for omstilling og effektivisering

Porsgrunn kommune har hatt tallfestede krav til omstilling og effektivisering ved behandling av handlingsprogrammene gjennom flere år. Dette er ikke noe unikt for Porsgrunn og det er i tråd med forventninger fra statens side. Det fremgår av regjeringens forslag til statsbudsjett at statlige virksomheter får et effektiviseringskrav på 0,8 % i 2018.

Våre erfaringer er at slike mål både er et nødvendig og fungerende virkemiddel for å bidra til mer effektiv ressursutnyttelse og nødvendig omstilling i den kommunale organisasjonen. Det er derfor en viktig forutsetning i det budsjettopplegget som her foreslås at et årlig krav til effektivisering og omstilling blir realisert.

Innbakt i budsjettammene som er vedtatt ligger det et innspaingskrav tilsvarende 1,1 % for 2018, -de øvrige årene ligger det inne 0,5 %.

Det lavere nivået fra 2019 må sees i sammenheng med den usikkerheten som ligger inkludert i andre forutsetningene de tre siste årene i planperioden. Ikke minst gjelder det at det er lagt til grunn en årlig realvekst i frie inntekter, - skatt og rammetilskudd tilsvarende knapt 1 %. Særlig nå de siste par årene har dette vist seg å være en for optimistisk forutsetning, ikke minst som følge av at betydelige deler av inntektsveksten blir bundet opp i netto økte utgifter. En vesentlig usikkerhetsfaktor med stor betydning også for inntektsveksten er hvilket nivå befolkningsveksten vil være på de kommende årene.

4. Andre forutsetninger og økonomiske rammer

4.1 Hovedpunkter fra forslaget til statsbudsjett

Nedenfor gjengis sammenstilt info fra KS om regjeringens forslag til statsbudsjett på tema som er relevante også for Porsgrunn kommune. Her tas også med KS's synspunkt på noen av disse temaene og det fremgår også hvordan aktuelle endringer er håndtert i dette foreliggende forslaget til HP 2018 - 21.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren for 2018

Den største endringen i statsbudsjettet sammenliknet med det økonomiske opplegget i Kommuneproposisjonen er knyttet til skatteinntektene for 2017. Det er nå anslått en merskattevekst i 2017 på om lag 4 mrd. kroner. Denne merskatteveksten ble gjort kjent allerede i august i år, og som i 2016 har merskattevekst bakgrunn i ekstraordinært store uttak av utbytter som trolig skyldes tilpasninger til skattereformen. Veksten i frie inntekter ligger for øvrig helt nederst i det angitte intervallet for inntektsvekst i kommuneproposisjonen 2018. Merskatteveksten gir økt økonomisk handlingsrom i 2017, men påvirker ikke handlingsrommet i 2018. Dette skyldes at regjeringen gjennom kommuneproposisjonen har signalisert nivået på inntektene i 2018. Inntektsnivået i 2018 endres således ikke som følge av merskatteveksten i 2017. Merskatteveksten i 2017 kan dermed ses på som en forskuttering av den veksten i frie inntekter som kommuneproposisjonen la opp til for 2018. Merskatteveksten i 2017 er en engangsinntekt som ikke vil kunne finansiere varige økninger i driftsutgiftene.

Veksten i frie inntekter i 2018 med utgangspunkt i hva inntektsnivået ville vært i 2017 dersom det ikke hadde kommet merskattevekst, anslås til 1,0 pst. Den faktiske realveksten i frie inntekter fra 2017 til 2018 er anslått til -0,1 prosent.

I tabellen nedenfor vises veksten i frie inntekter i 2018 regnet med utgangspunkt i hva inntektsnivået ville vært i 2017, dersom det ikke hadde kommet merskattevekst

Tall i mrd .kr.	Komprop 2018	Statsbudsjett 2018
Vekst i frie inntekter	3,8-4,3	3,8
Opptappingsplan rus	0,3	0,3
Tidlig innsats bhage/skole	0,2	0,2
Forebyggende tiltak barn/unge	0,2	0,2
Ferjefylker	0,1	0,1
Demografi	0,35	0,35
Pensjonskostnader	0,35	0,35
Handlingsrom	0,45-0,95	0,45

Veksten i frie inntekter er fordelt med 3,6 mrd. kroner til kommunene og 0,2 mrd. kroner til fylkeskommunene. Halvparten av realveksten i fylkeskommunene går til ferjefylker med særskilt fordeling. Hele økningen i merutgifter på 2,2 mrd. kroner knyttet til den demografiske utviklingen tilskrives kommunene. Regjeringens

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

beregning av økt handlingsrom tar ikke hensyn til økningen av innslagspunktet i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med kroner 50 000 utover lønnsveksten. Det anslås at dette vil gi økte kostnader for kommunene med 0,3 mrd. kroner. Tar man også hensyn til dette vil handlefriheten til kommunesektoren være om lag uendret fra 2017 til 2018. Det kan også være grunn til å peke på at kommunene og fylkeskommunene bør avsette en del av inntektsveksten til netto driftsresultat. Gitt et nivå på netto driftsresultat på 2 prosent vil en realvekst i samlede inntekter på 4,6 mrd. kroner tilsi en reell økning i netto driftsresultat på nesten 100 mill. kroner for kommunesektoren samlet.

800 mill. kroner av veksten i frie inntekter er begrunnet i statlige satsinger. Satsingene fordeler seg slik:

	Mill. kr.
Opptrappingsplan rus	300
Tidlig innsats bhage/skole	200
Forebyggende tiltak barn/unge	200
Ferjefylker	100
Sum	800

Det er lagt opp til en realvekst i samlede inntekter på 4,6 mrd. kroner fra 2017 til – 18. Veksten er regnet med utgangspunkt i hva inntektsnivået ville vært i 2017 dersom det blant annet ikke hadde kommet merskattevekst. Veksten i samlede inntekter i 2018 er sammensatt slik:

	Mrd. kr.
Frie inntekter	3,8
Frie inntekter knyttet til endringer i oppgaver	-0,3
Øremerkede tilskudd	0,5
Gebyrinntekter	0,6
Sum	4,6

Maksimal foreldrebetaling i barnehagene økes med kr. 110 pr mnd utover lønns- og prisvekst. Maksimal foreldrebetaling blir 2910 kr. pr. mnd. Siden realveksten reduserer behovet for kommunal finansiering gjennom frie inntekter, reduseres rammetilskuddet til kommunene med 0,3 mrd. kr.

Øremerkede tilskudd har en netto realvekst på 0,5 mrd. kr. Blant endringene her er:

- Tilskudd til ressurskrevende brukere øker reelt med 0,2 mrd. kr.
- Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser øker med 0,5 mrd. kr.
- Tilskudd innen samferdsel øker med 0,2 mrd. kr.
- Reduksjon i distrikts- og regionalpolitisk begrunnede tilskudd.

Helse og velferd

I Statsbudsjettet for 2018 er det nok en gang foretatt kutt i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Innslagspunktet i ordningen økes med kr. 50.000 pr bruker utover lønnsvekst. Kommunene vil med dette forslaget i 2017 få kompensert 80 prosent av netto lønnsutgifter til helse og omsorgstjenester til enkeltbrukere ut over et innslagspunkt på 1 235.000 kroner. Ordningen gjelder fortsatt kun for tjenestemottakere til og med det året de fyller 67 år. For Porsgrunn kommune innebærer det økte innslagspunktet et inntektstap i størrelsesorden 3, 5 mnok.

Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger – krav om nettotilvekst opprettholdes.

Tilskuddsordningen er endret og fra 2021 gis det kun tilskudd til plasser som gir netto tilvekst av plasser. Kommunen må opprettholde netto tilveksten i 10 år fra søknadstidspunktet. I perioden 2017 – 2020 er det en overgangsordning hvor henholdsvis 20 pst., 40 pst., 60 pst. og 80 pst. av tilskuddsrammen forbeholdes plasser som gir netto tilvekst. For kommuner med høy dekningsgrad på sykehjem og annen heldøgns omsorgstilbud er det ikke bare flere, men bedre plasser kommunen trenger for å løfte tjenestetilbudet. Kommunene trenger omsorgsplasser som møter dagens og fremtidens krav til standard og utforming, og det innebærer at noen kommuner vil trenge ordningen i hovedsak til rehabilitering og standardheving, mens andre vil trenge den til kapasitetsøkning avhengig av demografi og omsorgsprofil. Gitt kravet om nettotilvekst som innføres gradvis frem mot 2021 vil de kommunene som har behov og som ikke har benyttet tilbudet få større utfordringer med å benytte tilskuddsordningen til rehabilitering jo lengre frem mot 2021 vi kommer.

Opptrappingsplanen for rusfeltet

300 mill. kroner av veksten i frie inntekter er begrunnet med en økt satsing på rusfeltet. Opptrappingsplanen har en bred tilnærming, med tidlig innsats og god samordnet oppfølging som et sentralt grunnlag. Samtidig er utfordringen i kommunesektoren å skaffe tilstrekkelige og gode tilbud på boligområdet, der er det fortsatt behov for økt kapasitet. I rådmannens forslag ligger det inkludert en økt utgift til dette formålet på nivå med det som ligger som økt rammetilskudd.

Nytt behandlingsansvar i helsestasjons- og skolehelsetjenesten?

Regjeringen vurderer å utvide formålet med helsestasjons- og skolehelsetjenesten ytterligere til å inkludere behandling og oppfølging av barn og unge for både psykiske og somatiske tilstander. Samtidig varsler regjeringen at de vil vurdere lovendringer for å styrke og harmonisere de ulike tjenestenes plikt til å utarbeide individuell plan, herunder en felles, harmonisert forskrift om individuell plan og krav til koordinator under de ulike tjenestelovene. Kommunene har allerede dette ansvaret gjennom helse- og omsorgstjenesteloven. KS har påpekt at detaljerte forskrifter for særtjenester kan begrense kommunenes muligheter til å samordne de tjenester til barn og unge som sliter med helseplager. Helsestasjon og skolehelsetjenesten har allerede svært mange mål for tjenesten. Hvis helsestasjons- og skolehelsetjenesten styres i retning av mer individuell behandling og oppfølging blir det vanskeligere å prioritere helsefremmende arbeid og folkehelseiltak.

Bolig og hjelpemiddelområdet - utvidede oppgaver til kommunesektoren?

Det er særlig to tilskudd av betydning for å beholde og tilpasse egen bolig, nemlig tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning. Tilskudd til etablering skal bidra til at vanskeligstilte skal kunne etablere seg i og beholde egen bolig, men tilpasningstilskuddet skal bidra til at personer med spesielle behov får tilpasset boligen til sine behov. Det er foreslått at tilskuddene skal innlemmes i rammetilskuddet til kommunene fra 2020, og at oppgaven med å forvalte midlene overføres til kommunene. KS støtter prinsipielt forslaget om at midlene til tilskudd til etablering av bolig og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning av bolig blir innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. Samtidig er det grunn til å peke på at midlene til etablering og tilpasning ikke er tilstrekkelige til å dekke behovene på området.

Kommunenes ansvar lovfestes som en del av bostøtteleven. Det gir ikke en ny individuell rettighet, men gir kommunene en plikt til å vurdere søknader om finansiering og tilpasning. Bostøtten vil fortsatt være det viktigst boligsosiale virkemiddelet. KS ber om at det nye lovfestede ansvaret evalueres etter en virkeperiode på 2 år for å følge utviklingen for kommunesektoren og for brukerne. Regjeringen varsler også at det bør arbeides videre med sikte på å gjennomføre ansvarsendringer for enkle og høyfrekvente hjelpemidler, tilrettelegging av bolig og velferdsteknologi. Det varsles videre behov for å avklare nye ansvarsforhold knyttet til de tre områdene, og et grundig arbeid for å unngå at nye problematiske grensesnitt oppstår er nødvendig. Hjelpemiddelutvalget pekte også på at hjelpemiddelområdet må greie seg med mindre ressurser per bruker enn i dag, samtidig som tilgangen på ny teknologi bare vil øke, og slik sett gi et langt mer komplekst tilbud av løsninger. Det må derfor gjennomføres et definisjonsarbeid og en avklaring av finansiering og de mange gråsonene mellom ulike type hjelpemidler.

Utdanning

Bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm i barnehagene er underfinansiert

Gjøres det ikke endringer i finansieringsopplegget, vil differansen mellom bevilgningene til Kommunene og de faktiske kostnadene øke frem mot 2021 og underdekningen være omtrent på en milliard kroner. Nye bemannings- og pedagognormer skal etter planen gjelde fra 1. august 2018. I statsbudsjettet for 2018 er det bevilget 424 millioner kroner til ordningen. Halvparten av pengene går direkte til private barnehager gjennom særskilt tilskudd. Dette videreføres frem til 2020. Deretter finansieres private barnehager med utgangspunkt i kostnadene til kommunale barnehager i to år gamle regnskap. Derfor vil tilskuddene til private barnehager øke betydelig fra 2020. Manglende finansiering innebærer at mange kommuner må gjøre omdisponeringer og prioritere ned andre tjenester for å kunne oppfylle normene i årene fremover.

Tidlig innsats i skole og barnehage

I statsbudsjettet legges det til grunn at kommunene vil benytte 200 mill. kroner av realveksten i de frie midlene til tidlig innsats i barnehage og skole. Opplegget gir kommunene rom for å utvikle tiltak tilpasset egne lokale prioriteringer og den enkelte elevs behov. Det er også positivt at regjeringen er opptatt av tidlig innsats gjennom hele utdanningsløpet – barnehage og skole. Det er videre bevilget 100 millioner over Kunnskapsdepartementets budsjett til tidlig innsats. Denne bevilgningen er øremerket konkrete tiltak. Blant annet er 40 mill. kroner satt av til styrking av forsøkene med lærerspesialistordningen for å styrke kompetansen på, og erfaringen med, tidlig innsats i lærerfellesskapet. I rådmannens forslag ligger det inkludert en økt utgift til dette formålet på nivå med det som ligger som økt rammetilskudd.

Eiendomsskatt

Betydelige innstramminger i regelverket

Regjeringen foreslår å fjerne adgangen til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner, med unntak for vannkraftanlegg, vindkraftverk og de delene av petroleumsanlegg for olje og gass som omfattes av petroleumsskatteloven. Teknisk gjøres dette ved at eiendoms-kategorien «verk og bruk» fjernes fra eiendomsskatteloven, og at særreglene for verk og bruk videreføres kun for «vannkraftanlegg, vindkraftverk og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum». Alle andre typer anlegg som i dag er verk og bruk, vil etter forslaget være alminnelig nærings-eiendom. De skal verdsettes etter sin leieverdi, som annen nærings-eiendom, men substansverdi skal kunne benyttes dersom det ikke er mulig å fastsette en markeds-messig leieverdi.

Produksjonsinstallasjoner er gitt en omfattende definisjon i proposisjonen, og innebærer at etter forslaget vil bare de bygningsmessige skallene i industri-anlegg og infrastruktur-anlegg være gjenstand for eiendomsskatt. Forslaget innebærer at alle infrastruktur-anlegg (kraftnett, telenett, bredbåndsnett, fjernvarmenett og så videre) i all hovedsak fritas for eiendomsskatt, og at størsteparten av skattegrunnlaget i industrielle anlegg vil bli borte. Forslaget får dermed store konsekvenser for svært mange kommuner, og vil i særlig grad ramme industri-kommunene. Også ilandførings-kommunene vil få til dels store inntektstap, ettersom deler av anleggene ikke er omfattet av petroleumsskatteloven.

I proposisjonen anslås kommunenes inntektstap til omlag 800 millioner kroner. Anslaget er usikkert. Det bygger ikke på nærmere undersøkelser eller beregninger, slik at inntektstapet kan bli større. Det er foreslått overgangsregler som skal gi en trinnsvis reduksjon i skatteinntektene over fem år fra og med 2019. KS mener forslaget har så store virkninger både for kommunenes økonomi og for det lokalpolitiske handlingsrommet, at det ikke bør gjennomføres utelukkende på grunnlag av en utredning i Finansdepartementet i forbindelse med statsbudsjettet. Det bør nedsettes et bredt sammensatt lovutvalg hvor også kommunesektoren er representert, før så vesentlige endringsforslag fremlegges

for Stortinget. Dette ble foreslått av KS og av flere andre høringsinstanser under høringen i 2015, men er ikke berørt i proposisjonen. Behovet for et grundigere lovforarbeid illustreres særlig av at Regjeringen ikke har utredet alternativer til å fjerne så betydelige deler av skattegrunnlaget. For eksempel burde bruk av bunnfradrag, av sjablongbasert verdsettelse og av alternativer til en ren substansverdimetode ha vært utredet nærmere. Uttalelsen i proposisjonen om at det har vist seg for vanskelig, blir for lettvtint.

Mindre handlingsrom til økning i skattesatsene

Regjeringen foreslår at skattesatsen skal være en promille det første året en kommune skriver ut eiendomsskatt (mot to i dag), og at skattesatsen som hovedregel bare kan økes med en promille fra år til år (mot to i dag). Forslaget innebærer dermed en innsnevring av kommunenes handlingsrom. Regjeringen foreslår endringer i kommunenes adgang til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonslinjer i kraftanlegg. Lovforslaget kan oppsummeres i 2 punkter:

- 1) Skattyters produksjonslinjer skal inngå som en del av kraftanlegget ved takseringen.
- 2) Fremtidige kostnader til utskiftning av øvrige driftsmidler knyttet til kraftproduksjonen skal komme til fradrag ved verdsettelsen av kraftanlegget.

Departementet antar på usikkert grunnlag at lovendringene vil gi en samlet reduksjon i kommunenes inntekter på ca. MNOK 50 pr år. KS har i høringsuttalelse 15. juli 2017 stilt seg negativ til forslaget fordi det vil gi inntektstap for kommunene, og vanskelig praktikable regler. Dersom regjeringens øvrige forslag til endringer i skattereglene verk og bruk blir vedtatt, vil forslaget om produksjonslinjer bare få betydning for verdsettelsen av vannkraftverkene, idet kraftlinjer for øvrig ikke vil være skattepliktige.

Ikrafttredelse

Endringene i eiendomsskatteloven foreslås trådt i kraft fra og med eiendomsskatteåret 2019. Endringene for kommunene vil følgelig først få virkning fra og med 2019. Innsyns-, klage og søksmålsrett for kommunene i skattesaker om verdsetting av kraftanlegg. Ved behandlingen av den nye skatteforvaltningsloven, fattet Stortinget et anmodningsvedtak der de ba regjeringen om å komme med forslag om innsynsrett og klageadgang for kommunene ved fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg. KS støttet anmodningsvedtaket og ba regjeringen vurdere om slike regler også burde gjøres gjeldende for formuesgrunnlagstaksert boligeiendom – som også takseres av statlige skattemyndigheter. I budsjettproposisjonen fraråder departementet at det innføres en generell innsyns - og klagerett for kommunene, blant annet på bakgrunn av at reglene vil bli ressurskrevende å håndtere for Skatteetaten, og at en slik ordning vil redusere forutberegneligheten for skattyter. KS har vanskelig for å se at hensynet til ressursbruken i Skatteetaten bør veie tyngre enn kommunenes helt legitime interesse i at det fastsettes korrekte eiendomsskattegrunnlag.

Forliket på Stortinget ang. statsbudsjettet for 2018 omfattet at denne endringen i eiendomsskatteloven skal innføres f.o.m. 2019, men innføres over 7 år og med delvis kompensasjon av inntektstapet. Det kan forventes en nærmere avklaring av bl.a. omfang av kompensasjonspordningen i Kommuneproposisjonen for 2019.

4.2 Andre forutsetninger og enkeltheter som er lagt til grunn

Lønns- og prisvekst

For 2018 er det i tråd med forutsetningene i forslaget til statsbudsjett lagt til grunn en samlet lønns- og prisvekst (kommunal deflator) på 2,6 %, - herav er lønnsveksten forventet å være 3 %.

Pensjon

Det budsjetteres i samsvar med den informasjonen vi har mottatt fra henholdsvis KLP og Statens Pensjonskasse for 2018. Det innebærer en budsjettert vekst på nivå med lønnsveksten fra 2017 til – 18. I innspurten av arbeidet med rådmannens forslag har vi mottatt prognose fra KLP på våre forventede pensjonsutgifter videre fremover til 2021. Iflg denne prognosen vil det bli en årlig reell økning i pensjonsutgiftene i størrelsesorden minst 10 mnok. I budsjettoplegget som her legges frem er det ikke lagt inn en reell økning, - veksten i budsjetterte pensjonsutgifter er forutsatt å følge lønnsveksten.

Frie inntekter - skatt og rammetilskudd

Anslaget på skatt og rammetilskudd i rådmannens forslag er som vanlig basert på tall hentet fra KS sin prognosemodell. Dette er prognoser som bygger på statsbudsjettets forutsetninger og den eneste variabelen vi definerer selv er forventet befolkningsvekst i 2017. Den er anslått muligens noe optimistisk til 0,5%.

Som i tidligere handlingsprogram, er det lagt til grunn en årlig realvekst i de frie inntektene også for år 2- 4 i planperioden. Veksten er lagt inn med lik relativ fordeling mellom skatt og rammetilskudd. Det er lagt til grunn en realvekst noe under det som forventes på landsbasis begrunnet med at vi forventer en tilsvarende lavere befolkningsvekst i disse årene. Erfaringsmessig er det også slik at en ikke uvesentlig del av denne realveksten vil være bundet opp i form av statlige føringer. Det ser vi tydelig for 2018. Realveksten er på 1,2 %, men en vesentlig del av denne er bundet opp.

Utbytte fra Skagerak Energi og Porsgrunn Utvikling

Etter det vi nå vet om strømpris og Skagerak Energis økonomiske situasjoner og planer fremover har vi funnet det riktig å legge til grunn et årlig utbytt nivå på 22 mnok for hele planperioden. Det er videre lagt til grunn et årlig utbytte fra Porsgrunn Utvikling på 3 mnok.

Renteforutsetninger - lån og avkastning

Renteutgiftene budsjetteres med utgangspunkt i de avtaler vedr. rentebinding som er inngått, og for øvrig ut fra en forventning om at flytende rente vil holde seg lav. Gjennomsnittlig lånerente pr d.d. for samlet lånegjeld er på 1,5 % og det forventes at den vil øke svakt til 1,8 % i løpet av de neste tre årene. Når det gjelder forventet årlig avkastning på våre plasserte midler, så legger vi til grunn vår rådgivers anbefaling om et noe redusert anslag i f.t. avkastningsnivået vi har budsjettert med for inneværende år. Iflg. vårt finansreglement skal det budsjetteres med prisjustering av den såkalte lange porteføljen, for å opprettholde realverdien. Det er det funnet rom for først f.o.m. 2020. Driftsbudsjettet salderes med høyere årlige avsetninger enn dette kravet i finansreglementet.

Eiendomsskatt

Skattesatsen ble med virkning f.o.m. 2017 økt til maksimalsatsen på 7 promille. Ettersom det nå er mer enn ti år siden siste hovedtaksering, er det adgang til å øke takstgrunnlaget med inntil 10 % årlig i tre år, og få økt inntekt ved det. Det forutsettes ikke å benytte denne muligheten i det budsjettoplegget som her foreslås. Det budsjetteres fra 2018 med et årlig beløp i eiendomsskatt på 143 mnok. Hvis regjeringens forslag til regelendringer fra 2019 ikke blir vedtatt, så ligger det her en liten buffer knyttet til den veksten i skatt som følge av beskatning i nye bygg.

5. Hovedtall – drift og investering

5.1 Driftsbudsjettet – inntektsrammer

De forutsetningene som er omtalt foran ligger til grunn for våre beregninger og anslag av inntekter og utgifter for årene 2018 – 21. I tabellen nedenfor (budsjettskjema 1A) vises det hvilke inntektsrammer i form av skatt og rammetilskudd, samt ikke øremerkede statstilskudd mv. som er lagt til grunn. Det som er disponibelt for finansiering av rammeområdene fremkommer da på linjen «til fordeling drift» nesten nederst i tabellen.

Budsjettskjema 1A Drift – disponible inntektsrammer

Beløp i 1000	Regnskap 2016	Just. bud. 2017	2018	Økonomiplan 2019	2020	2021
Frie disponible inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-899 418	-940 000	-950 004	-959 009	-968 015	-977 020
Ordinært rammetilskudd	-861 678	-868 919	-898 923	-910 355	-922 057	-933 136
Skatt på eiendom	-131 796	-140 500	-143 000	-143 000	-143 000	-143 000
Andre generelle statstilskudd	-77 525	-82 920	-79 700	-75 700	-72 400	-72 100
Sum frie disponible inntekter	-1 970 418	-2 032 339	-2 071 627	-2 088 064	-2 105 472	-2 125 256
Finansinntekter/-utgifter						
Renteinntekter og utbytte	-25 925	-25 250	-32 800	-34 100	-35 600	-36 000
Gevinst finansielle instrumenter	-36 573	-30 500	-28 000	-28 000	-28 000	-28 000
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	39 280	34 400	33 540	37 240	40 240	41 240
Tap finansielle instrumenter	1 958	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	74 553	79 200	84 000	88 000	93 000	97 000
Finansinntekter/-utgifter	53 293	57 850	56 740	63 140	69 640	74 240
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Til ubundne avsetninger	32 893	5 836	5 510	6 832	17 721	33 105
Til bundne avsetninger	4	0	0	0	0	0
Bruk av tidl. års regn.messige mindreforbruk	-752	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	32 145	5 836	5 510	6 832	17 721	33 105
Overføring til investeringsregnskapet						
Overført til investeringsregnskapet	15 000	25 000	23 000	28 000	38 000	49 500
Til fordeling drift	-1 869 980	-1 943 653	-1 986 377	-1 990 093	-1 980 112	-1 968 412
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 869 980	1 943 653	1 986 377	1 990 093	1 980 112	1 968 412
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0	0

Spesifikasjon av andre generelle statstilskudd

Tall i mnok	Regnskap 2016	Just. bud. 2017	2018	Økonomiplan 2019	2020	2021
Mva -komp. - foretak og kirke	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Integreringstilskudd	-59,8	-68,0	-66,3	-62,8	-60,0	-60,1
Andre ikke-fordelte utg./inntekter	-6,0	-2,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Rentekompensasjon	-11,3	-12,4	-11,9	-11,4	-10,9	-10,5
Sum	-77,5	-82,9	-79,7	-75,7	-72,4	-72,1

Spesifikasjon av finansinntekter

	Regnskap	Just. bud.		Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tall i mnok						
Utbytte Skagerak Energi	-13,1	-16,5	-22,0	-22,0	-22,0	-22,0
Utbytte mv. Porsgrunn Utvikling	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Renteinntekter startlån	-3,1	-3,5	-3,7	-4,2	-4,7	-5,2
Finansinntekter forøvrig	-43,3	-32,8	-32,5	-32,9	-33,9	-33,8
Sum	-62,5	-55,8	-61,2	-62,1	-63,6	-64,0

5.2 Driftsbudsjett – rammeområdene

Tabellen under viser fordelingen av driftsbudsjettet på de ulike rammeområdene. Som tidligere, er det lagt til grunn nettorammer. I tallene pr. rammeområde er effektiviseringsmålet på til sammen 19,8 mnok inkludert.

Budsjettskjema 1B – Fordeling på rammeområdene

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap	Just. bud.		Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Formannskapet	134 404	144 771	145 489	147 689	146 089	147 889
Barn, unge og kultur	699 377	723 493	722 671	720 618	720 753	718 953
Helse og omsorg	809 909	856 651	866 821	876 249	875 249	874 249
Miljø og byutvikling	193 010	217 957	227 407	232 348	235 632	235 732
Kirker og trossamfunn	21 436	21 083	21 610	21 610	21 610	21 610
Ikke fordelte utgifter/inntekter	-15 685	-20 301	2 379	-8 421	-19 221	-30 021
Frie inntekter og utgifter	27 529	0	0	0	0	0
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1A)	1 869 980	1 943 653	1 986 377	1 990 093	1 980 112	1 968 412

I kapitlene nedenfor, - der rammeområdene gjennomgås, er det egne tabeller med tiltak som viser de reelle endringene i f.t. 2017, - endringer utover lønns- og prisstigning og ren konsekvensjustering. Her oppsummeres bare noen hovedpunkt og særlig m.h.t reelle endringer fra 2017:

Formannskapet

På dette området er det særlig IKT-avdelingen som har reell vekst i sine rammer. Det største bidraget her er økt bemanning som følge av økt satsing på IKT i grunnskolen i Porsgrunn. Ambisjonen om en dekningsgrad tilsvarende en digital enhet (pc/nettbrett) pr elev, innebærer 4000 enheter som skal driftes og fungere til enhver tid. Dette krever kapasitetsøkning på IKT-avdelingen. Det er også økte utgifter vedr lisens og til dels oppgradering av diverse felles IKT-systemer.

Barn, unge og kultur

Blant endringene som gir økte rammer her er åpning av den nye og større barnehagen i Brevik i 2018. Det er store beløp som gjelder videreføring fra 2017 av økte tilskudd til private barnehager samt plasseringsutgifter i barnevernet. Her er det lite reell økning i f.t. 2016. Det er lagt inn økte rammer knyttet til statlige føringer som kompetansetiltak i barnehagene og lokal skoleutvikling. Og for øvrig økte rammer som følge av tidligere

vedtak og enkeltsaker, som tilskudd til Porselensmuseet og bevilgning til midlertidige løsninger vedr hallkapasitet på Kjølnes. Økte inntekter bidrar til reduserte budsjetttrammer. Økt maksimalsats for egenbetaling i barnehager fra 1.1.18 i tråd med forutsetningene i statsbudsjettet samt at det foreslås økte SFO-satser fra 1.8.18. bidrar til reduserte budsjetttrammer.

Helse og omsorg

Det er en relativt sterk økning i rammene på området som pr. d.d. ikke er fordelt på de aktuelle virksomhetene. Det er betydelige endringer i virksomhetsstrukturen innenfor rammeområdet som det i denne omgang ikke er identifisert budsjetttrammer for. Det er lagt inn økte rammer knyttet til statlige føringer innenfor rus-feltet samt forebyggende arbeid rettet mot barn og unge. Også på dette rammeområdet synliggjøres det i tiltakstabellen på rammeområdet betydelige beløp som gjelder videreføring ev budsjettendringer i løpet av 2017.

Miljø og byutvikling

På dette området ligger den sterkeste veksten relativt sett. I tråd med rammesaken ligger det ikke minst inne en ytterligere økning i bevilgninger til vedlikehold og rehabilitering av formålsbygg og boliger med til sammen 2,9 mnok i 2017. Det kommer i tillegg til økningen i 2017 på 7,1 mnok og betyr at rammene til dette formålet er økt med 10 mnok på to år. Endring av mer budsjetteknisk karakter som kommer til uttrykk i tiltakstabellen på rammeområdet gjelder bevilgning i driftsbudsjettet til reasfaltering på 1,5 mnok. Bevilgningen i investeringsbudsjettet er redusert tilsvarende og har sin bakgrunn i et ønske om å få et mer korrekt skille mellom drift og investering på dette området.

Ikke- fordelte utgifter/inntekter

De større beløp som ligger inkludert i denne linjen i tabellen over er lønnsreserven på 30 mnok, det er den mer budsjett-tekniske motposten til avskrivninger på VAR-områdene med - 29 mnok. Det er også en post på 0,8 mnok til formannskapetets disposisjon samt et beløp på 1,2 mnok videreført fra 2017 vedr kompensasjon til virksomhetene knyttet til bompenger. Økningen i sum for ikke-fordelte utgifter-/inntekter f.o.m. 2019 gjelder det årlige kravet til forbedring og effektivisering, som nevnt tilsvarende 0,5 % pr år.

Driftsbudsjettet samlet

Tabellen under viser sammenstilt alle inntekter og utgifter i driftsbudsjettet. Det henvises spesielt til de to resultatlinjene i oversikten. Brutto driftsresultat viser resultat etter løpende inntekter og utgifter før finansinntekter og -utgifter og avsetninger. Brutto driftsresultat i 2018 er på nivå med justert budsjett for 2017. Den videre resultatutviklingen f.o.m. 2019 til – 21 innebærer en resultatforbedring på om lag 60 mnok.

Netto driftsresultat påvirkes i tillegg av finansinntekter og – utgifter og av at effekten av avskrivninger blir eliminert. Netto driftsresultat viser en forbedring i fireårs-perioden på 50 mnok, - fra 27 til 77 mnok.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Økonomisk oversikt driftsbudsjett - budsjettskjema 3.

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2016	Just. bud. 2017	2018	Økonomiplan 2019	2020	2021
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	-90 506	-89 685	-93 165	-95 350	-95 350	-95 350
Andre salgs- og leieinntekter	-253 249	-256 077	-260 328	-264 629	-265 129	-265 129
Overføringer med krav til motytelse	-347 190	-299 783	-300 343	-299 033	-299 533	-299 533
Rammetilskudd	-861 678	-868 919	-898 923	-910 355	-922 057	-933 136
Andre statlige overføringer	-96 425	-106 838	-96 446	-92 446	-89 146	-88 846
Andre overføringer	-2 804	-739	-630	-515	-515	-515
Inntekts- og formuesskatt	-899 418	-940 000	-950 004	-959 009	-968 015	-977 020
Eiendomsskatt	-131 796	-140 500	-143 000	-143 000	-143 000	-143 000
Sum driftsinntekter	-2 683 065	-2 702 542	-2 742 839	-2 764 337	-2 782 745	-2 802 529
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	1 349 949	1 381 267	1 400 810	1 401 872	1 401 022	1 400 122
Sosiale utgifter	372 457	389 017	390 221	390 444	390 444	390 444
Kjøp som inngår i komm.tjenesteprod.	343 283	356 615	369 415	380 772	387 779	391 779
Kjøp som erstatter komm.tjenesteprod.	341 023	344 128	343 730	343 380	342 880	342 880
Overføringer	159 434	172 891	179 922	175 756	162 218	148 518
Avskrivninger	127 291	132 453	135 065	139 302	144 302	144 302
Fordelte utgifter	-28 534	-34 558	-35 242	-35 242	-35 242	-35 242
Sum driftsutgifter	2 664 903	2 741 812	2 783 922	2 796 285	2 793 404	2 782 804
Brutto driftsresultat	-18 163	39 270	41 083	31 948	10 659	-19 725
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	-27 562	-26 978	-34 588	-35 888	-37 388	-37 788
Gevinst finansielle instr. (omløpsmidler)	-36 573	-30 500	-28 000	-28 000	-28 000	-28 000
Mottatte avdrag på utlån	-189	-301	-308	-308	-308	-308
Sum finansinntekter	-64 324	-57 779	-62 897	-64 197	-65 697	-66 097
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	48 938	46 022	47 404	53 304	56 304	57 304
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	1 958	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	74 553	79 200	84 000	88 000	93 000	97 000
Utlån	307	377	386	386	386	386
Sum finansutgifter	125 755	125 599	131 791	141 691	149 691	154 691
Resultat eksterne finanstransaksjoner	61 432	67 820	68 894	77 494	83 994	88 594
Motpost avskrivninger						
Motpost avskrivninger	-127 291	-132 451	-135 500	-138 600	-144 700	-145 800
Sum avskrivninger	-127 291	-132 451	-135 500	-138 600	-144 700	-145 800
Netto driftsresultat	-84 022	-25 360	-25 523	-29 158	-50 047	-76 931
Bruk av avsetninger						
Bruk av tidligere års rmindreforbruk	-752	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 767	-474	-149	-149	-149	-149
Bruk av bundne driftsfond	-8 769	-5 831	-4 513	-5 649	-5 649	-5 649
Sum bruk av avsetninger	-12 288	-6 305	-4 662	-5 798	-5 798	-5 798
Avsetninger						
Overført til investering	17 539	25 000	23 000	28 000	38 000	49 500
Avsatt til dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	36 123	5 836	5 510	6 832	17 721	33 105
Avsatt til bundne driftsfond	15 118	829	1 675	125	125	125
Sum avsetninger	68 781	31 665	30 185	34 956	55 845	82 729
Regnskapsmessig merforbruk (+)/mindreforbruk (-)	-27 529	0	0	0	0	0

5.3 Investeringsbudsjettet

Nedenfor vises investeringsbudsjettene for de kommende fire årene. Her vises både investeringer i anleggsmidler og andre kostnader i investeringsbudsjettet og hvordan disse er planlagt finansiert. Som vedlegg 1 i denne planen følger en spesifikasjon av investeringsprosjektene sortert pr rammeområde. Det legges opp til et relativt høyt investeringsnivå særlig de to første årene i planperioden. De største enkeltprosjektene er Kjølnes – ny svømmehall og idrettshall og Brevik oppvekstsenter. Sammenlignet med HP 2017 – 20 legges det opp til økte bevilgninger på VAR-områdene med høyere utskiftingstakt på både avløps- og vannledninger. Samlede investeringer innenfor VAR- områdene er på 525 mnok de neste fire årene.

Investeringsbudsjett – budsjettskjema 2A.

Beløp i 1000	Regnskap 2016	Just. bud. 2017	Økonomiplan				2018-2021
			2018	2019	2020	2021	
Finansieringsbehov							
Investeringer i anleggsmidler	356 544	517 416	524 700	407 650	283 200	188 750	1 404 300
Utlån og forskutteringer	40 233	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	240 000
Kjøp av aksjer og andeler	56 312	8 966	8 400	8 650	8 900	9 200	35 150
Avdrag på lån	21 429	6 700	7 000	7 300	7 600	7 900	29 800
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	55 061	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Årets finansieringsbehov	529 578	595 083	602 100	485 600	361 700	267 850	1 717 250
Ekstern finansiering							
Bruk av lånemidler	-268 618	-267 425	-433 111	-383 217	-250 453	-172 407	-1 239 189
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-31 527	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-8 000
Tilskudd til investeringer	-12 438	-190 678	-57 400	0	-12 000	0	-69 400
Kompensasjon for merverdiavgift	-52 775	-64 932	-56 589	-42 083	-28 647	-13 043	-140 361
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-86 159	-5 200	-5 000	-5 300	-5 600	-5 900	-21 800
Andre inntekter	-939	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-452 458	-530 235	-554 100	-432 600	-298 700	-193 350	-1 478 750
Intern finansiering							
Overført fra driftsbudsjettet	-17 539	-25 000	-23 000	-28 000	-38 000	-49 500	-138 500
Bruk av tidligere års udisponert	-3 625	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-55 956	-39 848	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-100 000
Sum intern finansiering	-77 120	-64 848	-48 000	-53 000	-63 000	-74 500	-238 500
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0	0

Det ligger på flere områder forslag om investeringer innenfor IKT, - bl.a. skole, velferdsteknologi og tiltak for forbedring av det kommunale nettet med bla. økt linjekapasitet til de ulike virksomhetene rundt i kommunen. Dette er en satsing som er nødvendig både av hensyn til kvaliteten på våre tjenester på de ulike områdene men IKT er også et sentralt virkemiddel i et langsiktig og kontinuerlige arbeid for forbedring og effektivisering.

Når det gjelder finansieringen av investeringsbudsjettet, så er det lagt til grunn overføringer fra drift noe lavere enn det som var forutsatt f.o.m. 2018 i HP 2017 – 20. Bruk av fonds er i budsjettoplegget begrenset slik at det antas å gi en samlet netto bruk av fonds. En usikkerhet her er knyttet til omfanget av salg av tomter

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

og eiendom, - slike inntekter avsettes på tomte- og boligfondet og dette fondet brukes f.eks. til finansiering av utbyggingsavtaler.

Nedenfor vises utviklingen i lånegjeld gitt de foreslåtte årlige låneopptak og budsjetterte avdrag.

Lånegjeld - utvikling 2017 – 21

Tall i mnok	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo 1.1.	2 874,0	2 957,2	3 299,3	3 587,2	3 737,1
- Avdrag i året	85,9	91,0	95,3	100,6	104,9
+ Låneopptak i året	169,1	433,1	383,2	250,5	172,4
Saldo pr 31.12.	2 957,2	3 299,3	3 587,2	3 737,1	3 804,6

Her fremgår det at kommunens brutto lånegjeld vil øke med ca. 800 mnok i løpet av de neste fire årene. Når det korrigeres for låneopptak som finansieres direkte av brukere på VAR-områdene samt lån opptatt i Husbanken som lånes ut, er det ikke økning i det vi betegner som netto lånegjeld.

Det fremgår av tabellen nedenfor at en marginal nedgang i netto lånegjeld perioden sett under ett, - 2017 -21. Her inkluderes 2017 fordi vi i økonomirapporten pr 2. tertialrapport i år reduserer budsjett med tilhørende låneopptak i 2017 med 50 mnok på prosjekt som forskyves til 2018, - både med bevilgning og låneopptak.

Endring i netto lånegjeld

Tall i mnok	2017	2018	2019	2020	2021	Sum 2017 - 21
Låneopptak i året	169,1	433,1	383,2	250,5	172,4	1 408,3
- Avdrag i året	85,9	91	95,3	100,6	104,9	477,7
- Selvfinansierende formål	170	211	194	188	171	934,0
= Økning/reduksjon i nto lånegjeld (+/-)	-86,8	131,1	93,9	-38,1	-103,5	-3,4

Som det fremgår av tabellen vil det bli tilnærmet status quo i fondsbeholdningen de nærmeste årene, gitt de forutsetninger som ligger til grunn mht bruk av fonds og avsetninger til fonds i det budsjettoplegget som foreslås.

Fondsbeholdning - større fonds

Tall i mnok	2017	2018	2019	2020	2021
Langsiktig kapitalfond	560,9	560,9	560,9	560,9	560,9
Realverdifond	75	75	75	90	105
Bufferfond finans	35	35	35	35	35
Sum lange fonds	670,9	670,9	670,9	685,9	700,9
Campus Kjølnes	32				
Tomte- og boligfondet	55	45	35	25	25
Sum investeringsfond	87	45	35	25	25
Sum større fonds	757,9	715,9	705,9	710,9	725,9

5.4 Oppsummering – status i f.t. de strategiske økonomiske målene

Budsjettoplegget slik det her er vedtatt er i samsvar med de vedtatte strategiske økonomiske målene fra bystyret i juni i år.

Brutto driftsresultat blir forbedret i løpet av planperioden og det gir rom for at vårt netto driftsresultat i løpet av de neste fire årene vil ligge godt over det tallfestede målet på 1,8 % av brutto driftsinntekt.

Investeringsnivået er relativt høyt særlig de to første årene, men likevel ikke høyere samlet sett enn at målet om at netto lånegjeld ikke skal øke, vil bli realisert.

6. Rammeområder

6.1 Formannskapet

Rammeområdet omfatter følgende virksomheter: • Rådmannens ledergruppe • HR-avdelingen • Økonomiavdelingen • Serviceavdelingen • IKT-avdelingen	Netto driftsutgifter i 2018 – Rammeområdet andel: <table border="1"> <caption>Netto driftsutgifter i 2018 – Rammeområdets andel</caption> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Andel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Formannskapet</td> <td>7,3 %</td> </tr> <tr> <td>Øvrige</td> <td>92,7 %</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Andel	Formannskapet	7,3 %	Øvrige	92,7 %
Kategori	Andel						
Formannskapet	7,3 %						
Øvrige	92,7 %						

6.1.1 Administrasjon

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr. 13 2016
Prioritet				
Andel avtalte årsverk i kommuneadministrasjonen	12,1 %	12,3 %	11,5 %	13,5 %
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. per innb.	3 062	3 199	3 263	3 493
Produktivitet				
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb.	2 137	2 263	2 384	2 986

Kommentarer til nøkkeltallene

Prioritet og produktivitet

Sammenlignet med Gr13 har Porsgrunn de siste årene ligget lavt og vi er blant de kommunene i landet som bruker minst ressurser til administrasjon.

Vi anser det ikke som formålstjenlig å redusere ytterligere på dette området. Det vil innebære risiko for at vi ikke har kapasitet til å drive samordning og utviklingsarbeid på det nivået som bør kunne forventes.

Det holdes et kontinuerlig fokus på god og kostnadseffektiv administrativ styring. Dette skjer gjennom

organisatoriske tilpasninger, interkommunalt samarbeid, bruk av IKT-verktøy som virker arbeidsbesparende og som gir lett tilgang på kritisk styrings-informasjon for gode beslutninger og anbefalinger.

Samfunnsoppdraget

Porsgrunn kommune skal ha en framtidsrettet, brukervennlig og kostnadseffektiv administrasjon som støtter opp om kommunens oppdrag som tjenesteleverandør og samfunnsutvikler. Det skal legges vekt på at de interne støttefunksjonene er til for å dekke behovene i de delene av kommuneorganisasjonen som leverer eksterne tjenester. De interne støttefunksjonene skal utvikles til å være framtidsrettede med hensyn til de behov som skal dekkes og de løsningene som velges. En skal utnytte de mulighetene som ligger i utnyttelse av ny teknologi, herunder digitalisering av interne og eksterne tjenester. Videre skal en ivareta brukerperspektivet, slik at det utvikles brukervennlige løsninger som møter behovene både til innbyggere, brukere, politikere og medarbeidere i kommuneorganisasjonen. Det skal legges vekt på god koordinering og samhandling, internt i støttefunksjonene og med de tjenesteytende virksomhetene.

Aktuelle innsatsområder

Service og kundeføring

Det er viktig for Porsgrunn kommune at innbyggere og brukere opplever god service. Det viktigste elementet i dette er at møtet mellom innbyggerne og kommunens representanter oppleves som positivt. Det arbeides derfor kontinuerlig med god service og kundeorientering. I tillegg arbeides det med å sikre at kommunen har effektive arbeidsprosesser og systemer for å håndtere kundeføring. Det arbeides i så måte med systemer for å få til en enda bedre integrasjon med ulike fagsystemer og de digitale kanaler som innbyggerne benytter.

Digitalisering

Teknologiutvikling og digitalisering er i økende grad en drivkraft for hvordan Porsgrunn kommune organiserer, utvikler og leverer tjenester. Digitale løsninger endres i takt med at teknologien og samfunnet endrer seg. Samfunnsmessige utfordringer som bla. demografi, klima og inkludering gjør at en må tenke nytt om etablerte løsninger. Digitalisering dreier seg i stor grad om endring og fornyelse av tjenester, prosesser og arbeidsmåter. Ledelse, kultur og holdninger står sentralt.

For å styrke arbeidet med digitalisering framover er det utarbeidet «Digitaliseringsstrategi for Porsgrunn kommune 2018-2021». I denne strategien legges det følgende innsatsområder til grunn, hentet fra KS' Digitaliseringsstrategi for kommuner og fylkeskommuner 2017–2020:

Brukeren i sentrum: Offentlige tjenester skal oppleves som sammenhengende og helhetlige for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor. Forvaltningen skal gjenbruke informasjon i stedet for å spørre på nytt.

IKT er en vesentlig innsatsfaktor for innovasjon og produktivitet: Næringslivet og samfunnet skal kunne utnytte mulighetene som digitaliseringen gir. Myndighetene skal legge til rette for økt digital innovasjon.

Styrket digital kompetanse og deltakelse: Gjelder fra grunnopplæringen og gjennom alle faser i livet. Digitale tjenester skal være lette å forstå og lette å bruke for alle. Avansert IKT-kompetanse og IKT-forskning er en forutsetning for digitalisering av Norge.

Effektiv digitalisering av offentlig sektor: Offentlige digitaliseringsprosjekter skal planlegges og gjennomføres profesjonelt. Gevinster skal realiseres. Markedet skal brukes når det er hensiktsmessig. Stat, kommune og ulike sektorer bør benytte fellesløsninger for å dekke like behov.

Godt personvern og god informasjonssikkerhet: Personvern og informasjonssikkerhet skal være en integrert del av utviklingen og bruken av IKT. Den enkelte innbygger skal i størst mulig grad ha råderett over egne personopplysninger. Informasjonssikkerhet skal ivaretas med utgangspunkt i risikovurderinger basert på trussel og sårbarhetsinformasjon, og følges opp gjennom god internkontroll.

I Digitaliseringsstrategi for Porsgrunn kommune 2018-2021 knyttes det strategier til hvert av disse innsatsområdene. Det forutsettes at disse strategiene følges opp med konkretiserte tiltak på de enkelte kommunalsjefområdene.

Kompetansearbeid

“Strategisk plan for kompetanseutvikling og rekruttering” ferdigstilles i 2017. Planen vil gi føringer for hele kommuneorganisasjonen, med overordnede mål og strategier. Den vil i ferdig form peke på utfordringene med eldrebølge + digitaliseringsbølge krysset med samme eller minskende økonomiske rammer.

Eldrebølgen gjør at vi må tiltrekke, rekruttere, utvikle og beholde personell i en skala vi ikke har gjort før.

Digitaliseringsbølgen vil skape en endringstakt vi neppe har opplevd før.

I forlengelse av dette vil det følgende områder spesielt bli fulgt opp i perioden:

- God rekrutteringsteknikk forsterkes. Digital tilstedeværelse og fokus i omdømme og rekrutteringsarbeid utvikles videre.
- Introduksjon av nyansatte revitaliseres og gjøres digitalt tilgjengelig i så stor grad som mulig.
- Kompetanseutvikling vil fokuseres på lederutvikling (virksomhetsledere og avdelingsledere) for å forbedre og styrke kompetanse innen endringsledelse, oppgaveorientert ledelse og relasjonsorientert ledelse.
- Vi må tilrettelegge for kompetanseutvikling i arbeidssituasjonen for ansatte, og øke graden av digitalt tilgjengelige læringsressurser.

Personalpolitikk og rekruttering

Det er bare gjennom motiverte og dyktige medarbeidere vi på en god måte kan løse det samfunnsoppdraget kommunen har. Det er etablert en arbeidsgiverstrategi og en rekke planer og strategier for øvrig som skal bidra til å sikre at kommunen kan rekruttere og beholde de beste medarbeiderne.

Det er utarbeidet en egen rekrutteringsstrategi som er en del av "Strategisk plan for kompetanseutvikling og rekruttering 2017-2021». Denne omhandler blant annet omdømmebygging, employer branding og job branding. KS sier følgende i «Stolt og unik – arbeidsgiverstrategi mot 2020»:

Kommunesektoren har to hovedutfordringer:

- Evnen til å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere.
- Evnen til utvikling og nyskaping.

(kilde www.ks.no)

Porsgrunn kommune har en langsiktig målsetting om at ansatte som ønsker det, skal få heltidsstilling. Fokuset på heltidskultur og alternative turnusordninger er derfor et viktig personalpolitisk område hvor det må være en kontinuerlig innsats.

Porsgrunn kommune deltar i Trainee Telemark. Dette er en regional trainee-ordning som rekrutterer og engasjerer uteksaminerte mastergrad-studenter i en 18 måneders periode i tre forskjellige virksomheter i regionen. Arbeidsgiverne får et rikere rekrutteringsgrunnlag, mens traineene får en spennende, attraktiv og verdikende karrierestart. Porsgrunn kommune har forpliktet seg til å ta inn en trainee i løpet av en tre-års periode. Kostnadene, som årlig vil utgjøre ca. kr. 500 000,-, dekkes over lærlingebudsjettet.

Porsgrunn kommune har i en årrekke drevet et omfattende arbeid med lærlinger. Som en av Telemarks største tilbyder av læreplasser har det vært viktig for kommunen å utvikle gode vilkår på dette området, nettopp for å sikre ønsket god kompetanse og rekruttering inn i våre virksomheter. Porsgrunn kommune er godkjent som lærebedrift i alle fag som er knyttet til offentlige virksomheter.

Porsgrunn kommune og NAV Porsgrunn inngikk i 2016 en samarbeidsavtale som har som mål å øke antall tiltaksplasser i kommunale virksomheter, samt øke kvaliteten på gjennomføring av disse. Det tas sikte på å rekruttere deltakere to ganger årlig fremover. En representant fra NAV vil sammen med en representant fra HR samarbeide for å knytte kandidat til så riktig praksissted som mulig. Det legges også opp til tett samarbeid mellom NAV og praksissted for å bidra til måloppnåelse for praksisperioden. Det vil i tillegg tilbys en mentorordning, der mentorer tilbys veiledning og informasjon. Erfaringer fra liknende arbeid i andre organisasjoner legges til grunn for utarbeiding av denne praksisen i Porsgrunn kommune.

Nærværarbeid

Nærværarbeid er den samlede innsats for å få et arbeidsmiljø der flest mulig kan være tilstede på arbeidsplassen, og i samspill med andre mestre arbeidets krav og utfordringer og trives med det.

Helsefremmende arbeid er en tilnærming som sammen med tradisjonelt, forebyggende HMS-arbeid utgjør en helhet i arbeidsmiljøarbeidet. Friske og motiverte medarbeidere er en nøkkelfaktor i Porsgrunn kommune, og viktig for nærvær, effektivitet og kvalitet. For den enkelte betyr en helsefremmende arbeidsplass bedret livskvalitet gjennom økt jobbtilfredshet og færre jobberelaterte helseplager.

Helsen vår er nært knyttet til opplevelsen av at det er en sammenheng i livet, det vil si i hvilken grad hverdagen er begripelig, håndterlig og meningsfull for oss. Å kjenne at en har innflytelse og mulighet til å påvirke er helsefremmende. Derfor er involvering sentralt i helsefremmende arbeid. Helsefremmende arbeid retter oppmerksomheten mot forhold som bidrar til å bevare og fremme helse gjennom økt mestring, mer motstandskraft og overskudd.

- 10 faktor, som er en utviklingsorientert medarbeiderundersøkelse, ble tatt i bruk i Porsgrunn kommune i 2016. Den tar for seg faktorer som er dokumentert viktige for helsen til den enkelte medarbeider, og er et dialogverktøy som ledere og medarbeidere skal bruke sammen for å finne frem til gode tiltak. Neste undersøkelse blir gjennomført i februar 2018. Det er imidlertid prosessen som skjer mellom undersøkelsene som er det viktigste.
- I tillegg til det helsefremmende fokuset vil kommunen fortsette sitt forebyggende og oppfølgende HMS-arbeid. Det er også et mål om å øke antallet graderinger hos dem som er sykmeldt. Ca. 60 % av det totale sykefraværet er knyttet til muskel-/ skjelettplager eller lettere, psykiske plager.
- Våren 2018 blir det igangsatt et kurs i belastningsmestring. Kurset passer for personer som ønsker å bedre evnen til å mestre belastninger i arbeidsliv og privatliv. Målgruppen er derfor alle som har en form for belastning som medfører at de ønsker/vil ha nytte av å utvikle sin mestringsevne. På kurset benyttes kognitiv teori og metoder, og øvelser er en viktig del av kurset.

Omstillingsarbeid

Kommunens økonomiske situasjon krever kontinuerlige endringer og omstillinger. Ansatte må være forberedt på å få endret arbeidssted. Tjenesteetterspørselen kan medføre innstramning i en del av virksomheten, med overtallighet, samtidig som en har ledighet og behov for å rekruttere et annet sted. I henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser plikter arbeidsgiver å se hele virksomheten under ett og vurdere om ansatte som blir overtallig ett sted har tilstrekkelig kompetanse til å fylle ledig stilling annet sted. Porsgrunn kommune rekrutterer ikke nye personer hvis kommunen har overtallig personell som har tilstrekkelig kompetanse til å fylle ledig stilling. Omstillingsutvalget sikrer dette.

Bystyret har tidligere vedtatt at ingen skal sies opp som følge av omstillinger (vedtaket utelukker ikke at det kan gjennomføres oppsigelser dersom arbeider bortfaller). Videre har Bystyret vedtatt at Porsgrunn kommune ikke skal benytte seg av at Arbeidsmiljøloven gir generell adgang til midlertidig ansettelse i tolv

måneder. Disse to vedtakene er særegne for Porsgrunn kommune og gir oss noen spesielle utfordringer mht. endringer og omstillinger.

Kvalitetsarbeid

Kommunen har utarbeidet en kvalitetsstrategi som skal gi kvalitetsarbeidet felles retning og fokus, slik at vi oppnår best mulig tjenester innenfor de rammer som foreligger. Det er anskaffet et nytt helhetlig kvalitetsstyringssystem, og implementeringen er i gang. Det tas sikte på å ha implementert avgjørende funksjoner i systemet i alle kommunalområder innen utgangen av 2018. Ved implementeringen av nytt system, er det naturlig med en gjennomgang av internkontrollen samtidig. Det legges opp til en risikobasert tilnærming når prosedyrer og retningslinjer produseres og evalueres. Det systematiske HMS-arbeidet skal bidra til å sikre at alle deler av organisasjonen styres av kvalitetstenking og at kravene i lov og forskrifter overholdes.

Systemer for rapportering og styring

Porsgrunn kommune benytter ulike systemer for rapportering og sammenstilling av data. Mye av dette er rapportering som er pålagt av statlige myndigheter, mens noe er lokalt initiert. Hensikten med slik rapportering er å kunne styre og kvalitetssikre driften med utgangspunkt i et godt datagrunnlag, enten det gjelder økonomirapporter, KOSTRA eller andre kilder som individbasert pleie- og omsorgsstatistikk (IPLOS). Det er imidlertid viktig å finne en god balanse mellom arbeidet med datainnhenting og den praktiske nytten av slike data og det vil derfor bli gjort en løpende «kost/nytte-vurdering» av hvor mye rapportering som skal gjøres, ikke minst ved å se på effektiviseringsmuligheter og bedre samordning av de ulike systemene. På den annen side må det ses på om en i tilstrekkelig grad utnytter de mulighetene for styring som ligger i de dataene som innhentes.

Informasjonssikkerhet og personvern

Fra mai 2018 trer nye personvernregler i kraft. Reglene vil gi alle virksomhetene endrede og nye plikter. Porsgrunn kommune skal fra samme dato ha en egen personvernrådgiver. Alle må sette seg inn i den nye lovgivningen og hvilke plikter som blir gjeldende for dem. Arbeidsgiver får økt plikt til å ha oversikt over hvilke personopplysninger som samles inn, hvorfor og hvordan de oppbevares. Dette skal meldes inn i Drafit, et system som gir arbeidsgivere oversikt over hvilke personopplysninger vi har og hvor de er lagret. Videre skal alle virksomheter ha personvernerklæringer. Reglene gir videre enkeltindividet økt krav på informasjon om hvordan virksomheter behandler personopplysninger.

Automatisering av saksbehandling og muligheten for kommunikasjon på tvers av IKT-systemer vil kunne påvirke hvordan kommunens oppgaver organiseres og utformes i fremtiden. Skytjenester og innsamling og bruk av stordata utfordrer informasjonssikkerhet og personvern. Kommunens dokumentasjon skal være

tilgjengelig på kort og lang sikt for alle som har rettmessige krav. For å oppnå dette må Porsgrunn kommune ha forsvarlig og effektiv arkiv og dokumentasjonsforvaltning, både nå og i framtiden.

Bruken av elektroniske arbeidstidsregistreringssystemer i Porsgrunn kommune øker. Vi fortsetter utviklingen av disse systemene fremover, med et særlig fokus på effektivisering av administrative rutiner. I tillegg er utviklingsfokusert rettet mot at systemene sikrer rettferdighet og likhet for ansattgrupper, samt bedre oversikt over egen arbeidstid for våre ansatte.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vårt nærområde har mye industri med potensiale for storulykker i umiddelbar nærhet til befolkningen. Skips- og veitrafikken er stor, og mye farlig gods fraktes til lands og på sjøen. Økt globalisering og mobilitet mellom land og kontinenter øker faren for utbrudd av smittsomme sykdommer og sykdommer som før var begrenset til bestemte deler av verden. Antallet klimarelaterte uønskede hendelser ser ut til å øke i tiden fremover, noe som gir store utfordringer med å sikre bl. a. samfunnets infrastruktur. Det har dessverre også vist seg nødvendig å ha et større fokus på terror og trusler. Alt dette gjør samfunnet sårbart med hensyn til at det kan oppstå uønskede hendelser med store konsekvenser for liv og helse, bygg og anlegg, miljø og økonomi.

Derfor er det viktig å ha fokus på samfunnssikkerhet og beredskap. Dette skjer først og fremst gjennom oppdaterte beredskapsplaner og jevnlig beredskapsøvelser. Kommunen må sørge for å ha et riktig og oppdatert risikobilde som et grunnlag for forebyggende tiltak og for å ha beredskapsplaner dersom en større krise oppstår. Alle ledd i organisasjonen skal arbeide for å redusere muligheten for at uønskede hendelser eller kriser kan oppstå, og ha planer for avbøtende tiltak dersom en uønsket hendelse skulle inntreffe. Dette skjer blant annet gjennom et løpende HMS-arbeid. Planer som omhandler beredskap ved kriser og katastrofer skal ajourføres løpende eller minst en gang i året. Kommunen skal minst hvert fjerde år gjennomgå den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS).

Gaveprofessorater som støtte til regionalt utviklingsarbeid

Porsgrunn kommune vil bidra til å styrke posisjonen til Høgskolen i Sørøst-Norge og Campus Porsgrunn som samarbeidspartner og regional utviklingsaktør. Viktige regionale aktører innenfor næringsliv, samfunnsliv og offentlige sektor inviteres med som deltakere. Gaveprofessoratene har som formål å støtte utviklingsarbeid innenfor utvalgte fagfelt der det er mulig for regionen å innta en ledende rolle, og koblet opp mot industriell/teknologisk næringsutvikling, digital utvikling, og tjenesteutvikling/håndtering av samfunnsutfordringer. Samarbeidet tenkes som grunnlag for søknader om eksterne utviklingsmidler, og som en organisering av framtidig regionalt utviklingsarbeid.

Frivillighetsarbeid

I samsvar med kommuneplanens samfunnsdel legger Porsgrunn kommune til rette for at flere deltar i frivillig

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

arbeid. Det er utarbeidet frivillighetsstrategi for Porsgrunn kommune. Frivillighetsstrategien legger opp til et godt samarbeid mellom kommunen og lag og foreninger på alle nivåer og i alle sektorer, også enkeltpersoner, og skal være et dynamisk verktøy for kommunens samspill med frivillig sektor. For å lette arbeidet med finansiering av gode prosjekter, er Porsgrunn kommune fra i år blitt medlem av Tilskuddsportalen. Portalen gir tilgang til en kontinuerlig oppdatert oversikt over finansieringsmuligheter både for kommunale og frivillige aktører. Det arrangeres årlig en frivillighetskonferanse for å synliggjøre og hylle det mangfoldige og frodige frivillighetsarbeidet i Porsgrunn, samt inspirere og styrke samarbeidet for felles mål ut fra visjonen Sammen om Porsgrunn som aktiv frivillighetskommune. Utdeling av frivillighetsprisen vil være et fast innslag på programmet. Temaet for konferansen i 2018 er Fellesskap og raushet.

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Framtidsrettet, brukervennlig og kostnadseffektiv bruk av digitale løsninger som støtter opp om Porsgrunn kommunes oppdrag som tjenesteleverandør og samfunnsutvikler.	1.1 Videreføre satsing på IKT i skole og velferdsteknologi. 1.2 Videre utbygging av linjer og nett til kommunens virksomheter, slik at flest mulig kan benytte digitale løsninger. 1.3 Delta i KS' finansieringsordning for digitaliseringsprosjekter for å få tilgang til digitale fellesløsninger som utvikles for kommunesektoren. 1.4 Styrke personvernet ved å etablere stilling som rådgiver for informasjonssikkerhet 1.5 Legge mer av ansvaret for infrastruktur og IKT-utstyr til IKT-avdelingen. 1.6 Starte opp prosjekt for etablering av ny innbyggerportal.
2. Porsgrunn kommunes innbyggere og brukere skal oppleve god service. Kommunen skal ha effektive arbeidsprosesser og systemer for å håndtere kundehenvendelser.	2.1 Kundehåndteringssystem rulles ut på Servicesenteret og i minimum tre virksomheter.
3. God kvalitet på leverte tjenester, ved systematisk fokus på prosedyrer og bruk av avvikssystem for kvalitetsforbedring.	3.1 Nytt kvalitetsstyrings-system skal implementeres for hele organisasjonen.
4. Vi skal sikre nødvendig kompetanse for å kunne levere og utvikle tjenester, både for nåtid og fremtid. Vi skal møte de krav som stilles til oss, og sørge for at Porsgrunn kommune er en trygg og sikker arbeidsplass.	4.1 God rekrutteringsteknikk forsterkes. Digital tilstedeværelse og fokus i omdømme- og rekrutteringsarbeid utvikles videre. 4.2 Introduksjon av nyansatte revitaliseres og gjøres digitalt tilgjengelig i så stor grad som mulig. 4.3 Kompetanseutvikling vil fokuseres på i lederutvikling (virksomhetsledere og avdelingsledere) for å forbedre og styrke kompetanse innen endringsledelse, oppgaveorientert ledelse og relasjonsorientert ledelse. 4.4 Tilrettelegge for kompetanseutvikling i arbeidssituasjonen for

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

	ansatte, og øke graden av digitalt tilgjengelige læringsressurser.
5. Sykefraværet i Porsgrunn kommune skal hvert år reduseres med 10 prosent (av foregående års resultat). Med et sykefravær på 7,8 % høsten 2017, blir målet å komme ned på 7,0 % i løpet av 2018.	5.1 10 faktor medarbeiderundersøkelse er et dialogverktøy som skal bidra til prosesser for å kunne bedre arbeidsmiljøet, og opplevelsen av motivasjon og mestring. 5.2 Øke antall graderte sykemeldinger 5.3 Gjennomføre kurs i belastningsmestring (KiB)
6. Bidra til å styrke Høgskolen i Sørøst-Norge og Campus Porsgrunn. Dra nytte av den ressursen høgskolen og studentene representerer som regional utviklingsaktør.	6.1 Styrke og utvikle Porsgrunn som studentby og Grenland som attraktiv region for studenter. 6.2 Etablere gaveprofessorater finansiert som regionalt spleiselag.

6.1.2 Samfunnsutvikling

Kommuneplanens samfunnsdel

Bystyret vedtok den 5.9. 2013 kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2013-25. Her er det satt konkrete utviklingsmål og særskilte satsingsområder for den langsiktige samfunnsutviklingen i Porsgrunn og hvordan kommunen som organisasjon og tjeneste-utvikler skal kunne bygge opp under og tilpasse seg denne.

Samfunnsdelen skisserer noen strategier innenfor følgende utviklingsmål:

- En god kommune å bo i
- En fremtidsrettet byutvikling
- Et nyskapende og variert næringsliv
- En organisasjon med evne til endring og forbedring

Bærekraftig utvikling er fellesnevner for målene i kommuneplanen. Det betyr at planens mål og strategier må avstemmes mot bærekraft, og hensynet til miljø, inkludering, folkehelse og samfunnssikkerhet ivaretas på tvers av planens mål og strategier.

Folkehelsearbeidet skal bidra til god helse og bedre levekår i befolkningen. Det handler ikke bare om helse- og omsorgssektoren, men er et mål for all offentlig politikk. Folkehelseoven bygger på fem prinsipper: utjevning, helse i alt vi gjør, bærekraftig utvikling, føre-var og medvirkning.

Innenfor rammen av samfunnsdelens fire utviklingsmål pekes det på to hovedutfordringer det skal satses særskilt på i planperioden, og det er:

- Befolkningsvekst
- Barn og unge

Status i arbeid med større plan- og utviklingsprosjekter

Nedenfor gis en status i arbeidet med noen av de større planene og prosjektene som samlet sett danner noe av bildet av samfunnsutviklingen i Porsgrunn i 2018. Listen er ikke uttømmende men er ment som et bilde på utviklingen og de muligheter som ligger foran oss. Boligprosjekter spesielt kommenteres kort under nøkkeltall for bolig.

Det er rådmannens holdning at arbeidet med de nedenfor nevnte planer og utviklingsprosjekter over tid vil gi direkte utslag i befolkningsvekst, bolig og næringsutvikling og dermed påvirke tallene i tabellene som er gjengitt.

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt 26.03.15. Arealstrategi om bybånd og boligutvikling fastlagt i den regionale planen for areal og transport i Grenland (2014) er innarbeidet i arealdelen, samt potensialet for en befolkningsvekst minst lik landet. Formannskapet la planstrategien ut til offentlig ettersyn med et forslag om en tematisk rullering av arealdelen. Administrasjonen har derfor startet opp arbeidet med rulleringen og lagt et planprogram til høring. Det har kommet om lag 100 ulike innspill til endring av arealformål som en del av planen. Disse vil bli konsekvensutredet og synliggjort ved førstegangsbehandling av planforslaget.

Mulighetsstudie for Porsgrunn stasjon

I samarbeid med Telemark fylkeskommune, Statens vegvesen og BaneNOR Eiendom iverksettes det en mulighetsstudie for Porsgrunn stasjon. Mulighetsstudien vil gjennomføres som et parallelloppdrag hvor to konsulentmiljøer får i oppdrag å vise et alternativ hver for de muligheter som stasjonsområdet i Porsgrunn kan gi. Mulighetsstudien skal blant annet vise potensialet for eiendomsutvikling rundt knutepunktet, komme med forslag til bebyggelse/volum, vise arealbehovet til jernbaneformål/samferdselsforhold/trafikantergrupper med adkomster, struktur på gatenett og plassdannelser og muligheten for å innplassere andre viktige samfunnsfunksjoner. Mulighetsstudien skal danne grunnlag for en planfase etter plan og bygningsloven, gi innspill til en byvekstavtale og være et kommunikasjonsdokument for å synliggjøre potensial i politiske drøftinger. Studien er tenkt konkludert om lag sommeren 2018. Dette er en samfinansiering mellom BaneNOR og Porsgrunn kommune og bygges opp etter samme lest som andre mulighetsstudier, eksempelvis for Moss.

Utviklingen av Down Town området

Etter behandling av saken om Down Town i fylkestinget og bystyret er det utarbeidet detaljerte planer og innsendt byggesaker for prosjektet høsten 2017. Prosjektet er en milliardinvestering som er viktig for Porsgrunn innenfor temaene bolig og næring, men også utvikling av selve bybildet med handel sentralt i byen og få åpnet byen mot elven. I skrivende stund er det en ambisjon om at prosjektet starter opp rivningsarbeider primo 2018 gitt at nødvendige tillatelser er gitt. Administrasjonen har brukt og bruker store ressurser på å understøtte denne vedtatte utviklingen.

Ny E18 gjennom Porsgrunn

Porsgrunn kommune har over tid samarbeidet med Nye Veier om regulering av ny E18 gjennom Porsgrunn. Gjennom samarbeid med andre offentlige myndigheter og berørte parter begynner veganlegget å ta form. Det er å forvente at et planforslag legges til høring våren 2018. Prosjektet er i en fase hvor løsninger vurderes kontinuerlig frem til planforslaget kommer til administrasjonen. Nye Veier har et mål om å oversende sitt forslag til administrasjonen våren 2018.

Ferdigstillelse av Eidangerparsellen

Eidangerparsellen vil redusere reisetiden mellom Skien/Porsgrunn og Oslo med 20 minutter per reise. Prosjektet antas ferdigstilt i oktober 2018.

Regulering av Lønnebakke næringsområde

En av de større reguleringsplanene under arbeid er Lønnebakke næringsområde. Dette planarbeidet er varslet lagt til høring i årsskiftet mellom 2017 og 2018, med mål om endelig vedtak i bystyret i 2018. Næringsområdet er en betydelig satsning med et langsiktig potensial for arbeidsplasser og aktivitet i Porsgrunn.

Bypakke Grenland som element i samfunnsutviklingen

Det er uten tvil slik at Bypakke Grenland gir Porsgrunn muligheter en ellers ikke ville hatt.

Det er redegjort for og foreslått bruk av lokale midler hvor bystyrets flertall har ønsket å ferdigstille et skisseprosjekt for en gang og sykkelbro over Porsgrunnselva. Det legges opp til endelig beslutning om bruk av kommunale midler i hovedrulleringen av Bypakke Grenland sitt handlingsprogram i 2018.

Når det kommer til hovedrullering av handlingsprogrammet for Bypakke Grenland i 2018 legges det opp til saldering av Lilleelva prosjektet. Samtidig arbeider administrasjonen med å utrede og kostnadssette samferdselsløsninger i tilknytning til Enger-krysset. Slik at dette kan vurderes i sammenheng med hovedrulleringen med hensyn på økonomi og måloppnåelse. Samtidig er det slik at disse midlene må settes opp imot en rekke andre gode formål og vedtas i fellesskap med våre samarbeidspartnere.

Siljan, Skien, Porsgrunn kommuner og fylkestinget har vedtatt å iverksette tiltak på overordnet vegnett og gjennomføre tiltak på strekningen Vabakken/Raschebakken «Grønn Lenke» som inkluderer PP krysset og Franklintorget. Det jobbes godt med løsninger i samspillet mellom de ulike offentlige interessene. Prinsipløsninger for Grønn Lenke ble behandlet i utvalg for miljø og byutvikling før nyttår 2017. Først ut er bygging på det overordnede vegnettet som vil gi bedre vilkår for trafikantene og næringstrafikk når biltrafikken gjennom Porsgrunn skal reduseres. I tillegg jobbes det med flere andre tiltak som ny turveg mellom Porsgrunn og Skien langs Porsgrunnselva, gang og sykkeløsninger og mindre tiltak som trafikkikker kryssing ved Telemarksporten og et meget godt busstilbud for å nevne noe.

Overordnet sett blir det tydeligere og tydeligere hva Porsgrunn får igjen av satsningene gjennom Bypakke Grenland. Byggefase nærmer seg i flere prosjekter og det er uten tvil slik at bypakken bidrar til løft som hadde vært umulige uten deltakelse i bypakken. Det er nå viktig å ha et større fokus på å vise hva befolkningen faktisk får igjen av investeringene og hvor brorparten er bompengefinansiert.

Veien videre med byutredning og mulig byvekstavtale

Grenland er som et av ny byområder i en særskilt posisjon til å komme i forhandlinger om en byvekstavtale. En byutredning er under utarbeidelse. I byutredningen vil fokuset være på hvilke virkemiddelpakker (kombinasjoner av tiltak) som vil kunne hjelpe byområdet å nå nullvekstmålet. Dette vil danne grunnlag for forhandlinger om en byvekstavtale. Det er et poeng å opparbeide seg kunnskap gjennom eksempelvis mulighetsstudie for Porsgrunn stasjon og vise potensialet slik at dette kan tas inn i forhandlingene. Et av de nye elementene i en byvekstavtale er at toginvesteringer kan finansieres gjennom slike avtaler som en del av virkemiddelpakken. Dette er konstruktivt gitt at staten som et utgangspunkt har synliggjort synkende ambisjoner for tog i Grenland gjennom nasjonal transportplan. Dette i tillegg til de ambisjonene som allerede ligger i Bypakke fase 2 og 3 hvor togsatsninger og knutepunktutvikling kanskje spiller en mindre rolle. En byvekstavtale vil sette nye krav til arealplanleggingen med formål om å redusere transportarbeidet og øke bykvalitetene. I dette ligger det store muligheter for Porsgrunn og Grenland.

Målfesting og rapportering

Når det kommer til mer rapportering for arbeidene i prosjektene ovenfor legges dette i hovedsak under utvalg for miljø og byutvikling. Andre prosjekter, eksempelvis kommuneplanens arealdel, behandles av formannskapet. Samtidig er det viktig å synliggjøre aktiviteten under samfunnsutviklingskapitlet da prosjektene og planer satt i sammenheng er av en slik dimensjon at samfunnsutviklingsbegrepet blir det rette.

Befolkningsvekst

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016
Samlet befolkningmengde, antall	35 755	35 955	36 198
Årlig befolkningsvekst, % -vis vekst	0,7	0,6	0,7
0-15 åringer, % -vis vekst	0,8	-0,2	-0,2
20-44 åringer, % -vis vekst	-0,6	-0,5	-0,5
Netto flytting innenlands	81	-17	-8
Netto flytting til/fra utlandet, antall	148	203	231
Fødselsoverskudd (fødte/døde), antall	11	6	21

Kommentarer til nøkkeltallene

Porsgrunn har de siste år hatt en markert lavere befolkningsvekst enn landet i alt. Samtidig minsker avstanden mellom landet for øvrig og Porsgrunn i tallene til og med 2016.

Bolig

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016
Nye boliger ferdigstilt	154	192	104
Vedtatte detaljreguleringsplaner	8	7	10
Estimert boligpotensial i vedtatte detaljreguleringsplaner	363	260	280
Estimert boligpotensial i detaljreguleringsplaner på høring	83	180	186

- Antallet vedtatte reguleringsplaner er hentet fra planregistret. Mindre endringer og områdeplaner er ikke inkludert.
- Boligpotensialet estimeres fra vedtatte planer det aktuelle året og omfatter kun bolig (ikke fritidsbebyggelse). Eldre planers urealiserte boligpotensial inngår ikke i estimatet.
- Boligpotensialet beregnes fra planer som ble lagt på høring, men som ikke ble sluttbehandlet det aktuelle året.

Kommentarer til nøkkeltallene

Det foreligger et boligpotensial i nye, men også i eldre vedtatte planer i Porsgrunn. Porsgrunn har et potensial for et boligtilbud som er større enn hva som gjør seg gjeldende i dagens marked. Det er fortsatt relativt få boliger til salgs i sammenligning med andre byer sett i forhold til antall innbyggere. Antall ferdigstilte boliger i 2016 var svært lavt. Men når det kommer til fremtidige boligprosjekter forventes det flere større saker i kommende periode. Det er lagt ut boliger langs elvedraget på Frednes, og det er igangsatt bygging av Heistad brygge. Et annet eksempel er den tidligere reguleringen – Osebakken Park – som nå følges opp med krysningforslag av jernbanen for gående og syklende som kan gjøre at prosjektet med sine 150 boliger er gjennomførbart. Rådmannen er i forhandlinger om utbyggingsavtale og iverksetter regulering av gang- og sykkelbro. Porsgrunn mekaniske verksted er under utarbeidelse. I tillegg foreligger det planer om en rekke større og mindre prosjekter.

Næring

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016
Arbeidsplasser i alt, ant	17 722	16 885	17 010
Sysselsatte personer bosatt i Porsgrunn	17 144	16 495	16 734
Sysselsatte i kommunen m. høyere utdanning, %	32,2	33,2	33,8
Innpendling, ant	8 442	8 041	8281
Utpendling, ant	7 864	7 651	8005
Registrerte arbeidsledige i prosent	3,9	3,6	2,9

Kommentarer til nøkkeltallene

SSB endret f.o.m. rapportering for 2015 datagrunnlaget for sysselsettingsstatistikken slik at tallene ikke er sammenlignbare med tall på dette området for tidligere år. Hovedkilden fram til og med 2014 var NAVs Arbeidstakerregister (Aa-registeret). I 2015 ble rapporteringen til NAV til dette registeret, samordnet med

rapportering av lønns- og personelldata til Skatteetaten og SSB. Dette felles rapporteringssystemet kalles a-ordningen.

Utsikter for næringslivet i Grenland og kommunal innsats

Administrasjonen legger betydelig vekt på å være en god vertskommune for de som allerede driver virksomhet i Porsgrunn, for de som ønsker å ekspandere og for de som ønsker å etablere ny virksomhet. Mye av førstelinjearbeidet i denne sammenheng gjøres av det felles næringssselskapet – Vekst i Grenland IKS – i nært samarbeid med kommunens politiske og administrative ledelse. Gjennom Porsgrunn Utvikling AS har kommunen dessuten et verktøy som gjør det mulig å møte næringslivets forventninger om effektiv saksbehandling og gode løsninger. Eksempel på det siste er Delta-bygget på Kjølnes, som har vært og er en katalysator for å oppnå synergier mellom offentlig virksomhet, akademia og næringsliv. Porsgrunn Utvikling AS er også medeier i Herøya Næringspark AS. Dette selskapet – som SIVA er største aksjonær i - har vært en viktig bidragsyter til å utnytte eksisterende infrastruktur til ny virksomhet.

Den størst konsentrasjon av industriell virksomhet i Telemark befinner seg på Herøya. Her foreligger det en reguleringsplan fra 2008 som legger til rette for utfylling av betydelige arealer i Gunneklevfjorden. Kommunen samarbeider aktivt med mange aktører for at dette nå skal kunne gjennomføres – først og fremst Nye Veier AS, som kan bidra med betydelige overskuddsmasser fra den forestående E-18 utbyggingen, og tiltakshaver, som er Herøya Industripark AS

Attraksjonskraft overfor næringslivet – og i særdeleshet overfor nyetableringer – er i sterk grad avhengig av at kommunen i alle ledd oppfattes som en kundeorientert og effektiv tjenesteprodusent, at det er god og tilgjengelig infrastruktur og at plan- og byggesaker gjennomføres i et tempo og med en kvalitet som oppfattes effektiv. Det er i denne sammenheng nødvendig å erkjenne at Grenlandsområdet er en felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Samarbeid med nabokommuner om å finne den for kunden beste lokaliseringen er derfor nødvendig. Det motsatte – altså intern strid mellom Grenlandskommunene - vil øke risikoen for at en aktør finner det mer oppoptunt å etablere seg annetsteds. Gode eksempler på at en i regionen har lyktes med dette er planene om et datasenter i Skien og planene for utvikling av industriområdet Frier Vest i Bamble.

Porsgrunn kommune skal være en god og ikke minst forutsigbar og profesjonell vertskommune for alle typer bedrifter – uansett næring og uansett størrelse. Overfor eksempelvis handels- og servicenæringene er det derfor viktig å ha gode kanaler og å være lydhøre for eksempelvis byutviklingsgrep som oppfattes som attraktive for disse næringenes kunder.

Grenland er – sammenlignet med byregioner av samme størrelse – kraftig underrepresentert hva angår statlige arbeidsplasser. Om en ser på veksten i statlige arbeidsplasser og andelen statlige arbeidsplasser som er flyttet ut av Oslo de siste 15 åra, har det knapt kommet noen til Grenland. Porsgrunn kommune må

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

samarbeide med de øvrige kommunene i Grenland om å snu denne utviklingen. Det er ingenting med Grenland hva angår tilfang av kompetanse, infrastruktur og tilgang på boliger som skulle tilsi at Grenland ikke skulle kunne ha minst sin relative andel av statlige arbeidsplasser.

Driftstiltak og konsekvensjusteringer samlet for Formannskapet

Tabellen nedenfor er en fullstendig oversikt med alle endringene fra opprinnelig budsjett 2017 til forslag til budsjetttramme for 2018 for rammeområdet. Endringene gjelder lønns- og prisjustering (tekniske justeringer) andre endringer i budsjetttrammene i 2017 som videreføres. Og ikke minst er det tiltak som refererer seg til endringer i aktivitet, - tidligere vedtatte og nye tiltak og det gjelder innsparingstiltak innenfor området.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Vedtatt budsjett	141 189	141 189	141 189	141 189
Sum Prisjustering og diverse endringer	3 393	3 393	3 393	3 393
Sum Budsjettendringer inneværende år	320	320	320	320
Tekniske justeringer	3 713	3 713	3 713	3 713
Konsekvensjustert ramme	144 901	144 901	144 901	144 901
Tidligere vedtatte tiltak				
År uten valg	-1 600	0	-1 600	0
Økonomi - Agresso Oppgradering	-300	-300	-300	-300
Serviceavdelingen - Redusert/økt tilskudd Vekst i Grenland	250	250	250	250
Økonomiavd. - Avvikling Statistikk-kontoret fra 1.7.2017	-50	-50	-50	-50
Andre tiltak/Interne endringer	0	0	0	0
Sum Tidligere vedtatte tiltak	-1 700	-100	-1 700	-100
Innsparingstiltak				
Effektiviseringstiltak med 1,1% fra og med 2018	-1 610	-1 610	-1 610	-1 610
Bemanningsreduksjon stab & støtte	-500	-1 000	-1 500	-2 000
Avslutning av tidligere års effektiviseringstiltak	377	377	377	377
Sum Innsparingstiltak	-1 732	-2 232	-2 732	-3 232
Nye tiltak				
IKT - Tre nye stillinger for oppfølging av skolene	1 000	2 000	2 000	2 000
Økonomi - Flytting av konsulentkostnader knyttet til finans/lån	760	760	760	760
IKT - Ny stilling personvern	450	450	450	450
IKT - Drifts og styring av system for mobile enheter	400	400	400	400
IKT - Økte lisensutgifter - Microsoft	300	300	300	1 000
GKI - Økt tilskudd.	300	300	300	300
HR - Økte lisensutgifter - Capitech	210	210	210	210
Gave - professorat	200	400	400	400
Økonomi - Verktøy for Budsjett, økonomiplan, rapportering og analyse	200	200	200	200
Rådmannen - Årlig Frivillighetskonferanse	100	0	0	0
HR - Økt bruk av sosiale medier til rekruttering	100	100	100	100
IKT - Ny innbyggerportal økt drift fra 2020	0	0	500	500
Sum Nye tiltak	4 020	5 120	5 620	6 320
Nye tiltak og realendringer budsjett	587	2 788	1 188	2 988
Ramme 2018-2021	145 489	147 689	146 089	147 889

6.2 Barn, unge og kultur

Rammeområdet omfatter følgende enheter: • 12 barnehager hvorav 8 er organisert som egne virksomheter, 4 fra 1.1.18 • 9 barneskoler • 1 kombinert barne- og ungdomsskole, Vestsiden • 1 oppvekstsenter, Brevik • 4 ungdomsskoler • Klokkeholmen • Voksenopplæringen • PP-tjenester • Barnevern • Porsgrunn kommunale kulturskole • Kultur	Netto driftsutgifter i 2018 – Rammeområdets andel: <table border="1"> <caption>Netto driftsutgifter i 2018 – Rammeområdets andel</caption> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Andel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barn, unge og kultur</td> <td>36,4 %</td> </tr> <tr> <td>Øvrige</td> <td>63,6 %</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Andel (%)	Barn, unge og kultur	36,4 %	Øvrige	63,6 %
Kategori	Andel (%)						
Barn, unge og kultur	36,4 %						
Øvrige	63,6 %						

6.2.1 Barnehager

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Landet 2016
Kvalitet				
Foreldres samlede tilfredshet med barnehagen til sitt barn	5,3	5,2	5,3	5,2
Foreldres tilfredshet med innflytelse på tilbudet i barnehagen	4,8	4,8	4,9	4,8
Produktivitet				
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager	6,3	6,5	6,4	6,2
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager (kr)	51	49	51	48
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr)	63	61	66	62
Korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) per barn som får ekstra	108 519	96 813	99 196	95 368
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager	11 415	11 854	11 891	11 658
Utgifter til lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr)	12 735	12 323	22 605	16 946
Dekningsgrad				
Andel barn 0-5 år med barnehageplass	82,1 %	81,2 %	82,3 %	78,5 %
Andel barn i komm. barnehager i forhold til alle barn i barnehage	34,3 %	35,0 %	34,6 %	40,2 %
Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud, ift. alle barn i barnehage. Alle barnehager	13,2 %	14,1 %	14,6 %	19,2 %
Kvalitet				
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	36,0 %	39,0 %	37,5 %	36,1 %
Andel ansatte med annen pedagogisk utdanning	5,2 %	10,2 %	1,7 %	1,5 %

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Antall barn framskrevet:	2018	2019	2020	2021
0-5 åringer	2 202	2 213	2 259	2 289

Kommentarer til nøkkeltallene

Kvalitet

Det er generelt svært høy tilfredshet blant barnehageforeldre i Norge, og foreldre i Porsgrunn svarer likt med landsgjennomsnittet.

Barnehagene i Porsgrunn har en noe høyere andel ansatte med høyskole, fagskole- og fagbrevkompetanse. Dette er et resultat av bevisst satsing på kompetanse som et viktig element i kvalitetssatsingen «*Klart vi kan!*»

Et høyt kompetansenivå gir noe høyere lønnskostnader og medvirker til høyere driftskostnader per oppholdstime som ytes i barnehagene og er helt i tråd med nasjonale føringer.

Utfordringer

En fortsatt høy brukertilfredshet blant foreldrene på barnehagetilbudet forutsetter en god brukerdiallog og evne til å imøtekomme krav og ønsker fra foresatte, dog innenfor de rammene barnehagene drives under. Utfordringen ligger i å opprettholde høy brukertilfredshet og samtidig være mer kostnadseffektive enn det vi er i dag. Vi driver midlertidig i Kirketjernet og i gamle Tveitanlia barnehage. Planleggingen av nye barnehageplasser er i gang og en ny stor barnehage i sentrum skal stå ferdig sommeren 2019.

Dekningsgrad

Porsgrunn har høy barnehagedekning. Den er høyere enn snittet i Gr13 og høyere enn lovens minimumskrav til tilbudet. Det er liten ventetid på plasstilbud og mange får tilbud før fylte ett år i private barnehager. De kommunale barnehagene velger å prioritere barn som har rett til plass ved opptak i barnehagene, noe som påvirker driftskostnadene i positiv retning. Forholdet mellom private og kommunale barnehageplasser er stabilt. De private barnehagene har barnehagetilbud for 65 % av barna som går i barnehage. Porsgrunn har betydelig lavere antall kommunale plasser enn det som er snittet i Gr13.

Utfordringer

Kommunen har ikke styringsrett over de private barnehagene vedrørende opptak når det gjelder opptakskrets og opptak av barn under ett år (født etter 1.9). Det høye antallet private barnehageplasser gir kommunen mindre styring med det totale tilbudet og gjør balansen mellom tilbud og etterspørsel litt mindre oversiktlig, men samarbeidet fungerer godt. Tilbudet totalt sett og den framtidige drift av hele barnehageområdet skal belyses i en strategisk plan.

Produktivitet

Det er gjennomført effektiviseringstiltak i kommunale barnehager gjennom flere år. En langvarig prosess for å profesjonalisere ledelsen av våre virksomheter fører til en omorganisering til fire barnehagevirksomheter fra 1.1.2018 i tillegg til Brevik barnehage som er en del av Brevik oppvekstsenter. Nye lederteam og større virksomheter bør gi større fleksibilitet og handlingsrom.

De kommunale barnehagene har prioritert å ta inn barn med rett til plass fremfor de minste barna som etter loven ikke har rett til slik plass. Vi fortsetter med to uker sommerstengning i alle kommunale barnehager.

Brutto driftsutgifter pr barnehagetime er blitt lavere, men er fortsatt noe høyere enn snittet for Gr 13.

Forhold som er med på å forklare kostnadsnivået er:

- Høyere lønnskostnad
- Barnehagebygg som ikke er optimalt tilpasset en kostnadseffektiv drift
- Et samlet høyere kostnadsnivå i kommunale barnehager medfører også større kommunale overføringer til de private barnehagene.
- Ekstra utgifter på grunn av brannen ved Frednes barnehage i mai 2016

Andelen barn som mottar spesialpedagogisk hjelp er nær landsgjennomsnittet. KOSTRA-tallene viser likevel høye utgifter på dette området. Dette indikerer en relativt høy ressursinnsats pr barn som mottar spesialpedagogisk hjelp. Enkelt sagt betyr dette at ressursene til barn med særskilte behov ikke spres tynt utover, men konsentreres rundt dem med størst behov.

Utfordringer

Et noe høyere kostnadsnivå i de kommunale barnehagene gir økonomiske utfordringer i form av store kommunale overføringer til de private barnehagene. Nye investeringer i barnehage på Brevik oppvekstsenter, Vestsiden barnehage og nye Frednes/Skrukkerød vil bidra til mer effektivitet på sikt, men det vil på kort sikt være en utfordring å redusere kostnadene i henhold til vedtatt budsjett.

Planer/vedtak

Ny rammeplan, Klart vi kan! og strategisk plan for barnehagene i Porsgrunn

Fra 1.8.2017 ble det innført ny og tydeligere nasjonal rammeplan for barnehager

Den overordnede plan for barnehage og skole i Porsgrunn, «*Klart vi kan!*» definerer tiltak og satsingsområder både for skole og barnehage. Målet med kvalitetsarbeidet som beskrives i «*Klart vi kan!*» som *gjelder spesielt for* barnehagene er at alle barn i Porsgrunn skal utvikle god sosial kompetanse og ha forventet progresjon i språkutviklingen.

Strategier og prinsipper for redusert bruk av spesialpedagogisk hjelp

Porsgrunn kommune tok, gjennom Fagutvalg for Utdanning i Telemark, initiativ til å få utarbeidet et forskningsbasert grunnlag for å få ned bruken av spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.

Kommunen er fortsatt i implementeringsfasen i dette arbeidet, men det ser ut til at disse nye prinsippene og strategiene kan ha positiv effekt på arbeidet med tilpasset opplæring i barnehagen, og gjennom det redusere behovet for særskilte tiltak.

Kompetanseutvikling

Satsingsområdene fra «*Klart vi kan!*» skal være førende for kompetanseutvikling i barnehagene i årene framover og er i tråd med Utdanningsdirektoratets kompetansestrategi.

Det er et mål å videreutvikle kvaliteten i tilbudet gjennom å øke de ansattes kompetanse. Assistenten uten fagutdanning tilbys muligheter til å oppnå fagbrev. Mange har benyttet seg av dette tilbudet, og det er høy fagkompetanse i barnehagene. Vi har egne kurstiltak på foreldresamtalen og modellen «Fra bekymring til handling». Det oppmuntres til at pedagoger tar videreutdanning i prosjektledelse, veiledningskompetanse og flerspråklig kompetanse.

Barnehageanleggene

En del av kommunens barnehager har nå vært i drift så lenge at det melder seg betydelige behov for rehabilitering. Samtidig er kravene til fleksibilitet i driften økt vesentlig og gjør noen lokaler mindre egnet. Nye investeringer i barnehage på Brevik oppvekstsenter og Vestsiden barnehage vil bedre situasjonen, og ferdigstilles i 2018. Det prosjekteres en ny stor barnehage i sentrum med 120 plasser og rom for spesialavdeling. Vi vil utarbeide en strategisk plan for barnehagene våre i 2018.

Statlige føringer

Rett til plass i barnehage

Barn som fyller ett år i september, oktober eller november det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage innen utgangen av den måneden barnet fyller ett år i samsvar med denne loven med forskrifter. Lovendringen gjelder fra 01.08.2017

Nasjonal ordning for reduksjon i foreldrebetalingen

Hvis maksprisen er høyere enn 6 prosent av den samlede inntekten til husholdningen, skal du ha en redusert pris. Ordningen går ut på at ingen skal betale mer enn 6 prosent av inntekten sin til barnehagen. I 2017 gjelder derfor denne ordningen for husholdninger med en samlet inntekt som er lavere enn 500 500 kroner per år. Dette gjelder både kommunale og private barnehager. Kommunen har ansvaret.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Gratis kjernetid for 3-, 4- og 5-åringer

Fra 1. august 2016 har alle 3-, 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, som bor i husholdninger med lav inntekt, rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke. Fra og med 1. august 2017 gjelder dette for husholdninger som har en samlet inntekt som er lavere enn 450 000 kroner per år.

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Full behovsdekning	1.1 Tilby plasser til de søkerne som etter endringer i regelverket får lovfestet rett til plass. Tilpasse opptaket etter statlige føringer og endringer.
2. Videreføre satsingene i «Klart vi kan!» og i ny rammeplan gjeldende fra 1.8.2017	2.1 Gjennomføre tiltak med bakgrunn i planen som eksempelvis De utrolige årene. 2.2 Følge opp statlige signaler og lokale bestemmelser om styrking av kompetanse i barnehagen. Dette gjelder spesielt språklig og sosial utvikling samt migrasjonspedagogikk og norsk som 2. språk. 2.3 Implementeringstiltak ny rammeplan
3. Brukertilfredshet	3.1 Gjennomføre brukerundersøkelser for å sikre en god dialog med foresatte. Målet er fortsatt høy brukertilfredshet og på linje med landsgjennomsnittet
4. Kostnadseffektivitet	4.1 Identifisere mulige effektiviseringstiltak og gjennomføre disse der dette ikke medfører større investeringsbehov 4.2 Nye lederteam
5. Oppgradere og vedlikeholde barnehagenes bygningsmasse	5.1 Følge vedtatte investeringer på Brevik oppvekstsenter og Vestsiden barnehage 5.2 Ny barnehage i sentrum 5.3 Sørge for at bygningsmassen og uteareal ivaretar behovene for å drive barnehagene med sikkerhet og god kvalitet. 5.4 Prioritere 900 000 kroner til inventar i 2018
6. Bedre og tidligere tverrfaglig innsats	6.1 Bruke <i>Fra bekymring til handling</i> som sikrer tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid overfor barn og unge.
7. Følge opp ny bemanningsnorm	7.1 Nye statlige føringer til voksentetthet og pedagognorm
8. Utarbeide strategisk plan for barnehagene	8.1 Utarbeide en overordnet plan for barnehagedrift i Porsgrunn i et langsiktig perspektiv.

6.2.2 Barn og unge med særlige behov

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016
Kvalitet			
Andel undersøk. i barnevernet m. behandling innen 3 mnd	96 %	91 %	95 %
Antall ungdom bosatt i bofellesskap	10	11	21
Dekningsgrad			
Antall aktive saker i PP-tjenester – totalt	561	548	468
Antall tilmeldte saker i PP-tjenester – skole	163	189	236
Antall tilmeldte saker til PPT – barnehage/hjemme	59	56	54
Brukere i avlastningsboligen, Saturnveien	28	26	31
Brukere i privat avlastning, Saturnveien	69	58	52
Brukere med gruppeavlastning, Saturnveien	22	19	14

**inkluderer tilmelding for logopedisk hjelp og undervisning*

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016*
Prioritet				
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet	98 885	95 529	104 844	110 276
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	8 809	8 216	9 491	8 680
Produktivitet				
Andel undersøkelser som førte til tiltak	45,2 %	41,3 %	38,6	41,5
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (f. 252)	358 338	385 028	421 599	402 739
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251)	20 471	14 014	14 807	34 809
Dekningsgrad				
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	5,9 %	5,9 %	5,9 %	4,7 %

**Der det ikke finnes tall for gr. 13 er det beregnet snitt av grunnlagsdata for alle kommuner som har rapportert.*

Informasjonstall for PPT

	2014	2015	2016
Antall stillinger pr. 31.12.	39	39,1	39,5
Antall sakkyndige vurderinger, totalt	222	174	290
Antall sakkyndige vurderinger, barnehage	59	56	54
Antall sakkyndige vurderinger, skole	154	110	206
Antall sakkyndige vurderinger, voksenopplæring	9	8	30
Deltagelse i antall tiltak Familiesenteret	4	4	4
Antall meldinger "Bekymringsfullt fravær"		9	27
Antall foreldre i foreldreveiledning			7
Antall barn før opplæringspliktig alder med spesialpedagogisk/logopedisk hjelp	75	85	88

Kommentarer til nøkkeltallene

Kvalitet

Barnevernet hadde svært få fristoverskridelser også i 2016. Bofellesskapet for enslige mindreårige

flyktninger hadde en stabil og god drift med 10 ungdommer i de to boligene som har vært i drift noen år. De som flytter ut blir fulgt opp av fagkoordinator og miljøterapeuter og gradvis erstattet med nye ungdommer. I løpet av 2016 og 2017 ble tre nye boliger etablert og det ble bosatt 20 enslige mindreårige flyktninger. Antall flyktninger som bosettes vil reduseres og vi må dimensjonere våre tilbud om bofelleskap opp mot de anmodningene vi får om bosetting og de vedtak bystyret fatter. Vi har uansett en forpliktelse for å ivareta de ungdommene vi har bosatt i kommunen.

PPT fortsetter sitt arbeid med å utvikle tjenestene basert på økt tverrfaglig samarbeid og et systemperspektiv i arbeidet med barn og unge med behov for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.

Førtilmeldingsarbeid, tilstedeværelse i skolen og et systematisk kompetanse – og organisasjonsutviklingsarbeid har som mål å øke kvaliteten i den tilpassede opplæringen i skolene, og på sikt å redusere behovet for spesialundervisning slik intensjonene er i lokale og sentrale føringer (prinsipper og prosedyrer og NOU 2015: 2, Djupedalsutvalget).

PPT har gjennomført opplæring i programmet «De utrolige årene» i nærmere 20 barnehager i kommunen og vil fortsette med det framover. Denne opplæringen er et støttende program som fremmer positivt samspill og utvikling av sosial kompetanse, i tråd med satsningsområder i «Klart vi kan!». Den forskningsbaserte opplæringen styrker barnehagens generelle kompetanse på å fremme sosial, emosjonell og begrepsmessig kompetanse hos barn. Saturnveien har et noe lavere antall brukere med avlastningsbehov, men antall døgn avlastning ligger forholdsvis stabilt.

Utfordringer

Andelen asylsøkere og flyktninger som kommer til Porsgrunn varierer og krever et fleksibelt tilbud innenfor oppvekstområdet. Introduksjonstilbudet i barnehage og småskole foregår i den enkelte barnehage og skole, mens, introduksjonstilbudet i grunnskolen er på skolene på Tveten. Dette tilbudet retter seg også mot flerspråklige barn som kommer hit av andre årsaker. Et godt tverretattlig samarbeid og en økt kompetanse på mangfold og inkludering er nødvendig for å lykkes med et inkluderende læringsmiljø slik det er formulert i «Klart vi kan!».

Barnevernstjenesten har fortsatt noen få fristbrudd og noen svært ressurskrevende saker som medfører en stor grad av uforutsigbarhet både når det gjelder ressursinnsats og adekvate tiltak. Institusjonsplassering har blitt betydelig mer kostbart de siste årene, men kan i enkelte tilfeller være den eneste løsningen.

PPT må hele tiden balansere innsatsen mellom individualsaker og systemrettet arbeid. Det vil alltid være fokus på systemarbeid i individualsaker. Systemarbeid må inkludere individperspektivet, men i perioder med mange tilmeldinger vil utarbeidelse av sakkyndige vurderinger innenfor tidsrammen på 3 måneder måtte prioriteres. Det er naturlig å tro at systemarbeidet virker forebyggende og i tråd med de prinsipper og prosedyrer vi følger for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp, men her skal både noen holdninger og kulturer

videreutvikles i henhold til dagens krav og behov. Det er en utfordring for PP-tjenester å ivareta lovens krav om saksbehandlingstid samtidig med å være en pådriver innenfor organisasjons- og kompetanseutvikling i barnehager og skoler.

Dekningsgrad og utfordringer

Vi har stabilt høyere dekningsgrad enn Gr13 når det gjelder andel barn med barnevernstiltak per innbygger i alderen 0-17 år. Antall bekymringsmeldinger tilsier at dette kan vedvare, men vi tror vår tverrfaglige modell fra bekymring til handling mer effektivt kan allokere hvilke tiltak det er behov for.

Barnebolig og boligavlastning er tjenestetilbud som skal ivareta behovene for omsorg til barn med store funksjonsnedsettelse i de situasjonene der hjemmet ikke alene kan make en slik oppgave. Brukerne av boligavlastning er ingen homogen gruppe, men varierer mye både ut fra type funksjonsnedsettelse og alder. Behovene er ulike og stiller krav til skjerming og tilpassa løsninger. Utbyggingen ved Saturnvegen har bidratt vesentlig til å bedre dette forholdet, men likevel vil det dukke opp behov vi pr. i dag ikke kan imøtekomme godt nok.

Et tett samarbeid mellom ulike kommunale virksomheter pågår kontinuerlig for å dekke disse behovene og gir rom for at Saturnvegen har kapasitet til å gi tilbud til barn med store avlastningsvedtak.

Kommunene har i det siste fått større ansvar i barnevernsarbeidet. Det medfører høyere utgifter, men også økte rammetilskudd. Vi må kontinuerlig sørge for å ha den riktige kompetansen og utvikle gode tiltak innenfor rammene av behov og økonomi. Refusjonsordninger for bosetting av enslige mindreårige flyktninger har vært endret, og det vil være viktig å sørge for at de statlige bevilgningene havner der tjenestene utføres.

Prioritet og produktivitet

Barnevernstjenesten har høyere netto driftsutgifter enn Gr13 pr. innbygger 0-17 år, men lavere utgifter pr. barn i barnevernet. Det tyder på at Porsgrunn gir flere barn ulike tiltak som er rimeligere enn andre. Prinsippet om tidlig innsats vil også her være kostnadseffektivt. PP-tjenester vil bidra til en styrket, systematisk innsats i den tilpassede opplæringen i skolen og tilretteleggingen i barnehager.

Et fortsatt fokus på det generelle læringsmiljøet, tilpasset opplæring, økt læringsutbytte og på relasjonskompetanse vil kunne gi færre enkeltvedtak og dermed reduserte kostnader innenfor dette området.

Utfordringer

Grenlandskommunene har siden 2012 deltatt i prosjektet Talenter for framtida, initiert av Fylkesmannen i Telemark. Den overordna målsettingen er å øke andelen elever i Grenland som fullfører videregående opplæring. Kommunens helhetlige, digitale modell «Fra bekymring til handling» inneholder kvalitetssystemer med klare rutiner som sikrer at utsatte barn, unge og familier identifiseres så tidlig som mulig og følges opp med nødvendige tiltak. Strukturer, rutiner og møtearenaer som sikrer tverrfaglig samarbeid og brukerinvolvering er utarbeidet og en plan for implementering og opplæring tas nå i bruk.

I hvilken grad kan hjelpetjenestene bidra inn på all-arenaene med sin kunnskap og kompetanse, og i hvilken grad bør vi legge til rette for at de ansatte har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse til å avdekke og samtale med barn, unge og voksne? Familiehelsetjenester, Barnevernstjenesten, PP-tjenesten, skoler og barnehager er de mest aktuelle kommunale samarbeidspartnerne. Strukturelle grep vil også her være aktuelt å vurdere. Spesielt i utarbeidelsen av en ny kommunedelplan for inkludering; «forebygge og redusere sosiale forskjeller»

Planer/vedtak

«Klart vi kan!», «Prinsipper og prosedyrer for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning» og «Handlingsplanen for håndtering av fravær» er styringsdokumenter for våre virksomheter. Et strategisk arbeid med mangfold og inkludering sammen med bedre tverrfaglig innsats og oppfølgingen av fravær vil være meget viktige samarbeidsområder som involverer skoler, voksenopplæring, PP-tjenester, barnevernstjenesten og flere andre virksomheter i kommunen.

Statlige krav og forventninger

Barnehageloven er endret fra 1.8.2016 og der slås det fast at innsatsen fra PPT i barnehagene økes, slik at barn med særlige behov får en mer systematisk oppfølging i barnehage. Loven forventer også at PPT tar mer ansvar for å hjelpe barnehagene med å utvikle kompetanse og organisasjon. PP-tjenester i Porsgrunn kommune gjør allerede dette i dag, gjennom bl.a. opplæringen i «De utrolige årene» og vil fortsette med det systemrettede arbeidet.

PP- tjenesten flyttet inni det nye Deltabygget på Campus Porsgrunn våren 2017. Her har blant andre også avdelinger fra Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sørøst- Norge samt Stiftelsen Tel Tek tilhold. Offentlig sektor-ph.d. –ordningen som er administrert av Forskningsrådet, skal utvikle relevant kunnskap for å møte samfunnsutfordringene i offentlig sektor. Som et resultat av målrettet samarbeid med bl.a. Universitetet i Stavanger – Læringsmiljøseneteret og med støtte fra forskningsrådet , er nå kommunen i gang med et slikt doktorgradsprosjekt i PP-tjenesten. Forskning på PP-tjenestens sakkyndighetsarbeid viser at PP-tjenesten pr. i dag i størst grad baserer seg på testing og diagnoser når elevers behov for spesialundervisning vurderes. Ph.d.-prosjektet i PP-tjenesten handler om å utvikle en arbeidsmodell for systemrettet sakkyndighetsarbeid som i større grad bygger på elevens opplevelse av opplæringen, på

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

foresattes oppfatninger av eleven i skolesituasjonen samt på lærernes pedagogiske kompetanse. Doktorgradsarbeidet ferdigstilles 2021.

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Fokus på brukermedvirkning	1.1 Delta i Mitt Liv Prosjekt med barnevernsproffene 1.2 Barnevernstjenesten skal rekruttere egne barnevernsproffer blant barn og unge, blant annet for å sette fokus på brukermedvirkning
2. Barneverntjenesten skal ikke ha fristoverskridelser.	2.1 Alle meldinger og undersøkelser gjennomføres innen de frister loven setter.
3. Oppmøte i skole og jobb for bosatte enslig mindreårige	3.1 Fullt fokus på deltakelse i skolen med en tilstedeværelse på minst 95 % 3.2 Deltakelse i arbeid og fritidsaktiviteter for best mulig inkludering og integrering
4. Utvikle strategiske kompetansehevingstiltak i alle virksomhetene	4.1 God implementering av «Traumebevisst omsorg (TBO)» i barnevernstjenesten 4.2 Øke andelen av ansatte som har formell kompetanse på migrasjonspedagogikk og norsk som andrespråk 4.3 Fokuserer på mangfoldsledelse og inkludering 4.4 Utarbeide en helhetlig kompetansestrategi for våre virksomheter
5. «Talenter for framtida» er ferdigstilt	5.1 Fokusområdet «Færre på passive ytelser» følges opp etter planen. 5.2 «Fra bekymring til handling» er et naturlig arbeidsverktøy
6. Bedre tverrfaglig innsats	6.1 Deltagelse i tverrfaglig samarbeid • Handlingsplan mot uønsket og bekymringsfullt fravær• Et lag rundt eleven.• Forebygge og redusere sosiale forskjeller• Beredskapsteam mot mobbing 6.2 Styrket innsats i arbeidet med psykisk helse hos sped- og småbarn
7. Antall vedtak om spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp reduseres.	7.1 PPT gjennomfører ulike tiltak og etterutdanning som del av «Løft for PPT» 7.2 PPT øker antall veiledningsavtaler med barnehager og skoler. 7.3 Rådgivere i PPT har tilstedeværelsestid på skolene. 7.4 En PP-rådgiver er pådriver for oppfølgingen av fraværarbeidet og sørger for at tiltakene i handlingsplan for håndtering av fravær iverksettes, og deltar aktivt i et beredskapsteam mot mobbing 7.5 PPT vil tilby skoler og barnehager opplæring i forskningsbaserte strategier/program som DUÅ (De utrolige årene) og LP-modellen (Læringsmiljø og pedagogisk analyse) o.l. 7.6 PP-tjenester gjennomfører DUÅ, foreldreprogram og program for

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

	barn. 7.7 Mer systematisk oppfølging av barn med særlige behov i barnehage. 7.8 Offentlig PH.D
8. Høy grad av brukertilfredshet i Saturnveien	8.1 Gjennomføre årlige brukerundersøkelser med reviderte spørsmål
9. Etablering av større avlastningstiltak	9.1 Samordne botiltak med andre virksomheter i kommunen, der Saturnvegen først og fremst har tiltak for barn og unge under 18 år.
10. Hensiktsmessig fordeling mellom egenproduserte og kjøpte tjenester ved Saturnveien	10.1 Saturnveien skal utføre de avlastningstjenestene barn og unge i Porsgrunn trenger. Eksterne tjenester vurderes fortløpende.

6.2.3 Grunnskole

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Landet 2016
Kvalitet				
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng*	39,2	39,4	40,4	41,2
Nasjonale prøver (engelsk, lesing og regning) 5. trinn	50,3	50,7	51,7	50,0
Elevers tilfredshet med støtte fra lærerne (snitt 7. og 10.trinn)***	4,25	4,15	4,2	4,2

*Brudd i tidsrekke i 2015. Tallene er ikke sammenlignbare med tidligere år

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (F-202), per elev	86 383	87 435	91 267	85 118
Korrigerte bto driftsutg. SFO (F-215), per komm. bruker	32 141	29 348	30 431	27 754
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolelokaler (F-222), pr elev	16 556	15 239	15 622	16 500
Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskys, pr elev	84 843	84 956	88 455	82 193
Dekningsgrad				
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	8,8 %	8,6 %	7,6 %	7,4 %
Andel elever som får spesialundervisning, 1.-4. trinn	5,8 %	6,6 %	5,1 %	4,8 %
Andel elever som får spesialundervisning, 5.-7. trinn	8,5 %	7,9 %	7,4 %	8,8 %
Andel elever som får spesialundervisning, 8.-10. trinn	12,7 %	11,8 %	11,0 %	9,7 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO	67,6 %	63,9 %	62,2 %	61,2 %
Kvalitet				
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	14,2	14,0	14,3	14,5

Antall barn framskrevet:	2018	2019	2020	2021
6-12 åringer	2 916	2 903	2 881	2 861
13-15 åringer	1 266	1 312	1 308	1 307

Kommentarer til nøkkeltallene

Kvalitet

Grunnskolepoeng

Porsgrunnskolen ligger under landssnittet når det gjelder grunnskolepoeng. De underliggende tallene viser over de siste årene et noe lavere nivå enn snittet på landsbasis. Resultatene viser at guttene har i snitt klart færre grunnskolepoeng enn jentene. Forskjellen mellom kjønnene har blitt forsterket over tid, og det er viktig å snu denne trenden da skolen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling mellom kjønnene, og likeverdig opplæring. Fagkompetansen hos lærerne som jobber med flerspråklige elever bør også økes for å imøtekomme ulike behov. Likevel er det hyggelig å konstatere at Porsgrunns elever de siste årene har hatt en høyere gjennomføringsgrad av videregående skole enn landsgjennomsnittet.

Nasjonale prøver

Resultatene på nasjonale prøver 5. trinn for 2016 viser at Porsgrunnskolen ligger over landsgjennomsnittet samlet sett. Det er få elever i mestringsnivå 1 på nasjonale prøver i lesing, og dette bidrar til det gode resultatet samlet sett på 5. trinn. I «*Klart vi kan!*» er det et mål at andelen elever på mestringsnivå 1 på de

nasjonale prøvene ikke overstiger 15%. Det målet har vi ambisjon om å nå i inneværende handlingsprogramperiode. I den årlige tilstandsrapporten går vi dypere inn i å analysere læringsresultatene.

Elevens tilfredshet med lærerne

Resultatene fra elevundersøkelsen 2015 viser at elevene i Porsgrunn opplever stor grad av trivsel, motivasjon og mestring. På indikatoren *Støtte fra lærerne* er resultatene som landssnittet.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse

Lærertettheten på ungdomstrinnet ligger stabilt litt under gruppe 13. På barnetrinnet nærmer lærertettheten seg gruppe 13, og vi har nå en lavere lærertetthet enn Telemark og landet for øvrig.

Dekningsgrad

Når det gjelder andelen elever som mottar spesialundervisning etter enkeltvedtak var det en betydelig nedgang fra 8,6 til 7,6 %. Porsgrunn kommune ligger dermed bare 0,6 % høyere enn Gr13 i 2016.

Det er nedgang i andel elever med vedtak om spesialundervisning på alle trinnene, - sterkest er nedgangen på 1.-4. trinn.

Tall fra PPT viser likevel at de får en del tilmeldte saker til utredning. Dette kan tolkes som et uttrykk for at lærerne våre er usikre på om barn får sine behov dekket innenfor det ordinære tilbudet uten at dette svekker tilbudet eller den enkeltes rettigheter. Likevel kan tendensen over år vise at førtilmeldingsarbeidet på den enkelte virksomhet, sammen med et økt fokus på betydningen av inkludering gir resultater. PP-rådgivere ute på skolene bidrar til å styrke førtilmeldingsarbeidet og den systemiske tilnærmingen til gode læringsmiljøer.

Utfordringer

Det er et mål å legge til rette for tilpasset undervisning som kan redusere behovet for spesialundervisning. Det gjenstår fortsatt arbeid med å implementere strategien «Prinsipper og prosedyrer for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning» fullt ut, men det forventes at den i løpet av planperioden vil bidra til en enhetlig og forbedret praksis i skolene. Modellen «Fra bekymring til handling» vil bidra til å iverksette effektive tiltak på et så tidlig tidspunkt som mulig. Det vil også omfatte elever med ulike utfordringer.

Produktivitet

Det ble i budsjettet også for 2016 vedtatt å redusere kostnadene til skole og skolefritidsordning utover det generelle kommunale forbedringsmålet på 1.3 %. Dette representerte en betydelig omstilling. Til tross for disse reduksjonene i skolens budsjettammer og omfattende strukturelle grep, viser KOSTRA-tallene at skoledriften i Porsgrunn koster noe mer enn snittet av gruppe 13-kommunene. Hovedårsaken er å finne i lønnsnivået i kommunen. Historisk sett gode lokale oppgjør og en gjennomgående høy kompetanse gir lønnskostnader over snittet. En litt høyere voksentetthet enn gruppe-13-kommunene, - både i skole og SFO,

bidrar også til de litt høyere utgiftene pr elev/bruker. Vi har også en elevgruppe med store helsemessige tilretteleggingsbehov. Det kan være kostnadskrevende for enkeltvirksomheter.

Utfordringer

Hovedgrepet for å redusere kostnadene er å øke gruppestørrelsen ved å redusere antall lærerårsverk på den enkelte skole, noe tallene fra 2016 viser at Porsgrunnskolen har gjort. Utfordringen er å gjennomføre reduksjonen og samtidig opprettholde vedtatte målsettinger om økt læringsutbytte og kvalitetsutvikling i skolen.

Planer og vedtak

«Klart vi kan!»

Arbeidet med progresjon i læringsresultater for alle elever er førsteprioritet i Porsgrunnskolen. «*Klart Vi kan!*» definerer tiltak og satsingsområder som skal bidra til måloppnåelse.

- Ledelse på alle nivåer
- Inkluderende læringsmiljø
- Grunnleggende kompetanser
- Vurdering for læring i skole
- Læring i barnehagen

Kompetanseheving

Utdanningsdirektoratets satsing «Ungdomstrinn i utvikling» pågår fra høsten 2016 og ut 2017 med skriving i alle fag som fokusområde. Dette gjelder også barneskolene. Vi viderefører den strukturen og metodikken som ble bygget opp under det store klasseledelsesprosjektet vi hadde sammen med Høgskolen i Hedmark. Arbeidet med lokale læreplaner er et godt eksempel på kollektiv kompetanseutvikling i Porsgrunn

Strategisk plan for kompetanseutvikling

Porsgrunn kommune trenger flere lærere med kompetanse i 2. språks-pedagogikk og grunnleggende norsk. Det er også klare føringer i opplæringsloven når det gjelder kompetansekrav til å undervise i norsk, matematikk og engelsk på barnetrinn og ungdomstrinn. Vi fortsetter å benytte statlige ordninger for videreutdanning med utgangspunkt i behov som fremkommer i lokale planer, og på den enkelte virksomhet. I det nasjonale Lærerløftet ligger en opptrapping av videreutdanning av lærere, fortsatt med sterkt fokus på realfag. Vi samarbeider godt med Høgskolen i Sørøst-Norge for å sikre at alle våre lærere opparbeider seg tilstrekkelig kompetanse i henhold til de rådende nasjonale forskrifter. Denne satsingen har fått navnet Porsgrunnsmodellen. I inneværende år tar 32 lærere etterutdanning i norsk etter denne modellen.

Tilstedeværelse og inkludering

For å nå målet om 95 % elevtilstedeværelse i grunnskolen er det utarbeidet en handlingsplan for oppfølging av bekymringsfullt fravær. Forebyggende tiltak og konkrete handlingstiltak er beskrevet på tre ulike nivåer. Fra 1.1.2017 opprettet vi et beredskapsteam mot mobbing etter vedtak i BUK 24.8.2016. Dette henger også nøye sammen med vår tverrfaglige modell; «fra bekymring til handling» og ulike sosiale utjevningstiltak.

Kostnadsnivå for undervisning og skolefritidsordningen

Som en konsekvens av et høyt kostnadsnivå både i undervisning og i skolefritidsordningen (SFO) er det gjennomført betydelige budsjettsparinger. Dette har medført en reduksjon i bemanning på ca. 10 %. Vi har ikke oppnådd en tilsvarende relativ forbedring i f.t. kostnadsnivået i andre kommuner. Det skyldes trolig at de aller fleste kommuner jobber for å forbedre produktiviteten og å få ned kostnadsnivået.

Skoleanleggene

Det er gjennomført betydelige bygningsmessige forbedringer på skoleanleggene over en 10 års periode. Det er imidlertid en del som gjenstår, og det meldes stadig inn nye behov og ønsker fra virksomhetene selv. Bygging av Brevik oppvekstsenter er igangsatt og skolen skal stå innflytningsklar høsten 2018. Bystyrets vedtak om fire framtidige ungdomsskoler krever en mer detaljert utredning om framtidige investeringsbehov og ytterligere politisk behandling om kostnads- og pedagogiske konsekvenser.

Nye nasjonale satsninger

Fortsatt satsing på tidlig innsats med ekstra ressurser på 1.- 4.trinn, mens ekstra ressurser til ungdomsskolene forsvant fra 1. 8. 2017

Introduksjonstilbudet til flerspråklige elever

Vi har et introduksjonstilbud på mellomtrinnet på Tveten skole og et på u-trinnet på Tveten ungdomsskole. Vi vurderer dimensjoneringen av dette tilbudet etter behov. Det er for tidlig å konkludere med at bortfallet av asylmottak automatisk vil redusere omfanget av dette tilbudet.

Spesialavdelinger

Vi har 5 spesialavdelinger i Porsgrunn kommune med et begrenset antall plasser. Det er kommunen selv som avgjør hvordan spesialundervisningen organiseres og kommunens opptaksnemd tildeler disse plassene etter søknad. Det kan være utfordrende å holde antall spesialavdelingsplasser nede, men det er både faglige og politiske føringer på at vi i utgangspunktet skal tilby alle elever tilpasset opplæring, fortrinnsvis på nærskolen.

Porsgrunn Voksenopplæringscenter

Antall deltakere på **grunnskoleopplæring for voksne** ligger stabilt rundt 50; de aller fleste har innvandrerbakgrunn. Stadig flere av disse er deltakere i introduksjonsprogram for flyktninger.

Porsgrunn har i likhet med resten av Telemark mange voksne med innvandrerbakgrunn som tar utdanningsveien, noe som blant annet henger sammen med et trangt arbeidsmarked.

Dette er utfordrende, særlig for dem som har lite skolegang fra hjemlandet, og vi ser behov for utvidet samarbeid med fylkeskommunen for å åpne flere dører for flere grupper. Slik kan flere skaffe seg eller få anerkjent eksisterende kompetanse.

Norskopplæring og introduksjonsprogram

Antallet arbeidsinnvandrere som ønsker norskopplæring har gått noe ned, mens antallet rett- og pliktdeltakere pga. familieinnvandring er ganske stabilt. Antall flyktninger som kommer til Norge er for tiden lavt, men kommunen har hatt høye bosettingstall i 2015, 2016 og 2017, noe som innebærer en dobling av deltakere i introduksjonsprogram (januar 2015: 75 deltakere – juli 2017: 143 deltakere). Dette er ressurskrevende pga. krav om helårs- og heltidsundervisning (37,5 t i uka og 5 uker ferie). Man må regne med at bosettingstallene for 2018 blir vesentlig lavere, men vi må likevel ta høyde for at de nyankomne skal være deltakere i introduksjonsprogram 2 – 3 år frem i tid.

Spesialavdelingen har så langt i år 71 registrerte deltakere. Av disse er det pr i dag 41 deltakere som får undervisning. Det er ulike behov og utfordringer, men vi registrerer økende behov/etterspørsel for spesialpedagogisk kompetanse. Vi ser særlig at gruppa med ervervede skader når målene de har for opplæring. Dette medfører at flere og flere kommer tilbake i jobb, de kan omskoleres, de kan få tilbake sertifikatet, og blir selvstendige deltakere i samfunnet igjen.

Tospråklig avdeling gir pr dags dato opplæring på 30 ulike språk i barnehage og skole.

I skole er det Opplæringslovens §2-8 som avgjør om eleven har rett på særskilt språkopplæring. Porsgrunn innførte en økonomisk modell skoleåret 2016-2017 hvor det tildeles ressurser inntil 5 år, utover dette må skolen benytte egen ramme. Dette har medført at det søkes om mindre ressurser til særskilt språkopplæring. Det er økning i arabisk. Polsk og litauisk har en markant nedgang i skole, ellers små endringer.

I 2016 ferdigstilte Tospråklig avdeling et kartleggingsverktøy som brukes på alle nyankomne elever. Her kartlegges elevene på/i/via morsmålet sitt for at Porsgrunn skolene skal kunne gi et best mulig tilbud til den enkelte elev. Elevene kartlegges i naturfag, samfunnsfag, matematikk, engelsk, IKT og morsmålet.

Kombinasjonsklassen og Kombinasjonsløpet er et innføringstilbud til minoritetsspråklige elever mellom 16 og 20 år med kort botid i Norge. Tilbudet er et samarbeid mellom Porsgrunn videregående skole, Porsgrunn Statlige mottak for enslige mindreårige og Porsgrunn Voksenopplæringscenter skoleåret 2017-2018. Deltagerne i kombinasjonsklassen vil kunne ta enkeltfag på videregående nivå, eksempelvis

morsmålsksamen (privatist). Kombinasjonsløpet er nivå delt slik at den enkelte elev får undervisningen tilpasset sitt kunnskaps- og norsknivå. Vi ser behovet for at tilbudet videreføres til tross for at Porsgrunn Statlige mottak legges ned fra 01.01.18. Det vil være naturlig å løpende vurdere omfanget av tilbudet ved VO ettersom rammebetingelsene for målgruppene har endret seg dramatisk de siste årene.

Klokkerholmen

Klokkerholmen leirskole og feriekoloni er en av våre attraksjoner som skaper positiv merverdi for barn og unge i Porsgrunn. De aller fleste skoler i kommunen benytter tilbudet og vi har stor pågang fra eksterne. I tillegg tilbys det kurs i kystrelaterte aktiviteter som båtførerprøve og dykking. Feriekolonien har et tilbud til ca. 200 barn hver sommer og har etablert et tilbud til elever i ungdomsskolealder i samarbeid med Telemark fylkeskommune og frivillige lag og foreninger. Klokkerholmen benyttes også av ulike virksomheter internt og eksternt i faglige og sosiale sammenhenger, og vil fortsette å profilere seg som en utadvendt og fleksibel mulighet i skjærgården vår.

Statlige føringer

Fra Lærerløftet:

- Alle elever skal møte en lærer med fordypning i matte, engelsk og norsk
- 5-årig masterutdanning for lærerstudenter
- Økte opptakskrav fra 3 til 4 i matte for å komme inn på lærerutdanningene
- Ytterligere opptrapping av videreutdanning for lærere
- Innføre forsøksordninger for nye karriereveier for lærere
- Mer kompetanse til fylker, kommuner og rektorer for å skape kunnskapsskolen
- Bygge lag og sterke faglige fellesskap i skolen
- Endringer i Opplæringslovens kapittel 9a

Ludvigsenutvalget -

NOU 2015:8 Fremtidens skole:

For å fremme kunnskap og kompetanse som er relevant over tid, er det behov for en fornyelse av fagene i skolen. Utvalget anbefaler fire kompetanseområder som bør vektlegges i fremtidens skole.

Disse fire kompetansene er:

- Fagspesifikk kompetanse
- Kompetanse i å lære
- Kompetanse i å utforske og skape
- Kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta

Elever vil altså ha behov for både kunnskap i fag og kompetanser som er sentrale i mange fag, som å kunne lære, kommunisere, samarbeide, delta, utforske og skape.

Utfordringer i planperioden

De største utfordringene i planperioden er både knyttet til målet om økt læringsutbytte for elevene, betydelige innsparingstiltak og til endrede forutsetninger i grunnopplæringen.

Forutsetningene i gjeldende handlingsprogram innebærer en innsparing på skolebudsjettet i løpet av planperioden. Høyere lønnsnivå er den viktigste enkeltfaktor til at vi bruker mer enn sammenlignbare kommuner. Det er et uttrykt ønske å skjerme lærere i undervisning så mye som mulig i innsparingstiltakene, men det er ikke mulig å innfri budsjettforventningene på kort sikt uten at dette vil påvirke lærertettheten. Strukturendringen i u-skolen kan redusere driftsutgiftene med ca. 2 millioner, men vil ikke kunne realiseres i løpet av første del av handlingsprogrammet.

Vi får stadig et mer mangfoldig Porsgrunn. Det bærende prinsipp i utdanningen er; tilpasset opplæring for alle. Det betyr at vi må øke vår kompetanse knyttet til flerspråklige barn og bli enda bedre på å skape inkluderende læringsmiljøer. En god samordning av eksisterende og planlagte tiltak er en forutsetning for å lykkes med god tilpasset opplæring for alle.

Det er likedan krevende å finne rom for større bygningsmessige oppgraderinger og forbedringer på skoleanlegg på grunn av målsettingen om at netto lånegjeld pr. innbygger ikke skal økes.

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Videreføre kvalitetsarbeidet jf. "Klart vi kan!" Evaluere og mål og tiltak i planen med sikte på økt læringsutbytte for alle elever	1.1 Gjennomsnittlig elevtilstedeværelse er på over 95 % 1.2 Andelen elever som ligger over bekymringsgrense på Utdanningsdirektoratets obligatoriske kartleggingsprøve i lesing for 2. trinn er minst 90 % 1.3 Andelen elever på mestringsnivå 1 på nasjonale prøver overstiger ikke 15 % 1.4 Resultatet fra elevundersøkelsen på indeksen <i>støtte fra lærerne og motivasjon og mestring</i> er minst 4,2 1.5 90 % av elevene i Porsgrunn kommune fullfører Vg1 1.6 Tilrettelegge for fysisk aktivitet og kreativitetsskapende læringsarenaer 1.7 Tilrettelegge for økt og målrettet bruk av IKT i opplæringen 1.8 Vurdere omfang og kostnader i en ordning med gratis frukt og grønt i skolene.
2. Systematisk arbeid med prinsipper og prosedyrer for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning	2.1 Implementere og følge opp planen. Andel elever med vedtak om spesialundervisning skal reduseres videre og søkes stabilisert lavere enn det er i dag
3. Oppgradere skoleanlegg med	3.1 Utrede behovene ved endringer i skolestruktur

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

vesentlig behov for vedlikehold og fornyelse	3.2 Ferdigstille Brevik oppvekstsenter høsten 2018 3.3 Løpende vurdere behov og handlingsrom
4. Alle grunnskolene i Porsgrunn skal drive systematisk skolebasert kompetanseutvikling	4.1 Metodikken fra prosjektet Læringsmiljø og Klasseledelse implementeres som fast metodikk i utviklingsarbeid 4.2. Alle de kommunale skolene i Porsgrunn følger forskrift til Opplæringslov § 3-11 iht. prinsippene i Vurdering for læring 4.3 Styrke kompetansen innenfor migrasjonspedagogikk, grunnleggende norsk og norsk som 2. språk
5. Tilby videreutdanning etter den statlige modellen Kompetanse for kvalitet	5.1. Økt kompetanse innenfor prioriterte fagområder ved at minst 30 lærere tar videreutdanning
6. Reduserte kostnader til skoledrift	6.1. Identifisere innsparingstiltak og gjennomføre tiltak i tråd med budsjettet med fokus på fortsatt kvalitetsutvikling. Det betyr at strukturelle og organisatoriske grep må vurderes før redusert bemanning. 6.2 Økt kompetanse knyttet til tilskuddsordninger - Tilskuddsportalen
7. Samordne og evaluere tiltak	7.1. Evaluere erfaringene med beredskapsteam mot mobbing 7.2 Fokuserer og samordne tiltak i handlingsplanen mot uønsket fravær med andre planer og styringsdokumenter.
8. Bedre og tidligere tverrfaglig innsats	8.1 Ta i bruk «fra bekymring til handling» som sikrer tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid overfor barn og unge.

6.2.4 Kultur og idrett

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Prioritet				
Kommunale driftstilskudd til lag og foreninger pr lag som mottar tilskudd	43 286	30 197	31 720	53 944
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	2 136	2 052	2 149	2 027
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	109	107	132	164
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	305	305	309	258
Biblioteket – besøk i folkebibliotek pr innbygger	4,9	4,3	4,3	4,9
Netto driftsutgifter til kino pr innbygger	-33	-63	-76	-12
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	246	230	226	188
Netto driftsutgifter til museum pr innbygger	33	32	32	61
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år	2 572	2 417	2 571	1 806
Produktivitet				
Brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker	17 762	17 945	20 452	19 695
Dekningsgrad				
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alder	15,7 %	14,8 %	14,1 %	10,8 %

Kommentarer til nøkkeltallene

KOSTRA – tallene for 2016 viser relativt små endringer fra tidligere år og svingningene i perioden skyldes i hovedsak engangstilskudd /bevilgninger. Kulturbudsjettet i Porsgrunn kommune har i de seneste årene vært i noe vekst, først og fremst i forhold til økte driftsutgifter på grunn av store investeringer som Ælvespeilet. I kommende Handlingsprogramperiode iverksettes en ny stor investering med ny svømmehall og dobbel idrettshall på Kjølnes.

Prioritet og produktivitet

Generelt - Netto driftsutgifter til kultursektoren samlet per innbygger har holdt seg på et jevnt nivå i perioden. Når vi fremdeles ligger over gruppe 13 skyldes det at vi bl.a. har etablert en ny virksomhet – Kulturhuset Ælvespeilet.

Driftstilskudd til lag og organisasjoner i Porsgrunn ligger under Gr 13. Det som imidlertid ikke fanges opp i dette tallet er verdien av indirekte støtte i form av gratis leie til barn og unge under 20 år. Svingningene i tallene kan forklares med engangstilskudd/ bevilgninger som f.eks. markeringen av 200 årsjubileet (2014) og reduksjoner grunnet nedtrekk.

Kulturarenaene - Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger viser at Porsgrunn ligger noe over Gr13 og nærliggende kommuner. Det skyldes blant annet at Porsgrunn bibliotek har søndagsåpent. Ser vi på antall

besøk per innbygger er det en nedgang fra 2014 til 2016, og vi ligger under Gr 13. Det er et potensiale for å øke antall besøkende på biblioteket.

Netto utgifter til kino per innbygger viser et positivt driftsresultat.

Idrett - Netto driftsutgifter til idrett per innbygger viser langt høyere tall for Porsgrunn en Gr13. Dette skyldes ikke økning i tallene i Porsgrunn, men store variasjoner i tallene for Gr 13.

Fritid - I forhold til netto driftsutgifter til aktivitetstilbud til barn og unge per innbygger er det en økning fra 2015 til 2016. Denne kan ikke forklares med økninger innenfor kulturbudsjettet. Det som imidlertid ikke fremkommer av disse tallene, fordi det føres på en annen funksjon, er virksomhetens tilbud til alle skolebarn gjennom Den kulturelle skolesekken Porsgrunn.

Museum - Porsgrunn ligger godt under Gr 13, som bruker dobbelt så mye som Porsgrunn per innbygger. Til sammenligning er netto driftsutgifter til museum pr innbygger i Larvik 99, Tønsberg 95, Sandefjord 81, Arendal 161 og Skien 42. Tallene sier imidlertid ikke noe om omfang eller innretning på museumsdriften i den enkelte kommune.

Kulturskolen - Dekningsgraden for hele landet er 13,7%. Den har gått nedover de siste åra. Det har den også gjort i Porsgrunn, men tross det så har vi likevel en dekningsgrad som er høyere enn både landet og spesielt høyere enn Gruppe 13. Dette betyr at kulturskoletilbudet i Porsgrunn når frem til flere barn og unge enn de det er naturlig å sammenligne seg med. Porsgrunn har en god bredde i tilbudet samtidig som kvaliteten i tilbuda er gode. Netto driftsutgift til kommunale musikk- og kulturskoler, 6-15 år, er noe høyere i Porsgrunn enn i GR 13. Dette må sees i sammenheng med dekningsgraden der det kan synes som om Porsgrunn har et langt høyere elevtall og et bredere tilbud enn snittet i Gr 13. Det betyr at vi når ut til langt flere barn og unge enn snittet i Gr 13.

Satsningsområder

Virksomhet for kultur har visjonen: «*Sammen om kulturopplevelser*».

Kultur er en vesentlig identitetsfaktor for innbyggerne i Porsgrunn og bidrar til å gjøre byen god å bo i.

Virksomhet for kultur skal gjennom sitt arbeid bidra til et profesjonelt og frivillig kulturliv i samspill og vekst, og legge til rette for et mangfoldig kulturtilbud som gjenspeiler befolkningen. Dette fordrer riktige og spissede prioriteringer på kulturhus, bibliotek, kino, idrettsanlegg, formidlingsordninger, fritidsarenaer og støtte til det profesjonelle og frivillige kulturlivet.

Barn og unge er et av to satsingsområder i kommuneplanens samfunnsdel og er en målgruppe som prioriteres av virksomheten gjennom ulike aktiviteter.

Biblioteket

For biblioteket er det et mål å øke besøket/bruken. Ved å modernisere biblioteket bl.a. ved utvidet åpningstid (selvbetjent bibliotek) vil vi øke tilgjengeligheten og attraktiviteten ytterligere. Erfaringer fra andre kommuner viser at det ved tilrettelegging for meråpent/selvbetjent bibliotek er potensiale for økt besøk.

Ælvespeilet, Filmsenteret Charlie

I forhold til kinoen og kulturhuset er oppdatert teknisk utstyr og annet inventar en forutsetning for å øke besøkstallene og ivareta inntektskravene. Det er vesentlig at det avsettes midler til nødvendig oppgradering slik det fremkommer av forslag til investeringsbudsjett for perioden. For Filmsenteret Charlie er det også behov for å se på en mulig kapasitetsøkning og modernisering.

Idrett

Det skal i løpet av perioden bygges ny svømmehall og dobbelthall på Kjølnes. Revidert kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet skal operasjonaliseres, hvorav utvikling av idrettsanlegg er et viktig tiltak. Dette er omfattende arbeider som inneholder mange deloppgaver for å sikre et godt aktivitets- og anleggstilbud til befolkningen. Det fordrer økt satsning, fokus og oppfølging av idrettsområdet fremover. Innenfor idrettsområdet er det også et stort etterslep på investering og vedlikehold som gir behov for nødvendig utskiftning av inventar og utstyr til svømmehaller/idrettsanlegg fremover.

Museum

Det utarbeides en museumsmelding som skal beskrive museumsområdet og kommunens fokusområder. Her pekes det på særlig to viktige satsninger; porselen og sjøfart. Porselen har en unik posisjon som en del av vår nasjonale kulturarv og det er viktig å bevare denne industrielle og kulturelle delen av vår historie.

Kulturskolen

For kulturskolen er det en stor utfordring å opprettholde en balansert bemanning som kan ta opp i seg både svingninger i elev- og søkertall samt opprettholde bredden i tilbudet.

Planer/vedtak

- Bygging av ny svømmehall og dobbelthall på Kjølnes.
- Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2017 – 2027.
- Kommunal forvaltning og drift av Frivilligsentralen.

Relevante lover

Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (Kulturlova) og Lov om Folkebibliotek
Lov om folkehelsearbeid, Lov om pengespill, Lov om friluftslivet og Lov om film og videogram

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med avledede mål for første år i perioden.

Periodemål 2018 – 2021	Tiltak 2018
1. Videreutvikle kulturtilbudet i kommunen	1.1. Øke tilgjengeligheten og modernisere biblioteket ved å innføre meråpent bibliotek, åpne lokalene mot Rådhusparken og oppgradere innvendig løsning. 1.2. Filmsentret Charlie vil oppgradere kinosalene, utrede mulighet for kapasitetsøkning og modernisering, utvikle tilbudet med alternative visninger og styrke salg og markedsføring 1.3. Utrede behov og muligheter for utvikling av idrettsanlegg med bakgrunn i Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet. 1.4. Avklare videre drift av prioriterte museumsområder som porselen og sjøfart
1.5. Kulturskolen skal i større grad enn nå, være et ressurscenter som samarbeider med lokale aktører, barnehager og skoler.	5.1. Kulturskolen skal ta initiativ til å etablere et «overgangskor» for barnehage/grunnskole. 5.2. Kulturskolen skal tilby fiolinopplegg i barnehagene. 5.3. Kulturskolen skal gjennomføre et stort sal og scene arrangement i Ælvespeilet saman med ungdomsskolene.

Driftstiltak og konsekvensjusteringer samlet for Barn, unge og kultur

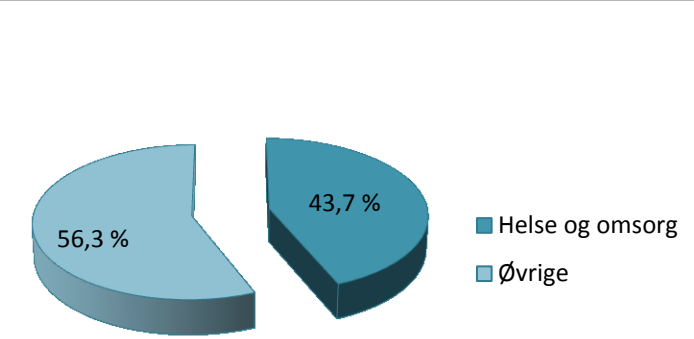
Tabellen nedenfor er en fullstendig oversikt med alle endringene fra opprinnelig budsjett 2017 til forslag til budsjetttramme for 2018 for rammeområdet. Endringene gjelder lønns- og prisjustering (tekniske justeringer) andre endringer i budsjetttrammene i 2017 som videreføres. Og ikke minst er det tiltak som refererer seg til endringer i aktivitet, - tidligere vedtatte og nye tiltak og det gjelder innsparingstiltak innenfor området.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Vedtatt budsjett	701 889	701 889	701 889	701 889
Sum Prisjustering og diverse endringer	16 322	16 322	16 322	16 322
Sum Budsjettendringer inneværende år	2 100	2 100	2 100	2 100
Tekniske justeringer	18 422	18 422	18 422	18 422
Konsekvensjustert ramme	720 311	720 311	720 311	720 311
Tidligere vedtatte tiltak				
Overgang til ny Brevik barnehage - drift	1 097	2 414	2 414	2 414
Avvikling Kirketjernet bh og drift ny paviljong Vestsiden bh	-641	-1 516	-1 516	-1 516
Finansiering drift Porsgrunn Porselen og design 2017	-500	-500	-500	-500
Reduksjon av tidligere års styrking - Lilleborge	-400	-960	-960	-960
Fysisk aktivitet i skole og barnehage	225	225	225	225
Svømmeskole - økonomisk støtte avvikles	0	-150	-150	-150
1 logopedstilling, m/tilhørende driftsmidler - økonomisk støtte avvikles	0	-400	-800	-800
Andre tiltak/Interne endringer	0	0	0	0
Sum Tidligere vedtatte tiltak	-219	-888	-1 288	-1 288
Innsparingstiltak				
Effektiviseringstiltak med 1,1% fra og med 2018	-7 961	-7 961	-7 961	-7 961
Avslutning av tidligere års effektiviseringstiltak	1 954	1 954	1 954	1 954
IKT satsing på skolene - spleiser på finansiering av tre stillinger på IKT-avdelingen	-1 500	-2 500	-2 500	-2 500
Barnevernet -Rådmanns forslag til innsparinger.	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
SFO - Kombinert søskenmoderasjon barnehage/SFO	-1 000	-2 143	-2 143	-2 143
Voksenopplæringen - Rådmannens forslag til innsparing	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økning av maksimalpris for foreldrebetaling i barnehager	-955	-955	-955	-955
SFO - Økte satser	-858	-1 900	-1 900	-1 900
Spesialskolene - Rådmannens forslag til innsparing	-500	-500	-500	-500
Barnehagestruktur - Rådmannens forslag til innsparing	-300	-300	-300	-300
Økte inntektskrav for kulturarenaer	-300	-300	-300	-300
Kultur - Reduserte lønnsutgifter	-300	-300	-300	-300
Tilskudd talenter	-250	0	0	0
Kultur -Generell reduksjon	-200	-200	-200	-200
Brevik oppvekstsenter - Rådmannens forslag til innsparing	-200	-200	-200	-200
Kulturskolen -Rådmannens forslag til innsparing	-200	-200	-200	-200
Effekt av strukturendring ungdomsskolene	0	0	0	-2 500
Sum Innsparingstiltak	-15 070	-18 005	-18 005	-20 505
Nye tiltak				
Tilskudd private barnehager	6 000	6 000	5 500	5 500
Tidlig innsats	2 400	3 000	3 500	4 000
Plasseringsutgifter Bufetat utover budsj.	2 000	1 500	1 500	1 500
Stridsklev ungdomsskole - Elever med særskilte behov	850	850	500	0
Idrett - Midlertidige lokaler Bystyre sak 15/17	800	350	0	0
Barnehagelærere -øremerkede tilskudd i ramma	800	2 000	2 500	2 500
Lokal skoleutvikling endring i kommunprop juni 2017	600	1 300	2 100	2 800
Lundelia barnehage - endringer fra aug 2017	600	600	600	600
Budsjettforliket på stortinget	519	519	519	519
Korrigerings i.h.h.t Skolene/Sfo budsjett- og rammetimetallsmodell	500	500	500	500
Bofellesskap enslige mindreårige. Endring statsbudsjettet 2017	500	0	0	0
Porselensmuseet - Tilskudd til drift	500	0	0	0
Foreldrebetaling barnehagene - konsekvenser av moderasjonsordningene	500	500	500	500
Kultur- Frivillighetsentraler. Finansiert i rammetilskuddet	365	365	365	365
DuVerden – økt tilskudd	350	350	350	350
Skolefrukt - ungdomstrinnet	250	500	500	500
Rådhusamfiet- leie sommerscene Fsak 23/17	65	65	0	0
Kultur samling med kommuner som har festivaler	50	0	0	0
Idrett -140% stillingsressurs. Bystyresak 15/17	0	800	800	800
Sum Nye tiltak	17 649	19 199	19 734	20 434
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 360	307	442	-1 358
Ramme 2018-2021	722 671	720 618	720 753	718 953

6.3 Helse og omsorg

Rammeområdet omfatter følgende virksomheter: • Tjenestekontoret • Familiehelsetjenester • NAV Porsgrunn • Psykisk helsetjeneste og rusomsorg • Helse, mestring og rehabiliteringstjenester • Hjemmetjenestene Øst-Vest, Sentrum og Nystrand • Doktorløkka og Vestsiden sykehjem • Frednes og St. Hansåsen sykehjem • Brevik sykehjem • Mule sykehjem • Miljøarbeidertjenesten	Netto driftsutgifter i 2018 – Rammeområdets andel: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Andel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Helse og omsorg</td> <td>43,7 %</td> </tr> <tr> <td>Øvrige</td> <td>56,3 %</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Andel (%)	Helse og omsorg	43,7 %	Øvrige	56,3 %
Kategori	Andel (%)						
Helse og omsorg	43,7 %						
Øvrige	56,3 %						

Økonomiske forhold på området Helse og omsorg

Omsorgslønn for særlig tyngende omsorgsoppgaver tildeles etter bestemte kriterier. Etter oktober 2017 er begrepet endret til omsorgsstønning, og søker har fortsatt rett på beregning av hvilket timetall ytelsen blir betalt for. Det skal videre skje en konkret utmåling ut fra en timesats som vanligvis ikke skal være under det lønnet personell får. Det er ønskelig å øke denne ut over normal lønns- og prisjustering, for å nærme seg anbefalt minstesats – innenfor den rammen som er satt av til formålet.

Egenbetaling og gebyrer følger vanlig prisjustering og nasjonalt tak for hvilket vederlag som kan kreves. I 2017 ble det lagt fram egen sak om justering av vederlag for opphold i sykehjem, med virkning fra 2.halvår for nye tjenestemottakere på langtidsopphold. Trygghetsalarm ble ikke prisjustert i 2017, med den begrunnelse at det skulle gjennomføres en anskaffelsesprosess og dermed en mulig prisjustering i regi av GKI. Prosessen er ikke slutført, og med bakgrunn i dette legges det for 2018 inn forslag om normal prisvekst.

Hovedutfordringer for drift av rammeområdet

Regnskapet for 2016 viste et mindreforbruk på rammeområdet på 4,1 mnok tilsvarende 0,6 %. For 2017 rapporteres det om mer anstrengt økonomi for flere av virksomhetene. Dette gjelder særlig for sykehjem som bl.a. har ressurskrevende tjenester uten at det gis refusjon for dette (aldersgrense på ordningen), og for ekstra innleie på grunn særlige behov for kontinuerlig oppfølging. Ordningen med tilskudd til ressurskrevende brukere har vært preget av usikkerhet de siste par årene, og har en større grad av usikkerhet i budsjetteringen, enn andre og mer forutsigbare tjenester. For 2018 foreslår rådmann en

kompensasjon for tap av refusjon for ressurskrevende tjenester, samt kompensasjon for økt egenfinansiering/endret innslagspunkt før refusjon fra staten.

Fra oktober 2017 ble det flyttet inn i nye sykehjem, og fra november endres antallet sykehjemsplasser fra 301 til 304 (det er tidligere økt med en plass på Borgehaven fra tidligere, for å tilpasse antall plasser mot bemanningsplaner). I dette antallet er det inkludert gjennomsnittlig bruk av 12 plasser på trygghetsavdelingen. I perioden fra innflytting på nye sykehjem til tilbakeflytting av korttidsplasser på sykehjemmet på St.Hansåsen, vil det bli bruk for en nattevakt ekstra. Dette søkes innarbeidet i i driftsbudsjettet slik det ligger. For de tre økte plassene er det ikke lagt inn ekstra ressurser.

Fra oppstart nye sykehjem er det en besparelse i at det blir en felles virksomhetsleder for Vestsiden og Doktorløkka bosenter, og felles for Frednes og St.Hansåsen sykehjem. For hjemmetjenestene er antallet virksomhetsledere redusert med to fra 1.1.2018. Noe av effekten av dette er allerede tatt ut som rammekutt, siden det har vært flere midlertidige løsninger i 2016 og 2017.

Kriterier for tilskudd til rusarbeid i kommunene er endret, med en nedtrapping av tilskuddet over 4 år. Denne nedtrappingen startet 2017, og det forventes at tilsvarende ressurser tilføres gjennom rammeoverføringer til kommunene. Dette tiltaket er derfor lagt inn i HP som nytt tiltak, samlet på om lag 1,3 mill. Tilsvarende gjelder tilskudd til forebygging barn og unge, som er varslet i Kommuneprop. Der vil satsingen på å styrke helsestasjonstjenesten/forebyggende tiltak for barn og unge bli lagt inn i budsjettet med en profil på tverrfaglig innsats. Rådmannen vil komme tilbake til en status for hvordan innsatsen ser ut opp mot normen for helsestasjon og skolehelsetjeneste. Denne satsingen er ikke videreført i statsbudsjettet gjennom økte rammeoverføringer.

Det er igangsatt team for hverdagsrehabilitering og ressursene er til dels hentet fra ambulante hjemmetjenester. Rådmannen ønsker å fullfinansiere satsingen på dagens nivå, gjennom finansiering av ett årsverk samlet for ergo- og fysioterapitjenesten. I rammesaken ble det foreslått en økt satsing på friskliv, med fokus på tidlig innsats og folkehelse med ett årsverk. Denne satsningen er det ikke funnet rom for i rådmannens endelige forslag til budsjett.

Det foreslås å legge inn økte ressurser for helårsdrift alle korttidsplasser Borgehaven fra 2018, mens utsatt oppstart ombygging av Nystrand omsorgsboliger medfører at det foreløpig kan legges inn en reduksjon på 1 mill.

Gjennomgang pr tjenesteområde

Nedenfor gjengis oppdatert grunnlagsinformasjon for budsjettet pr. tjenesteområde samt mål for økonomiplanperioden og tiltak og resultatmålene pr. område. Nøkkeltall-tabellene er her oppdatert med tall for 2016.

Felles innledning for rammeområdet Helse og omsorg

Helse og omsorgstjenesten har en rekke styringsdokumenter som inneholder pålagte oppgaver eller angir retning og veivalg. Disse er i stor grad tjenesteovergrepene. De mest sentrale dokumentene blir derfor omtalt innledningsvis under dette rammeområdet. De fleste tiltakene som følger av styringsdokumentene eller lokale planer og vedtak, blir konkretisert i periode- og resultatmål i tabell for tjenestene. I tillegg er det utarbeidet årlige virksomhetsplaner for tjenester og virksomheter, som viser mer detaljerte tiltak.

«Fremtidens primærhelsetjeneste - nærhet og helhet» (St.melding nr.26 2014-2015)

Meldingen inneholder mange satsningsområder og anbefalinger og omfatter følgende temaer: brukere og pårørende, arbeid i team i kommunene og sammen med spesialist-helsetjenestene, kompetanseutvikling, ledelse, kvalitet og pasientsikkerhet, digitale verktøy, barn og unge, habilitering og rehabilitering, tjenester til personer med psykisk helse- og rusproblemer, tjenester til personer med kronisk sykdom, tjenester til brukere med store og sammensatte behov, arbeid for å bekjempe vold og seksuelle overgrep og nye og forsterkede tiltak i Omsorg 2020. Tjenester til innvandrere og øyeblikkelig hjelp for pasienter og brukere med psykiske lidelser og rusproblemer er også av temaene som er omtalt. Det siste temaet inneholder bl.a. et krav om innføring av plikt til å ha dette tilbudet fra 2017. Primærhelsemeldinga er tydelig i forventningene til tverrsektoriell innsats, og ikke bare innenfor de tradisjonelle helse- og omsorgstjenestene. Dette vil ha betydning for kommunens organisering av planarbeid og i enda større grad i konkrete handlinger. Helse og omsorgsplanen som er under produksjon, tydeliggjør at det er behov for tverrsektorielle planer/handlingsplaner.

Samhandlingsreformen. Rett behandling- på rett sted - til rett tid (St.meld. nr. 47 2008 -2009)

Etter innføringsperioden vil felles utviklingsoppgaver fortsatt ha fokus i samarbeid mellom kommune og spesialisthelsetjeneste. Det er i 2018 ikke foreslått å øke budsjetttrammene for dette området, selv med periodisk vesentlige utgifter for utskrivningsklare pasienter. Det legges også opp til ressurser til medfinansiering av ambulante tjenester (lindrende omsorg) og kostnader for felles samhandlingskoordinator til annet vedtak foreligger.

Demensplan 2020

Planens satsningsområder nasjonalt er dagaktivitet, tilpassede boformer og økt kunnskap og kompetanse for ansatte og pårørende. Porsgrunn kommune satser gjennom utbygging av omsorgsplasser på muligheter for utvidet kapasitet, men for 2018 er det ikke lagt inn forslag om økt antall plasser. Dette bl.a. fordi dagavdeling

på nye Vestsiden sykehjem foreløpig benyttes til dagplasser fra St.Hansåsen sykehjem. Videre dimensjonering bør avgjøres i forbindelse med to utredninger knyttet til fortsatt bruk av St.Hansåsen sykehjem og neste fase i utbygging av omsorgsplasser. Pårørendeskole og opplæring gjennom «Demensomsorgens ABC» er nå lagt inn i en rulleringsplan for årene fremover.

Lov om folkehelsearbeid fra 2012 og «Folkehelsemeldingen» (St.melding nr. 34 2012-2013)

Loven har som formål bl.a. å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade og lidelse. Folkehelsearbeidet er sektorovergripende og skal inngå i kommunens samlede planer, noe som for Porsgrunn sin del har vært søkt løst gjennom å ha en stilling med koordinerende funksjon. Kommunene er pålagt å ha et oversiktsdokument når det gjelder folkehelse, og dette dokumentet vil ble lagt fram for behandling våren 2017, med en sak om løpende oversikt/status oktober 2017. Det foreslås ikke i denne omgang å endre organisering av denne oppgaven.

Endringslov om BPA (brukerstyrt personlig assistanse)

Porsgrunn kommune har i sammenligning med en del andre kommuner, et høyt antall personer som mottar brukerstyrt personlig assistanse som alternativ til andre kommunale tjenester. Endringsloven er iverksatt, og Porsgrunn kommune har fått noen flere omfattende søknader enn tidligere. Det er politisk vedtatt av Porsgrunn kommune som hoved-modell skal ha arbeidsgiveransvaret for ansatte også der tjenesten organiseres som BPA. I spesielle saker kan oppgaven løses gjennom tjenestekonsesjonsavtaler, og denne anskaffelsen ventes kunngjort ved årsskiftet 2017/2018. Arbeidet skjer i regi av Grenlandskommunenes innkjøpsenhet.

«Frihet og likeverd» - St.meld. nr. 45 (2012-2013) - om mennesker med utviklingshemming

I nøkkeltallene omtales noen fakta og utfordringer innenfor tjenestene til personer i de yngre aldersgruppene. Her er det høy ressursinnsats og samtidig mange som venter på bistand til etablering i egen bolig og et arbeid eller sysselsettingstilbud etter fullført videregående skole. Det arbeides nå både med konkretisering av mulige botilbud og en mer systematisk framskriving av behov for bolig og arbeid. Økt kapasitet på aktivitet/sysselsetting har vært et prioritert område for Porsgrunn kommune. Det er i tillegg planlagt nye boliger på Nystrand, med oppstart 2019.

Opptappingsplan for rusfeltet 2016-2020.

Planen omhandler bl.a. tidlig innsats, helhetlige og sammenhengende tjenester og et styrket ettervern. Det er med bakgrunn i denne opptappingsplanen at det forventes økte rammeoverføringer til kommunene, som erstatning for tidligere prosjektmidler.

«Mestre hele livet» - regjeringens strategi for god psykisk helse.

Dette innebærer en vridning fra rehabilitering til mer helsefremming og forebygging for marginale grupper. Psykisk helse skal være en del av kommunens folkehelsearbeid.

«Bred satsning i Porsgrunn på barn og unges psykiske helse og mestringsevne» har i 2017 avholdt sektorovergripende «verksteder» for å identifisere satsingsområder og temaer. Arbeidet fortsetter i 2018.

Samhandling og samarbeid, tjenesteovergripende

Kreftomsorg/lindrende omsorg

Porsgrunn kommune har hatt tilskudd fra Kreftforeningen til stilling for kreftkoordinator. Dette tilskuddet trappes ned fra oktober 2017 til 20 % av stillingsstørrelsen, men løses ved finansiering fra ledige lønnsmidler fra andre virksomheter. Satsingen er i tråd med en økt satsning på helsefremming og lærings- og mestringsaktiviteter, og er et tilbud som omfatter personer og familier i hele aldersspennet. Ambulante tjenester fra sykehuset vil også bli videreført gjennom delfinansiering innenfor rammene.

Helsetjenester for barn og unge

Representanter fra helsetjenestene vil være sentrale aktører både i tiltak for barn og unge i kommunal virksomhet og i samarbeid med eksterne ressurser. Det er besluttet ulike satsninger innenfor dette aldersspennet, noe som mer detaljert beskrives i virksomhetsplaner.

Det bør likevel nevnes spesielle endringer i opplæringsloven og krav til ytterligere tiltak mot mobbing. Dette arbeidet vil også involvere familiehelsetjenester.

Satsning på frivilligheten

Frivilligheten inngår i regjeringens hoved-satsningsområder og er en viktig bidragsyter på mange politikkområder. Det er lagt inn ressurser til dette i Kulturdepartementets forslag til budsjett, og viser at det er forventninger om en satsning på dette feltet i kommunene. I Porsgrunn kan det vises til høy aktivitet på dette området, både med bakgrunn i det som skjer i regi av frivillighetskoordinator og i et samarbeid mellom virksomheter og lag og organisasjoner.

Akuttmedisinforskriften fra 01.05.18

Denne innebærer bl.a. at det blir stilt kompetansekrav for leger og sykepleiere i legevaktarbeid, og krav til bakvakt for leger som ikke har spesialistutdanning. I Porsgrunn vil dette dreie seg om ca. 30% av vaktene og kan gi en ekstra kostnad på (med dagens legebemannings) om lag 300 000 årlig.

6.3.1 Omsorg i hjemmet

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Prioritet				
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, hjemmesykepleie	3,4	3,4	3,5	4,9
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, praktisk bistand	10,3	10,7	11,2	10,0
Netto driftsutgifter til aktivisering/støttetjenester per innbygger (f234)	1 094	1 042	1 128	1 135
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester	245 634	244 364	265 642	257 197
Dekningsgrad				
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	25	24	23	20
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	73	68	68	59
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år +	306	303	284	293
Mottakere av hjemmetjenester i alt	1 556	1 526	1 455	

Kommentarer til nøkkeltallene

Dekningsgrad

Ved gjennomgang av tallene ser vi at det er en noe lavere antall tjenestemottakere i aldersgruppa 0-66 år og 67-79 år i 2016 i forhold til de foregående årene, men fortsatt høyere enn KOSTRA gruppe 13. Det er også en nedgang i gruppa 80 år og over, og denne ligger lavere enn gruppe 13. At det er en lavere andel av gruppa over 80 år som mottar hjemmetjenester enn det som skjer i kommunegruppen, må ses i sammenheng med hvordan alderssammensetningen er på institusjon.

Utfordringer

Dekningsgraden er fortsatt høy i aldersgruppene under 80 år, og det må arbeides både med årsaker og justeringer. For de yngste aldersgruppene har det vært mangel på tilrettelagte arbeidstilbud eller aktivitet, noe som er blitt prioritert med en vekst fra 2017. Innenfor virksomheten psykisk helsetjeneste og rusomsorg legges det opp til lavterskeltilbud for personer som har behov for noe aktivisering og sosialt fellesskap. Varig tilrettelagt arbeid for personer med nedsatt arbeidsevne er avhengig av nasjonale prioriteringer. Det er nå fra statlig hold lagt opp til overføring av ansvar for varig tilrettelagt arbeid til kommunene, som en forsøksordning.

Produktivitet

Det er en økning i korrigerte, brutto utgifter per mottaker av hjemmetjenester i Porsgrunn fra 2015 og fortsatt noe høyere enn i KOSTRAgr.13. Økningen i Porsgrunn må sees i sammenheng med nedgangen i antall mottakere, - det er færre å fordele kostnaden på.

Utfordringer

Sette et riktig nivå på tjenestene, samt vurdere endringer i oppgavefordelingen mellom virksomheter

og andre aktører, bl.a. innenfor praktisk bistand.

Forventet befolkningsutvikling i Porsgrunn (i antall):

	2018	2020	2025	2030
0 - 66 åringer	30 352	30 567	31 084	31 802
67 - 79 åringer	4 328	4 568	5 015	5 098
80 - 89 åringer	1 355	1 380	1 756	2 233
90 år og eldre	357	372	341	397
SUM	36 392	36 887	38 196	39 530

Tabellen viser at den eldre delen av befolkningen er jevnt økende, - det vil innebære økt behov for tjenester. Ulike faglige vurderinger konkluderes det med at de som er i ferd med å bli eldre vil være friskere lenger, men ikke i den grad at det ikke vil innebære vekst innenfor f.eks. hjemmetjenester til eldre. For Porsgrunn er veksten i antallet eldre over 90 år avvikende fra landet, noe som tas hensyn til i overføringer på grunn av «aldersindeks». Det er fortsatt også en realitet at tjenestene til yngre aldersgrupper vokser vesentlig, både i Porsgrunn og på landsbasis.

Andre forhold

Hverdagsrehabilitering som begrep og metode er også et ønsket satsningsområde i Porsgrunn, men den nødvendige omlegging av arbeidsmåter og metode har vært vanskelig å realisere innenfor tidsrammen. Fra september 2016 startet arbeidet i teamet, delvis finansiert gjennom Fylkesmannens tildelinger. Økt tilskudd til habiliterings- og rehabiliteringsfeltet forutsetter at det utarbeides en handlingsplan for kommunene med virkning fra 2017. Begge disse områdene har fått tilskudd fra Fylkesmann, sammen med utvikling av en modell for ambulante tjenester for funksjonshemmede.

Det er etter rettighetsendringen knyttet til brukerstyrt personlig assistanse (BPA) noen økte tjenestevedtak, mens antallet personer som etter endringen mottar tjenestene organisert som BPA fortsatt er relativt stabilt. Dett gjør at økningen i liten grad kan finansieres gjennom reduksjoner i *antallet* tjenestemottakere.

6.3.2 Omsorg og rehabilitering i institusjon

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Prioritet				
Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering	8,7 %	4,8 %	4,7 %	6,7 %
Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold	37,8 %	34,6 %	29,5 %	18,9 %
Produktivitet				
Korrigerte bto driftsutgifter, institusjon, pr. plass	1 057 078	1 083 251	1 076 686	1 140 949
Dekningsgrad				
Andel innbyggere 80 år + som er beboere på institusjon	13,2 %	13,2 %	13,2 %	11,6 %
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	19,8 %	20,6 %	20,4 %	27,6 %
Kvalitet				
Andel langtidsbeboere 31.12 vurdert av lege siste år	45,6 %	56,3 %	72,6 %	55,9 %
Andel langtidsbeboere 31.12 vurdert av tannhelsepersonell siste år	37,7 %	41,0 %	41,4 %	36,0 %
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,32	0,60	0,70	0,68

Kommentarer til nøkkeltallene

Produktivitet

Kostnaden pr. institusjonsplass er noe lavere enn for Kostra Gr.13, men gjennomsnittet viser ikke de variasjonene som er mellom ulike typer plasser. Fra oktober 2017 vil bemanning ved de ulike plassene blir endret etter en omfattende prosess, men med sikte på å fordele ressursene innenfor dagens ramme. For plasser som tidligere har vært kategorisert som «skjermet enhet» vil noen flere plasser være i fleksibel bruk for personer med demenssykdom og/eller somatisk sykdom. Dette påvirker andelen plasser i skjermet enhet.

Utfordringer

Det må i videre arbeid med utvikling av omsorgsplasser vurderes både dekningsgrad, sett mot behovsframskriving, og hvordan de ulike typene plasser skal vektles bemanningsmessig. Det er også grunner til å se på kostnadseffektivitet på plasser i institusjon for yngre tjenestemottakere – under disse tilbudet ved SAMBA.

Prioritet og dekningsgrad

Dekningsgraden for institusjon oppfattes å være høy, noe som også ble slått fast i rapport fra Telemarkforskning, og dermed var en begrunnelse for å redusere antall plasser i 2016. Samtidig er andelen boliger med heldøgns, stasjonær bemanning lavere enn i sammenligningskommunene. Dette er et område som skal ses nærmere på i arbeidet med omstilling og kostnadsreduksjoner, samt i arbeidet med å planlegge nye sykehjem. Reduksjoner i antall plasser i 2016 er på korttidsplasser, der kommunen har hatt en høy andel. Sammenligning i dekningsgrad (målt for andel innbyggere over 80 år) vil følges nøye, både når det gjelder statistikk og faktiske tjenestetall.

Utfordringer

Kostnadene for institusjonsplasser er noe lavere enn i Kostragruppe 13, og det må ses nærmere på årsaksforholdene, da det ikke er like kostnader for like typer plasser. Dette vanskeliggjør sammenligninger på bl.a. bemanningsnorm. Det må påregnes at utgifter til kosthold og ernæring kan øke noe ved omlegging av kjøkkendrift og antall måltider/tidspunkt for måltidene.

Kvalitet

Andel legetimer pr. beboer i sykehjem økte i Porsgrunn i 2016 og er høyere enn i Gr13. Dette har skjedd gjennom omfordeling av stillinger, og samtidig som en følge av etablering av plasser for øyeblikkelig hjelp som har relativt høy legedekning.

Utfordringer

Ved gjennomgang av type plasser og bemanning av disse, vil det være viktig å også se på den samlede legereressursen og evt. dreining av denne. Dette er et arbeid som gjøres kontinuerlig ved endring, og det legges også opp til at det blir større stabilitet med økt andel fastlønnede leger.

Andre forhold

Rehabiliteringstilbud i institusjon må ses i sammenheng med de aktivitetene og det tilbudet kommunen gir ut over døgnplasser. Ulike opptreningstilbud skjer i grupper i etterkant av et rehabiliteringsopphold for å hindre tilbakefall i fungering og mestring i dagliglivet. Det er viktig å merke seg at det også på andre typer korttidsplasser har fokus på selvstendighet og mestring.

I tjenestetallene har det i 2017 vært variasjoner i antallet som venter på korttidsopphold for rehabilitering. Det er imidlertid innenfor denne gruppa en klar prioritering av hvem som har behov for tilbudet raskt, samtidig som at en del brukere som venter på *planlagte* opphold noe fram i tid etter at de har fått vedtak. Det legges fortsatt opp til fleksibel bruk av alle sykehjemsplasser. Ny forskrift om rett til å stå på venteliste gir ikke rett til raskere iverksettelse av langtidsopphold. I 2017 har det likevel vært prioritert å tildele noen langtidsopphold selv om dette har gått ut over kapasitet på korttidsopphold.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Mål – Felles for omsorg i hjemmet og omsorg og rehabilitering i institusjon

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Sikre den akuttmedisinske kjeden	1.1. Fremtidig legevaktordning utredes. 1.2. Organisering av plasser for øyeblikkelig hjelp evalueres i løpet av året. 1.3. Systematisk samarbeid og felles praktisk trening for legevakt og akuttmottak gjennomføres en gang pr år
2. Øke satsningen på dag- og avlastningstilbud for demente	2.1 Lokalisering og kapasitet for dagtilbud vurderes som del av ny sykehjemsutredning. 2.2 Søke om tilskudd til økt antall dagaktivitetsplasser.
3. Fleksible ordninger for bistand i eget hjem, for dem som ønsker det	3.1. Utarbeide tjenstekonsesjonskontrakt for leverandører av brukerstyrt personlig assistanse, der kommunen ikke selv skal stå som arbeidsgiver (samarbeid i regi av GKI, utsatt fra 2017)
4. Øke innsatsen innenfor habilitering- og rehabiliteringsfeltet både på døgn- og dagbasis	4.1 Utprøving av hverdagsrehabilitering som tjeneste og arbeidsform gjennomføres og evalueres. 4.2 Organisasjonstilhørighet besluttes etter evaluering. 4.3 Implementere tiltak i handlingsplan for habilitering og rehabilitering.
5. Sikre riktig kostnad på de ulike institusjonsplassene.	5.1. Gjennomgang og tilpasning av ressurser alle sykehjem, med bakgrunn i avtalt fordeling av bemanningsfaktor og driftsbudsjett for ulike sykehjemsavdelinger.
6. Ha en fordeling av kompetanse som ivaretar de ulike brukergruppene sine behov	6.1 Utarbeide strategisk kompetanseplan for kommunalområdet helse og omsorg. 6.2 Utarbeide kompetanseplaner for virksomhetene. 6.3 Felles kompetanseplan for kommune og spesialisthelsetjeneste revideres i tråd med samarbeidsavtale.
7. Utvikle gode pasientforløp for kronikergrupper	7.1 Samhandlingsrutine for kronikersatsningen 7.2 Opplæring i geriatrisk vurderingskompetanse
8. Det satses på ulike tiltak innenfor læring og mestring for kronikergrupper	<u>Omtales også under helsetjenester.</u> 8.1 Mestringskurs for utvalgte kronikergrupper i samarbeid mellom kommunale tjenester og sykehuset Telemark HF 8.2 Gjennomføre kurs for pårørende til personer med demenssykdom
9. Innovative løsninger for drift av helse- og omsorgstjenester.	9.1 Plan for velferdsteknologi implementeres i virksomhetene, med ulike delprosjekter 9.2 Porsgrunn kommune ved Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) koordinerer nettverk for velferdsteknologi i Telemark 9.3 Porsgrunn kommune deltar i «Prosjekt velferdsteknologi i Vestfold og Telemark».
10. Ha effektiv saksbehandling med god kvalitet, basert på tydelige kriterier	10.1 Saksbehandlingstid beskrives i virksomhetens kvalitets- og internkontrollsystem. 10.2 Gi opplæring og iverksette prosedyrer tilpasset beskrivelsen av veiledende kriterier.

6.3.3 Helsetjenester

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Prioritet				
Nto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innb.	1 194	1 359	1 402	1 485
Nto driftsutg til foreb., helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år	1 679	1 846	1 958	2 159
Nto driftsutg til foreb. helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år	6 565	7 158	7 802	8 068
Nto driftsutgifter pr. innbygger i kr. kommunehelsetjeneste	1 755	1 988	2 091	2 216
Dekningsgrad				
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	8,0	8,0	7,1	9,0
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	11,2	11,7	11,9	10,3
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. F- 232	5,3	5,5	5,7	5,0
Årsverk til rehabilitering per 1000 innbyggere (khelse + plo)	11,2	12,1	11,9	12,1
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innb. (khelse+plo)	4,3	4,6	6,7	4,4
Kvalitet				
Andel barn som har fullført helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn	105%	76%	101 %	92 %
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 4 års alder	98%	98%	98 %	97 %
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst	89%	109%	97 %	91 %

Kommentarer til nøkkeltallene

Prioritet

Porsgrunn prioriterer helsetjenestene noe lavere enn Kostragr.13, men vedtatt plan for økte ressurser i helsestasjon- og skolehelsetjenesten bedrer dette i sammenligning med andre. Andre utslag ser vi i særlig i dekningsgrad som gjelder fysioterapiårsverk, og dette er en medvirkende årsak til at rådmann foreslår en liten økning i 2018.

Utfordring

Det forventes et økt fokus på helsefremmende arbeid for barn og unge. Det er lite rom for opptrapping av ressurser til helsestasjon-/skolehelsetjenesten, da veksten i rammeoverføringer til dette formålet ikke er økt videre. Det er imidlertid lagt inn i rammen, som tidligere omtalt, en satsing på barn og unge som rådmannen foreslår brukes tverrfaglig. Tiltaket er ansvars plassert i familiehelsetjenester.

Dekningsgrad

Høy legedekning pr innbygger er forklart med at Porsgrunn har mange gjestepasienter på fastlegenes lister. Dette medfører en avregning i slutten av året slik at kommunen ikke påtar seg utgifter for andre pasienter enn dem som er hjemmehørende i kommunen.

Justeringer i organisering øker dekningsgrad for fysioterapi noe, sammen med en evt. styrking av ressurser i tråd med rådmannens forslag.

Utfordringer

Det oppleves fortsatt vansker med kapasitet innenfor fysioterapitjenesten, men vedtatte kriterier for tildeling følges nøye.

Planer/vedtak

Forskrift om habilitering og rehabilitering

Porsgrunn kommune har i tråd med forskriften etablert en koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Denne funksjonen er lagt til tjenestekontoret, og innebærer i tillegg til å ha oversikt over tjenester og tilbud, et systemansvar for individuell plan. Kommunen skal i følge forskriften ha oversikt over behandlingstilbud og behov. Parallelt med arbeidet med ny helse og omsorgsplan kom kravet om at kommunene skal utarbeide plan for habilitering og rehabilitering. Dette gjennomføres derfor som egen temaplan.

Styrking av helsestasjon- og skolehelsetjenesten

Det har i flere år vært prioritert overføringer fra staten til å øke kapasiteten i helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Mye av disse ressursene har vært prioritert til å øke andelen stillinger for helsesøstre. Arbeidet i helsestasjon- og skolehelsetjeneste omfatter forventninger om høy grad av tverrfaglighet., som i primærhelsetjenesten for øvrig. Når det varsles økning av ressurser til kommunen i 2018, vurderer rådmann at disse midlene bør fordeles på en slik måte at også andre tilbud/faggrupper får noe økt kapasitet. Dette gjelder bl.a. økt jordmortjeneste og fysioterapi for barn.

Statlige/regionale krav og forventninger

Sentrale føringer er omtalt i innledningen til rammeområdet helse og omsorg.

Noen mer spesifikke oppgaver kan også nevnes:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (det er bl.a. nye grenseverdier for svevestøv. Se for øvrig resultatmål for miljørettet helsevern.)
- Barn og unges psykiske og fysiske helse

Andre forhold

Porsgrunn kommune er deltakende i programmet /strategien Nasjonal strategi mot overdoser 2014 – 2017 etter søknad. Dette foreslås fra 2018 å inngå i ordinær drift, med bruk av etablerte rutiner og prosedyrer.

Endring i mottak av flyktninger og asylsøkere

Økt antall personer i asylmottak i 2016/2017 og nivået på bosetting av flyktninger stilte krav til omstilling og kapasitet. Når private mottak og kommunens mottak for enslige, mindreårige asylsøkere nå legges ned, tilpasses innsatsen dette.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Bedret helse for befolkningen i Porsgrunn gjennom styrket fokus på helsefremming, forebygging og hverdagsrehabilitering	1.1 Arbeidet med opplæring av kronikergrupper fortsetter. 1.2 Kapasitet på Frisklivstilbudet i Porsgrunn trappes opp, med forutsetning om bevilgning til 1 årsverk. 1.3 Hverdagsrehabilitering som tjeneste og arbeidsform evalueres. 1.4 Det gjennomføres kurs i depresjonsmestring (KID) 1.5 Helsetjenesten styrkes på «feltpleien», med 10% legeressurs.
2. Skolehelsetjenestene skal ha ressurser på de ulike alderstrinnene i tråd med statlige normtall	2.1 Følge opp tidligere vedtak
3. Gode og tilgjengelige helsetjenester for nyankomne flyktninger	3.1 Bosatte flyktninger gjennomfører kartlegging og helseoppfølging i henhold til prosjektbeskrivelse
4. Øyeblikkelig hjelp tilbud innenfor rus og psykisk helse	4.1 Organisering og drift evalueres 4.kvartal 2018.
5. Sikre sammenhengende og rehabiliterende tjenester til personer med psykisk helsesvikt og rusproblemer	5.1 Strategi for å unngå overdose videreføres.

6.3.4 Sosiale tjenester

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	
Kvalitet				
Registrerte arbeidsledige 15-74 år, prosent	3,8%	3,6%	2,9%	
Prioritet				
Nto driftsutg. tilbud til pers. med rusprobl. pr. innb. 20-66 år	550	632	338	486
Nto driftsutg. i kommunalt disponerte boliger per innb. i kr	226	700	170	2
Netto driftsutg. til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	3 541	3 822	3 509	3 701
Nto driftsutgift økonomisk sosialhjelp pr innb. 20-66 år	2 035	2 193	2 014	1 933
Produktivitet				
Brutto driftsutgifter per kommunalt disponert bolig	61 954	87 258	68 880	58 950
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	40 461	44 434	42 009	47 392
Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker	35 101	37 390	38 621	45 899
Dekningsgrad				
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	59,3 %	58,2 %	58,2 %	49,8 %
Andel sosialhjelpsmottakere 20-66 år, av innb. 20-66 år	4,9 %	4,8 %	4,6 %	4,0 %
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	25	24	24	19
Kvalitet				
Antall boliger godkjent av kommunen for finansiering med startlån, per 1000 innbyggere	1,5	1,5	1,4	1,4
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 25-66 år	5,5	5,9	5,9	5,2

Kommentarer til nøkkeltallene

Kvalitet

I 2012 var tallene over arbeidsledige preget av nedleggelse i industrien og konsekvensene for næringslivet i Porsgrunn. I årene etter har flere av de berørte fått jobb. I Porsgrunn var det en svak nedgang i ledigheten fra 2014 til -15 mens det var økning i Gr13, - særlig i kommuner med mange sysselsatte innen oljeindustrien. I 2016 har det vært en ytterligere nedgang i arbeidsledigheten og er på 2,9 % i Porsgrunn. Gjennomsnittlig stønadslengde (sosialhjelp) i Porsgrunn økte fra 2014 til -15 mens den gikk ned i Gr13. Stønadslengden i -16 holdt seg på samme nivå som i -15 og er fortsatt lengre enn i Gr13.

Utfordringer:

Det er svært mange arbeidssøkere i kommunen - trolig mer enn 2500 innbyggere, herunder:

- det var ved årsskifte 2015 – 16 ca. 650 helt ledige arbeidssøkere
- det er mer enn 1500 arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne (langtidssyke)
- det er i tillegg arbeidssøkere på tiltak, arbeidssøkere i deltidsjobber osv.

Porsgrunn, Grenland og Telemark har samtidig svært få ledige stillinger i forhold til andre fylker og kommuner, og det gjør at det er stor konkurranse om lokale jobber. Porsgrunn kommune har de siste årene gradvis bosatt flere flyktninger, f eks i 2016 skal det bosettes 110 flyktninger. De kommer med en annen

språklig og kulturell bakgrunn, og kan ha helseutfordringer. Det kan derfor være en vanskelig og langvarig vei inn i arbeid i Norge.

Det er også vanskelig å gi tilstrekkelig bistand til husstander som skal inn i boligmarkedet, da det er ganske mange husstander som har utfordringer med å skaffe bolig, herunder eldre, funksjonshemmede, flyktninger osv. Det kan være et problem at flere boområder med kommunale boliger har bomiljøutfordringer.

Dekningsgrad

Endringene av antall mottakere av sosialhjelp henger sammen med mange faktorer, bl. a;

- endringer og omstillinger i industrien og næringslivet, tilgangen på arbeidsplasser
- tilgangen på statlige tiltaksplasser
- NAV sin evne til tett oppfølging og fokus på arbeidsmuligheter.

Det er også ca. 100 personer som er i jobb eller på pensjon/ trygd som mottar supplerende sosialhjelp, fordi deres grunninntekt er for lav, dvs. at kommunen dekker enkeltregninger.

I tillegg er det en naturlig økning av antall sosialhjelpsmottakere når kommunen bosetter flere flyktninger – fordi de får sosialhjelp ved begynnelsen av bosettingen.

Antall kommunalt disponerte boliger har holdt seg stabilt siste 3 år, men det jobbes nå med et konkret prosjekt for å få redusert antall boliger. Det oppleves samtidig som positivt at kommunen har økt bruken av startlån.

Porsgrunn har 25-32 % flere boliger til disposisjon pr 1000 innbyggere enn Gruppe 13. Dersom vi ser bort fra drabant-kommunene til de fire største byene i Norge, ligger vi på nivå med øvrige kommuner i Gruppe 13. Tallene inkluderer eide og innleide omsorgsboliger, flyktningeboliger, botilbud for rus og psykiatri, samt boliger for øvrige vanskeligstilte på boligmarkedet. I tillegg inkluderer tallene 129 boliger med tildelingsrett, hvor vi ikke har eie-/ leieansvar.

Utfordringer;

Ved nyttårsskiftet 2015 – 16 var det knapt 370 personer som mottok sosialhjelp som livsopphold/ hovedinntektskilde. Det var en svak nedgang fra 2014, men det er mange personer, hvor trolig flere kunne/ burde vært i arbeid og selvforsørget. Mange sosialmottakere krever store kommunale utbetalinger, ca. kr 4 mill pr måned. Kommunen bosetter 110 flyktninger i 2016 og trolig 90 flyktninger i 2017, og det er viktig at de fleste kommer ut i arbeid og blir selvforsørget.

Det er til sammen ca. 100 husstander som har søkt på og venter på kommunal bolig. Det er stort behov for boliger til unge funksjonshemmede, barnefamilier og flyktninger. Det er behov for egnede boliger til personer med rusavhengighet og/ eller psykiske lidelser.

Prioritet og produktivitet

Da Porsgrunn foreløpig har flere sosialhjelpsmottakere enn sammenlignbare kommuner, er det naturlig at netto driftsutgifter pr innbygger er høyere enn tilsvarende kommuner. NAV Porsgrunn prøver å holde et nøkternt nivå slik at brutto driftsutgifter pr mottaker er lavere enn sammenlignbare kommuner. I 2016 har Porsgrunn kommune redusert nivå på 3 stønadsområder for å påvirke brukerne til å bli mer fokusert på arbeid og utdanning, bl a for unge som bor hos foreldre. I 2016 har også Porsgrunn kommune/ NAV Porsgrunn satt inn mer ressurser på oppfølging av sosialmottakere og flyktninger for å bidra til at de kommer i jobb og blir selvforsørget.

Antall husstander som har søkt på og venter på kommunal bolig varierer til enhver tid fra 70 - 100 husstander. Det er behov for boliger til unge funksjonshemmede, barnefamilier og flyktninger. Det er behov for egnede boliger til personer med rusavhengighet og/ eller psykiske lidelser. Bystyret har vedtatt å bygge om C blokken på Nystrand omsorgsboliger, som møter noe av behovet for boliger innen gruppen unge funksjonshemmede som venter på bolig. Videre legges det frem behovsanalyse for boliger til personer med rusavhengighet og eller psykiske lidelser i løpet av 2016. Økt selvbosetting i privat eie- og/eller leiemarked av flyktninger og andre vanskeligstilte er viktig for å løse boligbehovet hos ulike grupper vanskeligstilte.

Man jobber også med å få ned driftsutgiftene pr kommunale boliger. Brutto driftsutgift per kommunalt disponert bolig har de siste årene vært 40 % høyere enn Gruppe 13. Årsaken til dette er i det vesentligste innleie av boliger fra Porsgrunn Boligstiftelse, hvor vi betaler husleie inkl. kapitalkostnader, noe som påvirker KOSTRA-tallene negativt. Netto driftsutgifter til kommunalt disponerte boliger pr innbygger er utgifter som må dekkes av kommunens skatteinntekter og rammeoverføringer fra staten, indikatoren viser dermed prioritering av kommunens frie inntekter. Nettoutgiftene ligger godt over Gruppe 13, men har i perioden gått ned hovedsakelig grunnet økte inntekter fra gjengs leie.

Utfordringer

Det er noen grupper sosialhjelpsmottakere som mottar relativt store utbetalinger ift. sin situasjon, blant annet unge og storfamilier. Disse utbetalingene stimulerer ikke til å være arbeidssøkere, søke utdanning eller å bli selvforsørget. Tre stønadsområder er redusert for å påvirke denne utviklingen.

Vi vil fortsette arbeidet med å redusere netto driftsutgifter til kommunalt disponerte boliger pr innbygger ved årlig å regulere til gjengs leie for de boliger som er i posisjon til det. I tillegg vil vi fortsatt ha sterkt fokus på å redusere tomkjøring og husleietap. Det er ønskelig å få på plass et nytt grensesnitt overfor Porsgrunn Boligstiftelse så raskt som mulig for å ta ned antall boliger og redusere utgiftsnivået.

Det er mange leietakere som skylder husleie-restanse til kommunen, men det er etablert god oversikt og rutiner for å følge opp dette.

Planer/vedtak

Bystyrets vedtak om bosetting av flyktninger i 2016, 2017 og årene fremover vil være styrende for målsettinger og ressursbruk på dette feltet.

- Bystyre sak nr. 30/ 16 om Forvaltningsrapport og endringer i Introduksjonsprogrammet
- Bystyresak nr. 118/15 om tiltak for å redusere vekst i økonomisk sosialhjelp i Porsgrunn, herunder at det ble innført en generell aktivitetsplikt i Porsgrunn for sosialhjelpsmottakere
- Bystyre sak nr. 102/12 Temaplan for boligsosialt arbeid, psykisk helsearbeid, rusomsorg og vold i nære relasjoner
- Bystyre sak nr. 15/13 Forvaltningsrevisjonsprosjekt - rusomsorg og psykisk helse del 1 - Tildeling av bolig, oppfølging av nabomiljø og oppfølging i bolig
- Bystyre sak nr. 87/13 Vurdering og oppfølging - Forvaltningsrevisjonsprosjekt - rusomsorg og psykisk helse del 1 - Tildeling av bolig, oppfølging av nabomiljø og oppfølging i bolig
- Bystyresak nr. 85/15 - revidering av retningslinjer for tildeling av kommunalt disponerte boliger
- Bystyresak nr. 70/15 nye retningslinjer for startlån og boligtilskudd til etablering og tilpasning.
- Bystyresak nr. 84/15 Tilrettelagte boliger for prioriterte grupper

Statlige/regionale krav og forventninger

Staten ved IMDi har forventninger om at Porsgrunn kommune skal bosette minst 110 flyktninger i 2016 (og årene deretter), samt lovkrav ift Introduksjonsprogrammet. I 2017 har IMDi anmodet Porsgrunn kommune om å bosette 90 flyktninger.

Staten ved Arbeids- & Sosialdepartementet har forventninger om at kommunen skal ivareta lovforpliktelsene knyttet til økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet. Det vil trolig bli besluttet ifm statsbudsjett 2017 at kommunene skal innføre aktivitetsplikt for unge sosialmottakere, dvs. i alder 18 – 29 år. Kommunene skal etablere øyeblikkelig hjelp døgntilbud til personer med psykisk helse og rusproblemer i 2017.

Stortingsmelding 17 (2012-2013) «Byggje – bu – leve» Ein bustadpolitikk for den einskilde, samfunnet og framtidige generasjoner.

Bolig og velferd – Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Redusere antall sosialhjelpsmottakere med 15 %	1.1 Bidra til 10 % færre sosialhjelpsmottakere i 2017 1.2 Bidra til at varighet på stønad reduseres i snitt til 5,4 mnd 1.3 Følge opp Jobbprosjektet og prosjekt Familieveileder, for å bidra til

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

	at flere mottakere blir selvforsørget 1.4 Innføre Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere dersom det blir vedtatt/ lovpålagt (18 – 29 år).
2. Bosette og inkludere flyktninger iht. bystyrevedtak	2.1 Bosette flyktninger i 2018 iht. Bystyrets vedtak 2.2 Koordinere Introduksjonsprogrammet i kommunen og bidra til at minimum 55 % voksne flyktninger årlig kommer ut i arbeid/ utdanning etter programmet (blir selvforsørget e/ programmet)
3. Gjennomføre Kvalifiseringsprogrammet	3.1 NAV; Inntil 50 deltakere i KVP, i samarbeid med Keops 3.2 NAV; Bidra til at 55 % av KVP-deltakere kommer ut i arbeid/ utdanning (blir selvforsørget etter programmet)
4. Bidra til at Porsgrunn skal være en attraktiv kommune i vekst	4.1 NAV; Månedlig kontakt med minst 180 arbeidsgivere for å gi tilbud om service 4.2 NAV; Bidra i alle næringsfora/ nettverk for å gi service og bidra til etablerte og nyetablerte bedrifter.
5. Bidra til å redusere antall unge på passive ytelser (Talenter for Fremtiden)	5.1 NAV; Delta i skolenes rådgiver-nettverk, samt info til elever og foreldre/ pårørende, både arbeidsmarkedskunnskap og økonomisk veiledning 5.2 NAV; følge opp prosjekt/ veileder på Skogmo VGS, som skal sikre at flere unge gjennomfører videregående skole.
6. Utvikling av digitale sosiale tjenester	6.1 Påbegynne utviklingen av bedre digitale sosiale tjenester, for å forbedre kommunens nett-tjenester og effektivisere samhandling med brukerne
7. Kommunen skal ha en enhetlig og samkjørt oppfølging av rusbrukere, fra forvern til ettervern	7.1 Tidligere prosjektmidler til oppfølging og rehabilitering av personer i ettervernsfasen, inngår i rammeoverføringene og det etableres fast stilling i drift.
8. Etablere likemannsprosjekt i samarbeid med Grenlandskommunene og STHF/ Borgestadklinikken	8.1 Etablere Likemannsprosjektet i Grenland og ansette prosjektleder. 8.2 Oppstart av likemannsprosjekt
9. Aktiv bruk av Startlån for å bistå husstander med langvarig vanskeligstilte som har problemer med få lån i privat bank til eid bolig	9.1 Tilbys startlån til kjøp av egen bolig og/eller beholde bolig, eventuelt i kombinasjon med boligtilskudd 9.2 Bistå leietakere i kommunale utleieboliger til å kjøpe egen bolig
10. Fremskaffe tilstrekkelig med boliger til prioriterte grupper	10.1 Ta i bruk omdisponerte boliger til funksjonshemmede og store barnefamilier 10.2 Øke antall selvbosettinger innen gruppene; flyktninger, innvandre, og andre vanskeligstilte i boligmarkedet.
11. Bistå leietakere i kommunale utleieboliger som ikke klarer å mestre boforholdet	11.1 Tilby råd og veiledning i forbindelse med naboklager slik at vi har muligheter for å følge opp saken i tråd med bestemmelsene i husleieloven 11.2 Tilby nedbetalingsordning for leietakere med husleierestanse 11.3 Følge løpende opp samarbeidsplaner/BoPlaner og leiekontrakter 11.4 Fremme deltakelser fra våre leietakere for å få et godt bomiljø

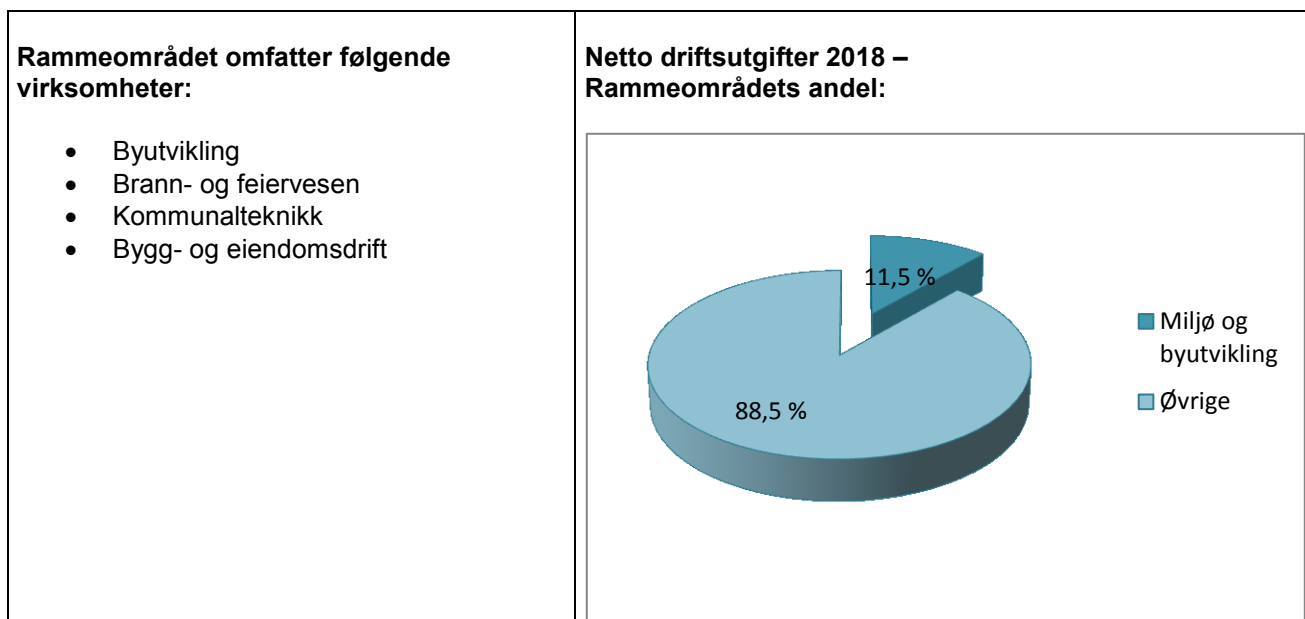
HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Driftstiltak og konsekvensjusteringer samlet for Helse og omsorg

Tabellen nedenfor er en fullstendig oversikt med alle endringene fra opprinnelig budsjett 2017 til forslag til budsjetttramme for 2018 for rammeområdet. Endringene gjelder lønns- og prisjustering (tekniske justeringer) andre endringer i budsjetttrammene i 2017 som videreføres. Og ikke minst er det tiltak som refererer seg til endringer i aktivitet, - tidligere vedtatte og nye tiltak og det gjelder innsparingstiltak innenfor området.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Vedtatt budsjett	839 481	839 481	839 481	839 481
Sum Prisjustering og diverse endringer	16 425	16 425	16 425	16 425
Sum Budsjettendringer inneværende år	270	0	0	0
Tekniske justeringer	16 695	16 425	16 425	16 425
Konsekvensjustert ramme	856 176	855 906	855 906	855 906
Tidligere vedtatte tiltak				
Økt aktivitet på Gartnerløkka	436	874	874	874
Kompetansetiltak -redusert økningen fra i fjor	-200	-200	-200	-200
Bemanning på Nystrand	0	7 000	7 000	7 000
Sum Tidligere vedtatte tiltak	236	7 674	7 674	7 674
Innsparingstiltak				
Effektiviseringstiltak med 1,1% fra og med 2018	-9 600	-9 600	-9 600	-9 600
NAV -korleksjon til samme opprinnelige ramme som 2017	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Avslutning av tidligere års effektiviseringstiltak	2 168	2 168	2 168	2 168
NAV	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Bemanningsreduksjon praktisk bistand/opplæring	-800	-800	-800	-800
Psyk.Helse: Redusert innleie	-300	-300	-300	-300
Legevakt	0	0	-1 000	-2 000
Sum Innsparingstiltak	-12 532	-12 532	-13 532	-14 532
Nye tiltak				
Budsjettmidler som skal omfordes på virksomhetene	8 000	8 000	8 000	8 000
Endring av tilskudd ressurskrevende brukere	5 600	5 600	5 600	5 600
Brevik sykehjem - Ressurskrevende bruker med eget personell	1 500	1 500	1 500	1 500
Familehelsetj: Forebygging barn/unge	1 300	1 300	1 300	1 300
Budsjettforliket på stortinget	1 215	1 215	1 215	1 215
Saturnveien -Endring i tilskudd til ressurskrevende brukere	1 000	1 000	1 000	1 000
Korrigerings borgehaven, tjenestekontoret og gartnerløkka	920	920	920	920
Borgehaven: 100% Stilling ergo/fysio-hverdagsrehabilitering	650	650	650	650
Psyk helse: 2 årsverk for/ettervern KEOPS	630	1 200	1 200	1 200
Miljøarbeidertjenesten - ekstra bevilgning	500	500	500	500
Sommeråpen rehabiliteringsavdeling Borgehaven	400	400	400	400
Psyk helse. Sykepleier lavterskel	270	600	600	600
Psyk. helse: Ruskonsulent	270	600	600	600
Psyk helse: Miljøterapeut Boteam.	270	600	600	600
Interkommunale samarbeid Luft og miljøovervåking	215	215	215	215
Nødnett og fagsystemer - Økte kostnader	200	200	200	200
Psyk. helse: Psykolog	0	700	700	700
Sum Nye tiltak	22 940	25 200	25 200	25 200
Nye tiltak og realendringer budsjett	10 645	20 343	19 343	18 343
Ramme 2018-2021	866 821	876 249	875 249	874 249

6.4 Miljø og byutvikling

Porsgrunn – en by i utvikling

Sektor for miljø og byutvikling er inne i en krevende, men spennende tid. Porsgrunn er preget av utviklingsprosjekter innenfor bygg og anlegg i milliardklassen i årene som kommer. For at denne utviklingen skal kunne håndteres krever det innsats fra sektoren i prosjektenes forløp, samtidig som alt skal driftes som «normalt», og nye områder skal tas over i drift som en del av utviklingen. Innenfor utviklingsprosjekter i bybildet ser vi at Down Town endelig finner sin form og skal realiseres, Porsgrunn får nytt hotell og næringsbygg på Kammerherreløkka. Det utvikles leilighetsbygg langs elvedraget og i Skomværkvartalet mens Knarrdalstrand får Europas nordligste «powerhouse».

Innenfor samferdselsutvikling følges vedtaket om «Grønn Lenke» opp slik at det overordnede vegnettet styrkes og at strekningen fra Vabakken til Raschebakken kan gå fra vei til bygate med færre biler. Noe som gir en mer menneskevennlig og trivelig by. Sak om ny gang og sykkelbro følges opp, det skal etableres ny turveg mellom Skien og Porsgrunn og Lilleelva krysset nærmer seg ferdigstillelse om lag samtidig som ny jernbaneparsell er klar til bruk. Ny E18 er også under regulering og det er å forvente at løsningene finner sin form i løpet av 2018. For å utløse vekst og utvikling har sektoren en viktig rolle. Fremtidige muligheter må gripes.

Videre er det slik at tilretteleggingen for boligbygging og næringsutvikling fortsatt bør være en prioritet. For å understøtte arbeidet med å avklare kommunal innsats for å skape vekst i og utenfor Porsgrunn by settes det som i rammesaken av 0,5 mill. Dette er rene lønnsmidler. Samtidig følges det som tidligere opp med 10 mill årlig avsatt til utbyggingsavtaler i investeringsmidler. Slik utvikling er langsiktig tidkrevende arbeid for de reguleringsplaner som ikke har vist seg mulig å realisere. Samtidig ser vi nå at arbeidet kaster av seg.

Av nye forhold som er beskrevet i årets forslag til budsjett og handlingsprogram, velger sektoren å trekke frem følgende elementer. Innenfor kommunalsjefsområdet samarbeides det nå med en utvikling av biblioteket og rådhusparken. Dette løftet krever investeringer. Målet er å styrke parkens funksjon i byen og se den i tydeligere sammenheng med biblioteket. Også kinoen, hvor det foreslås å fjerne vegarealer mellom rådhuset og kinoen og erstatte dette med arealer som innbyr til aktivitet, fordi det er ønskelig med enda større aktivitet i rådhusparken med rom for flere. Sammenhengene med utviklingsbehovet på for biblioteket er tydelige i barn- og ungdomsbyen Porsgrunn. Det foreslås derfor midler til tiltakene.

Innenfor brann- og redningstjenesten arbeides med på å følge opp politisk vedtak for å gå videre med å slå sammen brann- og redningstjenesten i Drangedal, Bamble og Porsgrunn. Bystyret har vedtatt at det skal ansettes en prosjektleder. Det foreslås derfor midler til å delvis lønne en prosjektleder innenfor hva som er mulig å få til økonomisk. På tross av fjorårets kutt i Porsgrunn brann- og redningstjeneste overholdt allikevel virksomheten sitt budsjettmål. Dette skyldes ikke minst et lavt sykefravær som får meget gunstige budsjettkonsekvenser.

Innenfor bygg- og eiendomsdrift er det en fortsatt satsning å sette av midler til vedlikehold av formålsbygg og kommunale leiligheter i relativt liten, men kjærkommen skala.

Gjensidigstiftelsen har med bakgrunn i «det store brannløftet» gitt Porsgrunn Kommune 330 tusen kr i prosjektmidler i 2017/2018. Målet er å samle ressursene og kunnskapen fra de ulike tjenesteyterne i kommunen. Samlet vil kommunen kunne ivareta brannsikkerheten for risikoutsatte grupper på en bedre, helhetlig og varig måte.

Gebyrdringene er moderate innenfor de fleste områder sett bort fra renovasjon. Innenfor dispensasjoner har man funnet det nødvendig å dele gebyrene i tre kategorier. Dette er med bakgrunn i at tiltak i 100 meters beltet er mer tidkrevende enn snittet av dispensasjoner. Dette er for å få en mer rettferdig ordning, slik at de som fremmer de mest krevende dispensasjoner også betaler for disse.

Vann & avløp på sin side har tatt høyde for de fleste investeringene, men det er også slik at utskiftningen av Premo ledningen må fremskyndes da materialet er forringet såpass at det vil kunne sies å være fare for liv og helse. Rent generelt er det gledelig at antall ledningsmeter som er rehabilitert er stigende og forfallet for første gang på mange år er utlignet. Når det kommer til gebyrer er det viktig å ta innover seg generasjonsprinsippet - dette innebærer at en generasjon ikke skal subsidiere en neste generasjon, eller omvendt. Innenfor vann- og avløp kan det nok argumenteres for at regningen for dagens forfall i for stor grad er forsøkt forskjøvet til de kommende generasjoner.

Innenfor renovasjon er det foreslått relativt betydelige gebyrøkninger. Tiltakene som RiG beskriver er mangfoldige, men de langsiktige tiltakene vil bli et løft mot å nå målene for sorteringsgrad er nytt avfallsanlegg i samarbeid med andre regioner.

Hovedutfordringer i driften

Samtlige virksomheter melder om større behov enn hva den kommunale rammen tilsier at det er rom for. Et budsjett skal salderes og en vil kunne oppleve relativt store forskjeller i rammene fra rammesaken i juni til budsjettvedtaket i desember. Imidlertid må fokuset ligge på hva man får ut av de midlene man har mer enn å bruke energi på de midlene man ikke har.

6.4.1 Byutvikling - fysisk plan og tilrettelegging, herunder geodata og byggesak

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	
Kvalitet				
Brukertilfredshet med byggesaksbehandling (faktisk score)	4,7	4,6	4,0	
Andel byggesaker behandlet innenfor lovpålagte frister, i %	99	93	83	
Andel plansaker behandlet innenfor lovpålagte frister, i %	91	100	100	
Andel oppmålingsforretninger behandlet innenfor lovpålagte frister, i %	98	98	92	
	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Prioritet				
Nto dr.utg. fys.planl./kulturminner/natur og nærmiljø pr innb	588	595	692	607
Produktivitet				
Korrigerte bto driftsutgifter kart og oppmåling, per årsinnb.	161	172	167	166
Korrigerte bto driftsutgifter plansaksbehandling, per årsinnb.	206	227	246	251

Kommentarer til nøkkeltallene

Kvalitet

Kvalitet er at innbyggerne får tjenester som er i henhold til lovverk, ivaretar rettsikkerhet, har gode vurderinger av skjønn, god kundebehandling og en rask saksbehandlingstid. For å sikre dette er det stort fokus på faglig utvikling av de ansatte, daglige rutiner og brukernes opplevelse av tjenesten.

Måling av kvalitet på tjenestene kan gjøres ved brukerundersøkelser, oversikt over innfrielse av frister, andel omgjøring av vedtak hos fylkesmannen m.m. Vi har gjennom mange år målt brukertilfredsheten ved byggesaksbehandlingen. I 2016 var denne 4,0 på en skala fra 1 til 6 hvor 6 er svært godt fornøyd. I virksomhetsplanen for Byutvikling har vi 4,5 som mål for godt nok. Denne gikk ned til 4,0 fra 4,6 ved forrige undersøkelse, og vi er derfor ikke fornøyd med resultatet.. Dette ble hovedsakelig begrunnet med at saksbehandlingstiden var lang, Det jobbes kontinuerlig med rutiner, økt servicegrad og tettere dialog med brukere. I 2016-2017 jobbes det spesielt med standardisering og rutiner. Vi ønsker å ta i bruk en ny digital

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

løsning for byggesaksbehandling som heter e-byggesak. Dette mener vi er fremtiden med økt brukervennlighet og effektiviseringsgevinster. I løpet av 2017 har vi øket ressurser knyttet til juss kompetanse og kommuneplan, og det har vært benyttet overtid for å sikre saksbehandlingsfristene i hektiske perioder.

Prioritet og produktivitet

Porsgrunn har tradisjon for høy aktivitet innen kommunal planlegging. Dette har lenge vært et satsingsområde sett i sammenheng med kommunens samfunnsutviklerrolle. Det ble derfor gitt økt bevilgning til planlegging i budsjettet for 2017. Det er økt byggeaktivitet som viser økt saksmengde og økte gebyrinntekter, spesielt på byggesak og geodata. Det er likevel slik at større planarbeider i kommunal regi, må få avsatte midler for å kunne gjennomføres. Et eksempel på dette er forprosjektet til Porsgrunn stasjon.

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Legge til rette for en fremtidsrettet byutvikling, som særskilt bygger opp under målet om ønsket befolkningsvekst.	1.1 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker skal reduseres 1.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for detaljreguleringsplaner skal reduseres
Regulering og gjennomføring av vei- og bypakketiltak	E18 Langangen-Rugtvedt Bistå Nye Veier i reguleringsprosessen av ny trase for E-18 for å sikre rask og smidig gjennomføring av reguleringsprosess Bypakke Grenland Handlingsprogram for bypakka 2018-2022 gjennomføres i tråd med vedtak
Jernbane og knutepunktsutvikling	Knutepunktsutvikling Gjennomføre mulighetsstudie for stasjonsområdet sammen med BaneNOR eiendom, Telemark fylkeskommune og Statens Vegvesen

6.4.2 Tekniske tjenester – kommunalteknikk og Porsgrunn brann og redningstjeneste

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Kvalitet				
Beregnet ikke bokført vann (i %)	39,0	38,0	38	33
Beregnet ikke bokført vann (i m ³ pr år i mill)	2,085	1,947	1,947	
Utskifting og rehab. av vann-nettet, i %-snitt over 3 siste år	0,90	0,85	0,63	0,81
Utskifting og rehab. av avløpsnett, i %- snitt over 3 siste år	0,40	0,46	0,73	0,72
Prioritet				
Netto driftsutgifter til funksjon 338 Forebygging pr. innbygger	50	67	59	54
Netto driftsutgifter til funksjon 339 Beredskap pr. innbygger	1 010	1 048	1 061	688
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., samferdsel i alt	991	1 051	1 101	741
Produktivitet				
Bto. dr.utg. ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate,	124 873	122 070	129 459	138 633
Avløp - Gebyrgrunnlag per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb)	1 370	1 530	1 512	1 668
Renovasjon - Gebyrgrunnlag per årsinnbygger for kommunal avfallshåndtering	726	892	968	997
Vann - Gebyrgrunnlag per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb)	937	1 023	1 041	1 288

Kommentarer til nøkkeltallene

Kvalitet

Vannkvaliteten i Porsgrunn kommune er svært god og stabil. For å sikre fortsatt god kvalitet er også restriksjoner i nedbørfeltene svært viktig. Vi opplever press fra grupper som krever retten til å drive sin aktivitet ut i fra sine egne ønsker, og ut fra sin egen vurdering av hva som kan medføre fare for forurensing av drikkevannet. Kommunens restriksjoner på aktiviteter i nedbørfeltet bygger på anbefalinger fra fagmiljøene, helsemyndigheter og mattilsynet. Ny drikkevannsforskrift fra 01.01.2017 skjerper inn dette i forhold til § 4 Forurensing:

«Ingen har lov til å forurense drikkevannet. Direkte og indirekte forurensing av drikkevannet er forbudt. Bestemmelse er strenge og inngripende, og innebærer at alle som ferdes i områder i nærheten av drikkevannskilder eller drikkevannbasseng har en plikt til å vise hensyn. Ingen er gitt noen rettighet etter friluftsløven hvis det de gjør rammes av forbudet mot forurensing i drikkevannsforskriften.»

Forurensningsanalyse av nedbørfeltene både i Farris og Mjøvann er utført i samarbeid med Vestfold Vann og Larvik kommune, med NIVA som utfører. Analysen for Farris og Mjøvann foreligger med følgende anbefalinger om tiltak:

- Føre-var prinsippet må vurderes når det gjelder hva som kan tillates etablert av nye aktiviteter i nedbørfeltet, deriblant omfanget av fremtidig beitevirksomhet
- Videreføring av dagens restriksjoner med hensyn på menneskelig aktivitet i nedslagsfeltet
- Kartlegge mulige tilførsler fra hus og hytter til drikkevannskildene

Kvalitetsparameterne i tabellen ovenfor er valgt ut fordi de skal forbedres. Beregnet ikke bokført vann (svinn) er iht BedreVA (nasjonal måling) høyere enn gjennomsnittet, samtidig som vi har relativt lave gebyrer. Vi pumper avhengig av råvannskvalitet 30 – 40% av levert vann fra Farris.

Prioritet og produktivitet

Brutto driftsutgift i kr. pr. km. kommunal vei og gate er betydelig lavere enn sammenlignbare kommuner.

De siste årene har det vært lite midler til reasfaltering. Dette har bidratt til redusert veikapital. Bypakkemidler har fokus på reasfaltering av gang- og sykkelveier langs fylkesveier og kommunale veier. Dette styrker veikapitalen, men veier likevel ikke opp for reduksjonen i årlig bevilgning til asfaltering/div. veiutbedringer. Investeringer til reasfaltering foreslås øket.

Netto driftsutgifter til samferdsel i alt pr. innbygger ligger over gjennomsnittet. Dette skyldes i hovedsak to forhold. Det ene gjelder driften av fjordbåtene og det andre forholdet er at Porsgrunn har 27 % mer vei pr. innbygger enn Gruppe 13.

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Beregnet ikke bokført vann(svinn)	1.1 Lekkasjereduksjon iht. hovedplan vann.
2. Utskifting vann- og avløpsnett	2.1 Utskifting på minimum 1 % av ledningsnettet årlig
3. Reduksjon fremmedvann inn i avløpsnettet	3.1 Reduksjon iht hovedplan avløp
4. Tilrettelegging for bolig og næringsutvikling utvikling	Kommunen skal tilrettelegge for boligbygging ved å se på konkrete tiltak for å utløse bolig og næringsutvikling: - Bergsbygda - Ulverødåsen - Osebakken Park - Samferdselsløsning for Engerfeltet utredes sammen med utbyggere og bypakke Grenland
5. Ny brannorganisering	4.1 Sak om felles brannvesen legges fram til politisk behandling ved årsskifte 2018/2019

6.4.3 Bygg- og eiendomsdrift

Nøkkeltall

	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	
Kvalitet (egne registreringer)				
Resultat av brukerundersøkelser:				
Forvaltning og drift av eiendommer	4,0	3,9	4,1	
Renhold	4,1	4,3	3,9	
Prosjektledelse av byggeprosjekter	4,9	4,8	4,8	
	Porsgrunn 2014	Porsgrunn 2015	Porsgrunn 2016	Kostragr.13 2016
Produktivitet				
Nto driftsutgift til kommunal eiendomsforvaltning per innb.	4 364	4 062	4 278	4 294
Korrigerte bto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter.	890	826	865	1 074
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	114	110	103	104
Herav utgifter til renholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	87	102	115	166
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	451	393	430	525
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	26	10	6	104
Dekningsgrad				
Samlet areal på formålsbygg kommunen eier i kvadratmeter per innbygger	5,0	4,9	4,9	4,0

Kommentarer til nøkkeltallene

Kvalitet

Brukerundersøkelsene viser at brukerne stort sett er rimelig tilfredse med tjenestene. Undersøkelsene er et viktig hjelpemiddel i virksomhetens utviklings- og forbedringsarbeid.

Dekningsgrad

Samlet areal på formålsbygg som kommunen eier er ca. 25 % høyere per innbygger enn gjennomsnittet for Kostragr. 13. Dette gjelder spesielt innen førskole, skole og kulturbygg.

Produktivitet

Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning pr innbygger, er utgifter som må dekkes av kommunens frie inntekter. Vi ligger på omtrent samme nivå som Kostragr. 13.

Utgifter til renholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter ligger lavt i forhold til kommunegruppe 13. Med bakgrunn i den opprydding i arbeidsavtaler og etterbetaling som har skjedd i 2016 og 2017 vil utgiftene for 2017 øke. Deler av dette vil være en engangsøkning.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter viser driftsutgifter ved kommunens egen tjenesteproduksjon. Dette innbefatter drift og vedlikehold av formålsbyggene, samt forvaltning av hele kommunens bygg og eiendomsmasse. Kostnadene er stabilt lavere enn Kostragr. 13 hovedsakelig grunnet våre ekstremt lave utgifter til vedlikehold.

Våre utgifter til vedlikehold var 98 kr/m² lavere enn nivået til Kostragr. 13 i 2016. De siste tre årene har Porsgrunn kommune i snitt brukt 14 kr/m² til vedlikehold, mens Kostragr. 13 i snitt har brukt 95 kr/m². Det er i inneværende handlingsprogram bevilget til sammen 17 millioner til vedlikehold av kommunale boliger og kr 26,6 mill til vedlikehold av formålsbygg. For formålsbyggene utgjør dette i gjennomsnitt kr 38 pr m²/år, mot Kostragr. 13 som i 2016 brukte kr 104 pr m²/år. Det er kommunens investeringsnivå de siste 10 år som har bidratt til å fornye bygningsmassen, hvilket også har redusert behovet for vedlikeholdsmidler.

Mål

På bakgrunn av utfordringene som er omtalt ovenfor settes følgende mål for perioden med tiltak for første år i perioden.

Periodemål 2018-21	Tiltak 2018
1. Drift av bygg skal være kostnadseffektiv og bedre enn kommunegruppe 13	Vurdere hvorvidt det er mulig å arealeffektivisere bygningsmassen, spesielt administrasjonsbygg.
2. Energiutgiftene i kr/m ² skal i perioden være 5% bedre enn snittet av kommunegruppe 13.	Redusere energikostnader til 5% under Kostragr.13 ved: 1. Løpende energioppfølging 2. Gjennomføre ENØK-tiltak.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Driftstiltak og konsekvensjusteringer samlet for Miljø og byutvikling

Tabellen nedenfor er en fullstendig oversikt med alle endringene fra opprinnelig budsjett 2017 til forslag til budsjetttramme for 2018 for rammeområdet. Endringene gjelder lønns- og prisjustering (tekniske justeringer) andre endringer i budsjetttrammene i 2017 som videreføres. Og ikke minst er det tiltak som refererer seg til endringer i aktivitet, - tidligere vedtatte og nye tiltak og det gjelder innsparingstiltak innenfor området.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Vedtatt budsjett	212 674	212 674	212 674	212 674
Sum Prisjustering og diverse endringer	5 175	5 175	5 175	5 175
Sum Budsjettendringer inneværende år	2 700	2 700	2 700	2 700
Tekniske justeringer	7 875	7 875	7 875	7 875
Konsekvensjustert ramme	220 549	220 549	220 549	220 549
Tidligere vedtatte tiltak				
FDV netto endring som følge av endret areal	2 455	6 895	10 179	10 179
Vedlikehold av bygningsmassen	1 900	3 900	4 400	5 400
Eide utleieboliger - rehabilitering	1 000	2 000	2 000	2 000
Endring vedr Porsgrunn Boligstiftelse	-775	-1 775	-2 275	-2 275
Nettoendring innleie	-255	-255	-255	-255
Klima og miljøutvalget	-250	-250	-250	-250
Endringer etter bystyrets behandling	200	200	200	200
Eiendomsforvaltningen - endringer i 1. tertialrapport - 16	0	-600	-600	-600
Sum Tidligere vedtatte tiltak	4 275	10 115	13 399	14 399
Innsparingstiltak				
Effektiviseringstiltak med 1,1% fra og med 2018	-2 495	-2 495	-2 495	-2 495
Generelt kutt i avdelingene	-885	-885	-885	-885
Avslutning av tidligere års effektiviseringstiltak	569	569	569	569
Energi - redusert forbruk	-500	-500	-500	-500
Bygg/eiend: Redusert tap på husleier	-250	-250	-250	-250
Generelt kutt - byutvikling	-100	-100	-100	-100
Ny brannordning	0	-1 000	-4 000	-5 000
Byutvikling: Økte gebyrer	0	-500	-500	-500
Sum Innsparingstiltak	-3 662	-5 162	-8 162	-9 162
Nye tiltak				
Kommunale veier - reasfaltering fra investering til drift	1 500	1 500	1 500	1 500
Vedlikehold	1 000	1 000	4 500	4 500
Asfalt	1 000	1 000	1 000	1 000
Brann - finansiering av prosjektleder for brannsamarbeid.	500	0	0	0
Kom.tekn: Økt boligbygging - Lønn ingeniør	500	500	0	0
Bygg/eiend: Årlig erstatning til IF Urædd Alliance iht bystyrevedtak	450	450	450	450
Kom.tekn: Drifting av investeringstiltak i Bypakka	400	400	400	400
Klima og miljørådet	250	250	250	250
Kom.tekn: Nye Brøytekontrakter	200	200	200	200
Brann: Merkestnad 110	150	150	150	150
Byutvikling. Revidering kommuneplanens arealdel	100	0	0	0
Byutvikling. Økt ramme landbrukskontor	65	65	65	65
Kom.tekn: Rådhusparken. Isbane og blomsterbed	50	50	50	50
Kom.tekn: Overtagelse av Sildevika	50	50	50	50
Korrigerings av summeringsfeil	30	30	30	130
Kom.tekn: Overtakelse av Hovengagata	0	250	250	250
Kom.tekn: Øya i elva - Bruene, rundkjøring ut på øya	0	400	400	400
Kom.tekn: Vedlikehold kammerherreløkka. Passasje og torgareal.	0	50	50	50
Kom.tekn: Tursti langs elva Skien Porsgrunn	0	500	500	500
Sum Nye tiltak	6 245	6 845	9 845	9 945
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 858	11 799	15 083	15 183
Ramme 2018-2021	227 407	232 348	235 632	235 732

6.5 Kirker og trossamfunn

Porsgrunn kirkelige fellesråd skriver i brev datert 23.05.2017:

«Fellesrådet har i sitt møte i kveld behandlet kirkesjefens forslag til budsjettinnspill. Disse oversendes som avtalt.

Driftsbudsjett 2018

Fellesrådet er takknemlig for at dets økonomi blir behandlet saklig og på en god måte av Porsgrunn kommune. Videre er fellesrådet tilfreds med kommunikasjonen på det administrative nivået. Det er tidligere gjort rede for behov for utvidelse av driftsrammen for å styrke fellesrådets administrasjon. Dette behovet gjelder fortsatt, og synliggjøres tydelig etter samlokalisering. Videre har samlokaliseringsprosessen, som vi etter gjennomføring opplever som nødvendig og god, medført økte leiekostnader. Til sammen bør driftsrammen økes med kr 1,0 mill der bemanningsøkning utgjør en 50% stilling.

Investeringsbudsjett 2018 – 2021

I handlingsplanen ligger det for 2018 inne kr 1,5 mill årlig til større vedlikeholdsprosjekter. For 2019 og de påfølgende år er beløpet kr 2,0 mill. De siste årene har det vært jobbet med elsikkerhet spesielt, og utbedring av elektriske anlegg i kirkene har høy prioritet. I 2016 ble det gjort utvendig malingsarbeid på Vestsiden og Herøya kirker. Fellesrådet ber om at nivået på bevilgningen opprettholdes med kr 2,0 mill pr år. Blant annet er det nødvendig med en større renovasjon av Brevik kirke. Det er også et betydelig etterslep på vedlikehold av tekniske anlegg så som ventilasjons- og radiatoranlegg.

Fellesrådet har ved de senere rulleringer av handlingsplanen gitt uttrykk for behov for seremonibygging på Eidanger kirkegård. Det er særlig knyttet opp mot lang avstand mellom middelalderkirken og der de fleste gravlegginger foregår. Siden Eidanger er sentralkirkegård for Porsgrunn er det svært mange seremonier som skjer i Eidanger kirke. Det har samtidig vært fokus på behov for livssynsnøytralt seremonirom i alle kommuner, jfr stortingsforliket av 2008, der alle trosretninger kan føle seg hjemme. Kalkylene for et slikt bygg er nå mange år gamle, og fellesrådet mener det må startes et nytt prosjekt for å finne reelle kostnader til et slikt bygg. Bystyret vedtok i tidligere handlingsprogram å sette av kr 5 mill i 2014 og kr 15 mill i 2015 til dette prosjektet. I senere behandling har dette prosjektet blitt skjøvet ut i tid. Fra fellesrådets side ønsker vi nå å minne om at behovet for slikt bygg fortsatt er tilstede, og vi foreslår at det på nytt tas med i handlingsprogrammet.

Nye Østre Porsgrunn kirke. Gjennomføringsfasen starter nå opp. Porsgrunn kommune har i egen sak tidligere vedtatt å bevilge kr 15 mill til ny kirke. Dette tas for ordens skyld fortsatt med som innspill fra fellesrådet.

Tjenesteytingsavtalen

Det har kommet innspill fra de avdelinger i kommunen som er involvert i avtalen at kostnadene økes med kr 200.000. Vi ber om at denne økningen legges inn i fellesrådets ramme.

I forhold til kirkegårdsarbeid har det blitt påpekt fra kommunens avdeling at det må investeres i ny kirkegårdsgraver. Denne investering anser fellesrådet må gjøres av tjenesteyter.

Investeringsbehov fra Porsgrunn kirkelige fellesråd:

	2018	2019	2020	2021
Vedlikehold kirkebygg	2 000	2 000	2 000	2 000
Livssynsnøytralt seremonibygging	0	15 000*	15 000*	0
Sum	2 000	17 000	17 000	2 000

*) Tall er basert på tidligere estimater og må etter all sannsynlighet beregnes på nytt.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Driftstiltak og konsekvensjusteringer samlet for Kirker og trossamfunn

Tabellen nedenfor er en fullstendig oversikt med alle endringene fra opprinnelig budsjett 2017 til forslag til budsjetttramme for 2018 for rammeområdet. Endringene gjelder lønns- og prisjustering (tekniske justeringer) andre endringer i budsjetttrammene i 2017 som videreføres. Og ikke minst er det tiltak som refererer seg til endringer i aktivitet, - tidligere vedtatte og nye tiltak og det gjelder innsparingstiltak innenfor området.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021
Vedtatt budsjett	21 083	21 083	21 083	21 083
Sum Prisjustering og diverse endringer	527	527	527	527
Sum Budsjettendringer inneværende år	92	129	129	129
Tekniske justeringer	619	656	656	656
Konsekvensjustert ramme	21 702	21 739	21 739	21 739
Tidligere vedtatte tiltak				
Andre tiltak/Interne endringer	-92	-129	-129	-129
Sum Tidligere vedtatte tiltak	-92	-129	-129	-129
Innsparingstiltak				
Tilskudd andre trossamfunn -Ny beregning	-500	-500	-500	-500
Sum Innsparingstiltak	-500	-500	-500	-500
Nye tiltak				
Fellesrådet: Økt tilskudd	500	500	500	500
Sum Nye tiltak	500	500	500	500
Nye tiltak og realendringer budsjett	-92	-129	-129	-129
Ramme 2018-2021	21 610	21 610	21 610	21 610

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Vedlegg 1 Samlet investeringsoversikt – budsjettskjema 2 B

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Bto prosjekt-kostnad	Økonomiplan				Sum
			2018	2019	2020	2021	2018-21
Formannskapet							
IKT - ny innbyggerportal	2020	3 000	0	2 000	1 000	0	3 000
IKT - satsing – disp av særskilte avsetn.	2019	5 000	5 000	0	0	0	5 000
IT-investeringer ÅBEV	LØPENDE	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Strategisk kjøp av eiendommer	LØPENDE	2 000	500	500	500	500	2 000
Utbyggingsavtaler boligbygging	2021	50 000	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
VA Lønnebakke industriområde	2019	19 000	9 000	10 000	0	0	19 000
Sum Formannskapet		87 000	26 500	24 500	13 500	12 500	77 000
Barn, unge og kultur							
Barnehagene - fornying av inv. og utstyr	2018	900	900	0	0	0	900
Biblioteket - tiltak meråpent bibliotek	2019	8 000	8 000	0	0	0	8 000
Brevik oppvekstsenter	2018	189 100	75 000	0	0	0	75 000
IKT- skolene ÅBEV	LØPENDE	14 000	2 000	4 000	4 000	4 000	14 000
Kjølnes - ny svømmehall og idrettshall	2019	245 000	122 000	105 000	0	0	227 000
Kultur diverse inventar og utstyr	LØPENDE	11 150	2 500	4 150	3 500	1 000	11 150
Ny barnehage i sentrum - Frednes	2019	60 000	18 000	40 000	0	0	58 000
Ny barnehage på Vestsiden	2018	21 000	5 000	0	0	0	5 000
Ungdomskolene - investeringsbehov	2022	90 000	10 000	50 000	30 000	0	90 000
Utearealer skole og barnehage	LØPENDE	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum Barn, unge og kultur		643 150	244 400	204 150	38 500	6 000	493 050
Helse og omsorg							
Boliger til prioriterte grupper ÅBEV	LØPENDE	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Ombygging Nystrand bygg C	2018	30 000	25 300	0	0	0	25 300
Sykehjemsub tr 1 (Mule/Vestsiden)	2018	468 000	8 000	0	0	0	8 000
Sykehjemsub. trinn 2 St Hansåsen	2019	17 000	13 000	0	0	0	13 000
Sykehjemsubbygging trinn 3 utvid. Mule	2023	19 500	1 500	0	0	18 000	19 500
Tilrettelagte boliger - rus/ROP-utfodr.	2021	47 000	11 200	10 000	25 800	0	47 000
Utskifting av inventar sykehjemmene	2021	3 000	500	500	500	500	2 000
Økt bruk av velferdsteknologi	LØPENDE	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum Helse og omsorg		596 500	62 500	13 500	29 300	21 500	126 800
Miljø og byutvikling							
Div. vegutbedringer ÅBEV	LØPENDE	20 000	3 500	5 500	5 500	5 500	20 000
E-byggesak - samarbeidsprosjekt i Grenland	2018	1 000	1 000	0	0	0	1 000
Egenandel Bypakka/ belønningsordn.	2027	28 000	7 000	7 000	7 000	7 000	28 000
Eiendomsforv. – utredning - kostnadssetting	2023	3 300	500	500	500	500	2 000
Eiendomsforv. utviklingstiltak ÅBEV	LØPENDE	24 000	10 000	4 000	5 000	5 000	24 000
ENØK i kommunale bygg	2021	24 500	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Fornylse av maskiner ÅBEV	LØPENDE	15 000	3 000	4 000	4 000	4 000	15 000
Forsterke vannforsyning Vestsiden/Knarrdalstrand	2019	6 500	500	6 000	0	0	6 500
Knarrdalstrand renseanlegg ÅBEV	LØPENDE	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
LED belysning - gater	2020	2 500	2 500	0	0	0	2 500
Ledningsanlegg avløp Franklintorget - Raschebakken-Skippergata	2018	17 500	10 000	0	0	0	10 000
Mjøvannsdammen - oppgradering mv.	2019	7 000	6 000	0	0	0	6 000
Nye vannmålere/- soner	2018	5 000	1 000	0	0	0	1 000
Oppgradering av komm. bruer og brygger ÅBEV	LØPENDE	3 750	750	1 000	1 000	1 000	3 750
Parker, lekeplasser, friarealer ÅBEV	LØPENDE	7 500	1 500	2 000	2 000	2 000	7 500
Rasfarlige områder, sikring ÅBEV	LØPENDE	3 000	750	750	750	750	3 000
Rehabilitering avløp ÅBEV	LØPENDE	172 000	36 500	41 500	46 500	47 500	172 000
Rehabilitering parken Dina Bergs hage	2019	2 000	0	2 000	0	0	2 000

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Bto prosjekt-kostnad	Økonomiplan				Sum
			2018	2019	2020	2021	2018-21
Rehabilitering Rådhusparken - aksen kino/bibliotek	2018	6 000	6 000	0	0	0	6 000
Rehabilitering vann ÅBEV	LØPENDE	170 000	36 000	41 000	46 000	47 000	170 000
Renholdsavd - diverse investeringer	2020	1 700	700	650	350	0	1 700
Reservevannforsyning fra Skien og Bamble	2021	42 000	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Tilrettelegging for friluftsliv	2018	500	500	0	0	0	500
Tiltak i forb. med vanndirektivet	2021	28 000	4 000	5 000	5 000	6 000	20 000
Trafikksikringsmidler ÅBEV	LØPENDE	6 000	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Utskifting av gatelys ÅBEV	LØPENDE	3 750	750	1 000	1 000	1 000	3 750
Utskifting av PREMO vannledning	2020	68 000	20 000	20 000	20 000	0	60 000
Utstyr brannvesenet ÅBEV	LØPENDE	5 000	1 000	1 000	1 000	2 000	5 000
VA anlegg Sverresgate	2018	13 000	12 000	0	0	0	12 000
Valleråsen renseanlegg - ny varmegarasje	2018	5 000	5 000	0	0	0	5 000
Vaskeriet - utskifting av maskiner	2020	1 250	350	600	300	0	1 250
Sum Miljø og byutvikling		696 750	188 300	161 000	163 400	146 750	659 450
Kirker og trossamfunn							
Kirkene - rehabilitering mv.	LØPENDE	7 500	1 500	2 000	2 000	2 000	7 500
Livssynsnøytralt seremonibygge på Eidanger	2022	36 000	0	1 000	35 000	0	36 000
Sum Kirker og trossamfunn		43 500	1 500	3 000	37 000	2 000	43 500
Sum			523 200	406 150	246 700	187 750	1 363 800

Vedlegg 2 Gebyrer

1.1 Gebyrer på vann, avløp, renovasjon og feiing

VANN

UTGIFTER	1000 kr	INNETEKTER	1000 kr
Drift vannverk	23 432	Gebyr	42 397
Andel felleskostnader	1 672	Andre inntekter	88
Kapitalkostnad	16 396	Avsetning til fond	-985
SUM gebyrgrunnlag	41 500	SUM inntekter	41 500

AVLØP

UTGIFTER	1000 kr	INNETEKTER	1000 kr
Drift avløp	41 026	Gebyr	63 364
Andel felleskostnader	2 654	Andre inntekter	391
Kapitalkostnad	23 551	Bruk av fond	3 476
SUM gebyrgrunnlag	67 231	SUM inntekter	67 231

RENOVASJON

UTGIFTER	1000 kr	INNETEKTER	1000 kr
Drift renovasjon	43 281	Gebyr	45 738
Andel felleskostnader	677	Andre inntekter	0
Kapitalkostnader	2 716	Bruk av fond	936
SUM gebyrgrunnlag	46 674	SUM inntekter	46 674

FEIING

UTGIFTER	1000 kr	INNETEKTER	1000 kr
Drift feiervesenet	4 800	Gebyr	5 533
Andel felleskostnader	620	Diverse inntekter	19
Kapitalkostnader	118	Avsetning til fond	-14
SUM gebyrgrunnlag	5 538	SUM inntekter	5 538

I felleskostnader inngår del av regnskap og innfordring, personal, IT mv. Dekningsgraden for vann, avløp, slam, renovasjon og feiing sett over noen år skal være 100 %.

Det foreslås at fradraget for kompostering på kr 300,- fjernes, da utsortering av matavfall er en del av den ordinære renovasjonen.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

TYPE GEBYR	Kroner eks. mva	Endring 2017 – 2018
I. a. VANN		
Tilknytning pr. eiendom	1,00	
Årsgebyr, pr. m ³	10,50	+10,5 %
Fastgebyr	1 000,00	0 %
I. b. AVLØP		
Tilknytning pr. eiendom	1,00	
Årsgebyr, pr. m ³	18,50	0 %
Fastgebyr	1 400,00	0 %
I. c. RENOVASJON		
Vanlig abonnement pr. dunk <i>Septiktømming:**</i>	2 650,00	+17,8 %
- Slam tømmes hvert 2. år, pr. m ³ pr. år	500,00	0 %
- Tette tanker, pr. tømming, stykkpris	1 500,00	0 %
I. d. FEIING		
Pr. pipe pr. år	221,00	+3,8 %
Tilsyn av fyringsanlegg	221,00	+3,8 %

PRISEKSEMPEL for en enebolig på 120 m², 1 søppeldunk og 1 pipe.*

TYPE GEBYR	ENHETSPRIS Kroner eks. mva	PRISEKS.: En enebolig inkl. mva*
I. a. VANN		
Fastgebyr	1000,00	1 250,00
Årsgebyr etter stipulert forbruk	10,50	1 575,00
I. b. AVLØP		
Fastgebyr	1 400,00	1 750,00
Årsgebyr etter stipulert forbruk	18,50	2 775,00
I. c. RENOVASJON		
Standard abonnement pr. år	2 650,00	3 312,50
Slamtømming hvert 2. år. kr/kubikkmeter/år**	500,00	
Tette tanker. kr pr tømming	1 500,00	
I. d. FEIING		
Tilsyn av fyringsanlegg mv	221,00	221,00
Feiing av en pipe	221,00	276,25
SUM KOMMUNALEGEBYRER		11 159,75
EIENDOMSSKATT		
Bolig m/eiend.skattegr.lag 0,9 mill kr og 7 ‰	6 300,00	6 300,00
SUM GEBYRER/EIENDOMSSKATT		17 459,75

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Gebyrer i perioden: eks. mva

	2017	2018	2019	2020	2021
Vann, gebyr, kr/m ³	9,50	10,50	11,50	13,00	14,50
Avløp, gebyr, kr/m ³	18,50	18,50	19,50	21,00	22,00
Renovasjon, gebyr for en husholdning	2 250	2 650	2 750	2 800	2 900
Feiegebyr pr pipe	213,00	221,00	229,00	238,00	244,00
Tilsyn fyringsanlegg	213,00	221,00	229,00	238,00	244,00

* Beløpene er i faste 2017 kroner.

** Gebyr for slamtømming og tette tanker søkes harmonisert med årsgebyr for avløp, for en standard enebolig.

1.2 Gebyrregulativ for plan- og byggesak

Gjeldende fra 1.1.2018. Økningen fra 2017 er på ca. 2,5 % og avrundet til nærmeste 50 for bedre selvkostdekning. Gebyrregulativet er samordnet mellom Grenlandskommunene.

A	GEBYRREGULATIV FOR PLANSAKER 2018:	2018
1 a	Oppstartsmøte: <i>Gebyr for oppstartsmøte godskrives ved fastsettelse av gebyr for plansaksbehandling dersom planforslaget sendes kommunen innen ett år etter avholdt oppstartsmøte</i>	18 000
1 b	Behandlingsgebyr: Fast gebyr for å ta sak til behandling	71 800
1 c	Arealgebyr: Pr. 100 m ² planareal <20.daa m ² Ved %-BRA > 100% eller BYA > 50% regnes gebyret ut per 100 m ² BRA (BRA = bruksareal, BYA= bebygd areal, jfr. Miljøverndepartementets veileder H-2300)	1 150
	Pr. 100 m ² planareal >20 daa	650
1 d	Unntak fra gebyrer: Følgende formål blir ikke gebyrbelagt: • Eksisterende bebyggelse, herunder idrettsanlegg som er offentlig tilgjengelig og grav- og urnelunder, i områder for bebyggelse og anlegg, når det ikke legges til rette for høyere utnyttelse. • Offentlig vegareal • Grønnstruktur • Landbruks-, natur- og friluftsmål • Hensynssoner, når areal innenfor hensynssonene ikke kan brukes på regningssvarende måte.	
1 e	Mindre endringer av reguleringsplaner etter plan- og bygningslovens § 12-14:	10 500
1 f	Behandling av planprogram:	39 000
1 g	Urimelig gebyr: Dersom gebyret er klart urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan Rådmannen etter eget initiativ fastsette et passende gebyr	

B	GEBYRREGULATIV FOR BYGGESAKER 2018	2018
2	Tiltak som krever søknad om tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver, etter pbl § 20-4:	
2 a	Mindre byggearbeid på bebygd eiendom	5 050
2 b	Alminnelige driftsbygninger i landbruket	5 050
2 c	Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg	5 050
2 d	Andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver	5 050
3	Rene eneboliger og fritidsboliger, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav a): Gebyr betales pr enhet.	
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	22 000

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

	For hver igangsettingstillatelse	2 500	
4	Sekundærleilighet i enebolig, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav a) og g): Gjelder for egne boenheter med areal mindre enn 50 m² BRA. For større sekundærleiligheter betales gebyr i.h.t. pkt. 5.		
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	4 900	
	For hver igangsettingstillatelse	2 550	
5	Rekkehus, kjedehus, tomannsbolig, blokk og andre boligtyper, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav a) og g): Gebyr betales pr boenhet		
	a) Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling, 1.-4. enhet	16 000	
	b) Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling, 5.-8. enhet	8 000	
	c) Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling, 9. enhet og videre	4 500	
	For hver igangsettingstillatelse	2 550	
6	Garasjer, uthus og lignende med areal inntil 70 m² BRA. Gjelder tiltak som behandles som søknad etter pbl § 20-1 første ledd bokstav a):		
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	5 050	
	For hver igangsettingstillatelse	2 550	
	For garasje, uthus og lignende over 70 m ² betales et tillegg på kr. 100,- pr. m ²		
7	Enkle lagerbygg uten innlagt vann og faste arbeidsplasser. Gjelder tiltak som behandles som søknad etter pbl § 20-1 første ledd bokstav a):		
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling, inntil 70 m ² BRA	5 050	
	For hver igangsettingstillatelse	2 550	
	Bruksareal mellom 70 m ² og 400 m ² BRA	10 000	
	Bruksareal over 400 m ² BRA	15 200	
8	For alle kategorier nybygg, samt tilbygg, påbygg, underbygg, som ikke omfattes av pkt. 2-7, betales gebyr avhengig av tiltakets bruksareal (BRA) etter følgende takst:		
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling:		
	0 - 50 m ²	kr. 9400,- + kr. 140,- pr. m ²	
	51 - 100 m ²	kr. 16 600,- + kr. 110,- pr. m ² som overstiger 50 m ²	
	101 - 200 m ²	kr. 22 200,- + kr. 100,- pr. m ² som overstiger 100 m ²	
	201 - 400 m ²	kr. 32 300,- + kr. 40,- pr. m ² som overstiger 200 m ²	
	401 - 600 m ²	kr. 40 400,- + kr. 35,- pr. m ² som overstiger 400 m ²	
	over 600 m ²	kr. 50 600,- + kr. 30,- pr. m ² som overstiger 600 m ²	
	For tilbygg/påbygg til bolig og fritidsbolig betales 50 % av ovennevnte satser.		
	For hovedombygging betales 50 % av ovennevnte satser		
For hver igangsettingstillatelse	2 550		
9	Fasadeendring, etter pbl § 20-1 bokstav c):		
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	5 050	
	For hver igangsettingstillatelse	2 250	
10	Bruksendring, etter pbl § 20-1 bokstav d):		
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	5 050	
	Gjelder for bruksendring som ikke medfører endring av bygning, tekniske installasjoner m.m. For bruksendring som krever bygningsmessige endringer betales gebyr etter areal som angitt i punkt 8		
	For hver igangsettingstillatelse	2 550	
11	Riving, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav e): Gjelder kun når det ikke skal oppføres ny bygning.		
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling		
	0 – 100 m ² BRA	5 050	
	Over 100 m ² BRA	10 000	
For hver igangsettingstillatelse	2 550		
12	Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav f): Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling		
	Tiltaksklasse 1	5 050	

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

	Tiltaksklasse 2 og 3	10 000
	For hver igangsettingstillatelse	2550
13	Gebyr for godkjenning av foretak for ansvarsrett i byggesaker:	
	Gebyr for lokal godkjenning av foretak der erklæring om ansvar ikke kan benyttes, jf. forskrift ombyggesak § 11-4	2 550
	Personlig godkjenning etter forskrift om byggesak § 6-8	2 550
	Avslag på søknad om lokal godkjenning av foretak	2 550
	For arbeider unntatt gebyr etter pkt. 17 betales ikke gebyr etter dette punktet	-
14	Dispensasjonsbehandling, etter pbl kap. 19 og fravik fra TEK:	
	Gebyr for behandling av søknader om dispensasjon kommer i tillegg til ev. byggesaksgebyr for selve tiltaket. Det betales det et gebyr per dispensasjon	
	Dispensasjoner som krever regionale myndigheters uttalelser Søknader som er særskilt arbeidskrevende, som dispensasjon fra 100 -metersone	12 000
	Dispensasjoner– som avklares uten regionale myndigheters uttalelser Søknader som er mindre arbeidskrevende.	8 000
	For mindre dispensasjoner i henhold til plan- og bygningslovens som behandles direkte i byggesaken. For eksempel teknisk forskrift. Dispensasjoner knyttet til mindre tiltak som er fritatt for byggesaksbehandling	5 000
	Søknad om fra vik fra Teknisk forskrift/ krev jf. Pbl §31-2. fjerde ledd.	7 400
15	Konstruksjon og anlegg og separate avløpsanlegg, etter pbl § 20-1 første ledd bokstavene a), l), og separate avløpsanlegg etter pbl § 27-2:	
15a	Parkerings-/opplagsplass, forstøtningsmur, rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling:	
	Tiltaksklasse 1	5 050
	Tiltaksklasse 2 og 3	10 000
15b	Veger med tilhørende innretning inntil 500 m lengde, rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling:	
	Tiltaksklasse 1	5 050
	Tiltaksklasse 2 og 3	10 000
	Ved veger lengre enn 500 m betales et tillegg på 50 % av ovennevnte satser	
15c	Damanlegg og basseng, rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling:	
	Tiltaksklasse 1	5 050
	Tiltaksklasse 2 og 3	10 000
15d	Røranlegg (vann, avløp, olje) for inntil 1 km lengde, rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling:	
	Tiltaksklasse 1	5 050
	Tiltaksklasse 2 og 3 for første ledning	10 000
	For øvrige ledninger	5 050
	For hver igangsettingstillatelse:	2 550
	Ved røranlegg over 1 km lengde betales et tillegg på 50 % av ovennevnte satser	
15e	Brygger/kaier, rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling:	
	Tiltaksklasse 1	10 000
	Tiltaksklasse 2 og 3 i tillegg kr. 120,- pr. løpemeter kaifront	20 200
	Brygger på fritidseiendommer (tiltaksklasse 1)	5 050
	For hver igangsettingstillatelse:	2 550
16	Vesentlige terrenginngrep, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav k):	
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	5 050
	For hver igangsettingstillatelse	2 550
17	Heis, rulletrapp for person eller kombinasjon person/ vare, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav f):	
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	5 050
	For hver igangsettingstillatelse	2 550
	Ved midlertidig installasjon i bolig settes gebyret til kr. 0,-	0

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

18	Skilt og reklameinnretninger, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav i):	
	Rammetillatelse og ved ett-trinns søknadsbehandling	5 050
	For hver igangsettingstillatelse	2 550
19	Endring i forhold til tidligere gitt tillatelse:	
	Endring i forhold til gitt tillatelse som krever nytt vedtak	2 550
20	Avslag på søknader:	
	Ved avslag betales samme satser som ved godkjenning	
21	Mangelfull søknad:	
	Dersom kommunen må underrette søker eller tiltakshaver om mangler i søknad etter pbl §§ 20-3, 20-4 eller søknad om dispensasjon etter pbl kap. 19 skal det betales et ekstra gebyr	1 150
	Trukket søknad:	
	Trukket søknad faktureres etter medgått tid	
22	Oppretting av grunneiendom, etter pbl § 20-1 første ledd bokstav m):	
	Ved tillatelse til oppretting av grunneiendom betales det gebyr for hver tomt som skal opprettes	5 050
	Ved avslag på søknad om oppretting av grunneiendom betales det gebyr for hver tomt som avslås	5 050
23	Ulovlig byggearbeid (ulovlig igangsetting):	
	For tiltak som er igangsatt uten byggetillatelse og /eller som er i strid med plan- og bygningslovgivningen betales et gebyr etter den medgåtte tiden kommunen har hatt med oppfølging av ulovligheten. Gebyret skal også dekke alle ekstrautgifter bygningsmyndighetene har fått som følge av ulovligheten.	
	Minstegebyr	5 050
	Ut over minstegebyr betales det etter medgått tid, se pkt. 24.	
	Overtredelsesgebyr i medhold av forskrift om byggesak kapittel 16 kan ilegges i tillegg.	
24	Gebyr etter medgått tid:	
	Timepris	1 150
25	Avviksbehandling ved tilsyn:	
	For behandling av rapportert avvik, eller avvik som er avdekket gjennom kommunens tilsyn	5 050
26	Miljøsertifisering av virksomheter (miljøfyrtårn):	
	Ved første gangs sertifisering	5 050
	Ved resertifisering	2 550
27	Øvrig: • Kommunen kan engasjere særskilt kontrollør av statiske beregninger, tilfluktsrom, lydforhold, varmeisolering og tetthet. For slik kontroll kan det kreves gebyr tilsvarende medgåtte utgifter. • Kommunen kan kreve dekning for utgifter i forbindelse med plan- og byggesaker, dersom det påløper nødvendige utgifter fra andre offentlige myndigheter/eksterne aktører. • Alle gebyrer skal betales til kemneren etter regningsoppgave fra kommunen. Betaling skjer etter de satser som gjelder på det tidspunkt fullstendig søknad registreres av administrasjonen. • Krav om gebyrer sendes tiltakshaver. • Når spesielle forhold tilsier det, kan regulativet fravikes av formannskapet. I kurante tilfeller kan det fravikes av administrasjonen. • 5 % av gebyrinntektene avsettes til tilsyn. • Gebyrene reguleres pr. 1. januar hvert år i samsvar med bystyrets vedtak. • Dersom gebyret er klart urimelig i forhold til de prinsipper som ligger til grunn, og det arbeidet og de kostandene kommunen har hatt, så kan Rådmannen av eget initiativ fastsette et passende gebyr.	

1.3 Gebyrregulativ for arbeider etter Matrikkeloven 2018

1. Oppretting av matrikkelenhet	
1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn	
Areal 0 – 500 m ²	22 300
Areal 501 – 2.000 m ²	24 500
Areal over 2.000 m ² , økning pr. påbegynt da.	1 800
1.2 Tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet	
Areal 0 – 250 m ²	8 100
Areal 251 – 500 m ²	11 650
Areal 501 – 1.000 m ²	15 600
Areal 1.001 – 2.000 m ²	18 350
Areal over 2.000 m ² økning pr. påbegynt da.	1 800
1.3 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn	
Areal 0 – 500 m ²	22 300
Areal 501 – 2.000 m ²	24 500
Areal over 2.000 m ² , økning pr. påbegynt da.	1 800
1.4 Oppmåling av uteareal på eierseksjon	
Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon	
Areal 0 – 250 m ²	8 100
Areal 251 – 1.000 m ²	11 650
Areal over 1.000 m ² , økning pr. påbegynt da.	1 800
1.5 Oppretting av anleggseiendom	
Gebyr som for oppretting av grunneiendom	
Volum 0 – 2.000 m ³	22 300
Volum over 2.000 m ³ , økning pr. påbegynt 1.000 m ³	1 100
1.6 Registrering av jordsameie	
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid	
Timepris	1 100
Minstepris	3 300
2. Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning	
Viser til 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 og 1.5 . I tillegg kommer forhåndsgebyr for å utføre oppmålingsforretning	4 500
2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering	
Gebyr for utført arbeid, når saken blir trukket før den er fullført, saken avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av aktuelle gebyrsatser.	

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

3. Grensejustering	
3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie	
Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m ²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.	
Areal 0 – 250 m ²	8 100
Areal 251 – 500 m ²	11 650
3.2 Anleggseiendom	
For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5% av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1.000 m ³	
Volum 0 – 250 m ³	8 100
Volum 251 – 1.000 m ³	11 650
4. Arealoverføring	
4.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie	
Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing (gebyr kommer i tillegg) gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål.	
Areal 0 – 500 m ²	22 300
Areal 0 – 500 m ² for samferdselsformål (SAK 10 § 4-3)	11 650
Arealoverføring over 500 m ² , økning pr. påbegynt 500 m ²	1 100
4.2 Anleggseiendom	
For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.	
Volum 0 – 250 m ³	18 350
Volum 251 – 500 m ³	22 300
Volumoverføring over 500 m ³ , økning pr. påbegynt 500 m ³	1 100
5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning	
For inntil 2 punkter	4 500
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1 100

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

6.1 Oppmålingsforretning over en grenselinje.

For inntil 2 punkter	4 500
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1 800
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid, timesats	1 100

6.2 Oppmålingsforretning over eksisterende matrikkelenhet

Areal 0 - 500 m ²	11 650
Areal 501 – 2.000 m ²	13 250
Areal over 2.000 m ² , økning pr. påbegynt da.	1 800

7. Privat grenseavtale

For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde	4 500
For hvert nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde	3 300
Billigste alternativ for rekvirent velges.	

8. Matrikkelføring av saker fra andre offentlige etater

Matrikkelføring av saker fra andre offentlige etater utføres etter medgått tid	
Timesats	1 100

9. Timepriser

Gebyr som ikke kan fastsettes etter foranstående satser beregnes etter medgått tid	
Timepris kontorarbeid	1 100
Timepris feltarbeid	1 400

10. Ekspedisjonsgebyr

Tilrettelegging for tinglysning av saker fra private som ikke innebærer ordinær oppmålingsforretning	3 300

11. Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er klart urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan rådmannen etter eget initiativ fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

12. Betalingsbestemmelser

- Billigste alternativ for rekvirent skal velges i saker der gebyret kan beregnes etter flere ulike punkter i regulativet.
- Gebyr skal betales til kommunekassa/kemneren etter regningsoppgave fra oppmålingsmyndigheten. Betalingen skjer etter regulativet og de satser som gjelder på det tidspunkt fullstendig rekvisisjon er poststempelt inn i administrasjonen.
- Betalingen kan kreves før forretningen berammes, eller annet arbeid er igangsatt. Gebyrsatsene inkluderer hjelpemanskaper, bil- og evt. båtgodtgjørelse, adm. utgifter, merkemateriell og arbeidet med merking av grenser i marka.
- Tinglysingsgebyr kommer i tillegg.
- Merverdiavgift beregnes ikke ved innkreving av gebyrene, jfr. Skattedirektørens rundskriv av 6. mars 1970 til skatteinspektørene.

13. Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.

14. Statlige gebyrsatser (fastsatt av statlige myndigheter) Tatt med for oversiktens skyld

Matrikkelbrev inntil 10 sider	175
Matrikkelbrev over 10 sider	350
Sammenslåing av eksisterende matrikkelenheter	0
Tinglysingsgebyr	525

1.4 Gebyr for behandling av seksjonering 2018

	2018
Gebyr pr. søknad:	
Behandling av søknad om seksjonering	5 000
Behandling av søknad om reseksjonering	7 200
Tillegg ved befaring seksjonering / reseksjonering	2 150
Sammenslåing av seksjoner	0
- Dersom uteareal skal seksjoneres, vil det måtte avholdes en oppmålingsforretning. Gebyrer for denne vil da komme som tillegg i samsvar med satsene nevnt i pkt. 1.4 under "Gebyrregulativ for arbeider etter Matrikkelloven" ovenfor. - Dersom saken behandles kun etter eierseksjonsloven vil det påløpe gebyr for utarbeidelse av Matrikkelbrev, i samsvar med pkt. 14 ovenfor. - I tillegg betales det tinglysingsgebyr etter gjeldende sats. Slikt gebyr betales ikke ved avslag på søknad. - Dersom kommunen oversitter fristene, reduseres seksjoneringsgebyret med 25 % av det totale gebyret, for hver påbegynte uke tidsfristen oversittes.	

1.5 Kultur og idrett

For idrettsanleggene gjelder dette fra 1.8.2018, for publikumsbading og øvrige lokaler fra 1.1.2018.

Idrettsanlegg	Hverdager trening	Hverdager arrangement	Helg trening	Helg arrangement
1/1 idrettshall 1/1 svømmehall 1/1 bane	Gratis/154,-	287,-	Gratis/287,-	287,-
½ idrettshall, Minibane	Gratis/77,-	143,-	Gratis/143	143,-
Bryting/boksing/skyting Garderobe	Gratis/31,-	61,-	Gratis/61,-	61,-
Kjølnes stadion	Gratis/287,-	287,-	Gratis/287,-	420,-

Utenbys lag/organisasjoner

Idrettsanlegg	Hverdager trening	Hverdager arrangement	Helg trening	Helg arrangement
1/1 idrettshall 1/1 svømmehall 1/1 bane	287,-	420,-	420,-	420,-
½ idrettshall, Minibane	143,-	210,-	210,-	210,-
Bryting/boksing/skyting Garderobe	56,-	87,-	87,-	87,-
Kjølnes stadion	1040,-	1245,-	1245,-	1245,-

Private leietakere

Alle dager og tider, trening + arrangement	
1/1 idrettshall + 1/1 bane	420,-
½ idrettshall + Minibane	210,-
Bryting/boksing/skyting - garderobe	87,-
Kjølnes stadion	1040,-
Svømmehall	1040,-

Merk:

- Leieprisene er pr time. Gratis leie gjelder barn og unge under 20 år.
- Ved all skolebruk – som innenbys leie over 19 år.
- Pris ved utleie til kommersiell virksomhet vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det fastsettes enten en fastpris med utgangspunkt i pris for private, eller en skjønnsmessig, administrativ vurdering.
- Bruk av bord, stoler og sceneelementer er inkl. i hall-leien, men bør bookes inn ved leiebestilling.
- Ved utleie utover ordinær åpningstid, vurderes tilleggsleie for dekning av ekstraavgifter.
- Leieprisen for Kjølnes Stadion er inkl. bruk av elektronisk tidtakeranlegg samt øvrig spesialutstyr for friidrett. Redusert dagspris kan avtales ved enklere bruk av anlegget.
- Frist for leietaker for avbestilling av booking er fastsatt til 8 dager før.
- Frist for virksomhet for kultur for endring av booking ifm. kamper/arrangementer, er fastsatt til 8 dager før.

Utleie av Eidangerhallen – Samfunnshus

Leieobjekter	Innenbys	Utenbys	Private
Leie av enkeltrom u anretning	231,-	359,-	707,-
Leie av enkeltrom m anretning	359,-	502,-	984,-
Samfunnssal uten anretning	482,-	707,-	1399,-
Samfunnssal med anretning	738,-	1066,-	20106,-

- Pris for kommersielle leietakere vurderes i hvert enkelt tilfelle.
- Alle priser gjelder dag/kveldsleie.
- Ved utleie utover ordinær arbeidstid, vurderes tilleggsleie for dekning av ekstraavgifter.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Hallinventar

Inventar/utstyr	Innenbys	Utenbys	Private	Kommersielle
Bord	31,-	51,-	51,-	Etter avtale
Stol	10,-	20,-	20,-	Etter avtale
Sceneelement	46,-	72,-	72,-	Etter avtale

BILLETTPRISER SVØMMEHALL

Barn, studenter, honnør enkeltbillett	51,-
Barn, studenter, honnør, klippekort	318,-
Barn, studenter, honnør årskort*	1619,-
Voksen, enkeltbillett	77,-
Voksen, klippekort	594,-
Voksen, årskort*	3 013,-
Familie, årskort*	3 782,-
Vannaerobic enkeltbillett	143,-
Vannaerobic, klippekort	840,-
Tilleggsbillett vannaerobic (ved bruk av voksenklippekort)	61,-

*For årskort gjelder perioden fra dato kortet er stemplet og ett år fram i tid

PRISER PÅ UMLEIE AV ANDRE KOMMUNALE KULTURARENAER

Lokale	Leietakere/type bruk	Leiesats
Teatersalen	Foreninger - forestilling	Etter avtale
	Foreninger - øvelse	922,-
Brevik kino - salen	Foreninger - forestilling	2 757,-
	Foreninger - Øvelse	922,-
Brevik kino - møterom	Faste brukere	0,-
	Øvrige foreninger	922,-
Herøya huset - utleie og drift foretas av Telemark Rusfri Ungdom mobiltlf 94832110		
Stridsklev og Lundedalen fritidssentre	Senteret - alle	922,-
Meierigården Ungdomshus	Møterom - alle	461,-
	Storesalen- alle	922,-
Mule Varde	Foreninger i PMFR	0,-
	Øvrige foreninger	922,-
	Bedrifter	2 757,-

Merknader:

Teatersalen / Brevik kino / Herøyahuset

Det gis anledning til å øke leiesatsen til 10 % av billettinntektene (minimum kr 1500,-) ved store, potensielt inntektsbringende arrangementer og/eller arrangementer som krever spesiell tilrettelegging av teknisk karakter. Administrasjonen vurderer denne muligheten ut i fra skjønn.

Meierigården Ungdomshus / Stridsklev Fritidssenter / Lundedalen Fritidssenter

Senterlederne kan vurdere fritak for leie for faste brukere som bidrar vesentlig til driften av sentrene. Senterlederne gis mulighet til å fastsette leiepris på enkelte arrangement ut fra arrangementets karakter og størrelse, innenfor de rammer som er gitt.

Mule Varde

Det er i hovedsak foreninger tilsluttet Porsgrunn Friluft- og miljøråd som benytter huset. Disse foreningene er sterkt involvert i vedlikehold av parken og i driften av stedet slik at disse har gratis leie av stedet.

Generelt (gjelder ikke Mule Varde)

Barn og unge under 20 år - gratis leie til trening/øvelse. Leiepriser gjelder derfor øvrige leietakere. Kommunale aktører dagtid betaler ikke leie.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Andre aktører dagtid/leietakere med faste leieforhold over tid forhandles i hvert enkelt tilfelle. Behov for AV-utstyr/teknikk/rigg av utstyr avtales med leietaker som eventuelle tillegg i leiepris.

SANSEAVDELINGEN FRISKLIVSENTERET

Grupper/uteleierom	Leiesats
Opplæring i bruk av sanseavdelingen	266,-
Leie pr time:	
Familie, enkeltpersoner – alle rom	164,-
Grupper – alle rom	266,-

BIBLIOTEK – PURREGEBYR

Låneren er ansvarlig for alt som lånes på låntakers lånekort. Tapt eller ødelagt materiale må erstattes. Bøker og annet materiale må leveres tilbake innen lånetidens utløp. Ved overskridelse av lånetiden betales gebyr etter følgende satser.

Purring	Voksne	Barn
1. purring	61,-	0,-
2. purring	82,-	31,-
3. purring	113,-	51,-

Dersom det lånte materialet ikke blir levert til tross for 3 purringer, vil det bli sent ut erstatningskrav, og ved manglende betaling vil låneretten bli inndratt.

BIBLIOTEK – UMLEIE AV MØTEROM

Lokale	Leiepris
Lite møterom	180,-
Stort møterom	360,-

KULTURSKOLEN

Elevavgift pr år kr 3.150,-

Kr 1.575,- pr semester/halvår, faktura sendes i februar og oktober.

Det gis inntektsbasert elevavgift etter følgende bestemmelser:

For dagsaktuell inntekt mellom 3G og 5G.

Elevavgift kr. 1.575 pr år kr. 787,-. pr semester/halvår.

For dagsaktuell inntekt under 3G.

Elevavgift kr. 1.050 pr år kr. 525,- pr semester/halvår.

*G = Folketrygdens grunnbeløp (tilsvarende kr. 90.068 i 2017).

For vilkår: Se lenger ned på siden.

Søskenmoderasjon = 30 %

En elev kan ha flere elevplasser dvs. gå på flere tilbud i kulturskolen, men må da betale fullt ut for disse.

Eksempel

Barn nr. 1	1. elevplass	Betaler full avgift
Barn nr. 1	2. elevplass	Betaler full avgift
Barn nr. 2, 3, 4...	1. elevplass	Gis 30 % søskenmoderasjon
Barn nr. 2, 3, 4...	2. elevplass	Betaler full avgift

Tilpassinger:

Dans. Det gis 50 % moderasjon for deltagelse i klassisk ballett for de som har opplæring i flere danseparti.

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Musikk. Etter tre år i instrument-/sangopplæring og etter anbefaling fra lærer, kan instrument-/sangelever kjøpe en ½ elevplass ekstra slik at de får 30 minutt individuell undervisning pr uke mot normalt 20 minutt. For dette betaler de ½ elevavgift ekstra. Det gis også mulighet for å kjøpe dobbel elevplass mot å betale dobbel avgift. Kjøp av dobbel elevplass forutsetter imidlertid at det ikke er venteliste på gjeldende instrument og tildeles kun for ett skoleår om gangen. Deltagere som får elevplass i samspill/band betaler ½ elevavgift i for dette i tillegg til ordinær elevavgift for instrumentundervisning. Dersom noen deltar i samspill/band uten å ta instrumentundervisning, må de betale full avgift for samspill/band.

Deltagere som får elevplass i fordyrningstilbudet betaler 1 ½ elevavgift.

1.6 Andre gebyrer/brukerbetaling

SAMFERDSEL

	2017	2018
Gebyr for parkeringsskive	Kr 22	Kr 23
Langtidsparkeringsavgift, pr time, maks kr 70 pr døgn.	Kr 12	Kr 13
Korttidsparkering pr time etter 2 timer	Kr 23	Kr 24
Ansattparkering pr. måned	Kr 520	Kr 540
Gebyr for gravesøknad	Kr 1750	Kr 1 800

Feste av grav	2017	2018
Festeavgift pr grav pr år	250,-	250,-

GEBYR FOR STARTLÅN	2017	2018
Gebyr på etablering av startlån	1 500,-	1 500,-

Skolefritidsordningen – brukerbetaling pr mnd.	2017	F.o.m. 01.08.2018
100 % plass	2 460,-	2 700,-
80 % plass	2 090,-	2 360,-
60 % plass	1 670,-	1 820,-
50 % plass	1 480,-	1 550,-

Søskenmoderasjon mellom barnehage og SFO opphører fra 01.08.2018

Barnehage - brukerbetaling pr mnd.	2017	2018
Ordinær brukerbetaling	2 730,-	2 910,-
For foresatte med inntekt under 533 500,- så regnes 6 % av brutto lønns- og kapitalinntekt. For foresatte med inntekt over 533 500,- er barnehagesatsene maks kr 2 910,-.		
Ordningen med gratis kjernetid i barnehage for alle 3-, 4- og 5-åringer fra familier med lav inntekt vil også bli videreført. Inntektsgrensen er 450 000 kroner jan-juli 2018, og heves til 533 500 fra 1.8.2018.		

Klokkerholmen	2017	2018
Leirskolen pr uke – elever fra Porsgrunn	2 150,-	2 200,-
Leirskolen pr uke – elever fra andre kommuner	2 300,-	2 350,-
Feriekolonien pr uke	750,-	800,-
Sommerskoleuke	800,-	850,-

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Trygghetsalarmer	2017	2018
Gebyr – trygghetsalarm – pr måned	310,-	318,-

Utskiftning til nye alarmtyper forventes i løpet av 2018

Betalingssatser for måltider formidlet av hjemmetjenesten	2017	2018
Middag pr. porsjon	Justeres i henhold til prisene fra leverandør, p.t. Scheen matservice*)	Justeres i henhold til prisene fra leverandør, p.t. Scheen matservice*)
Grøt pr. porsjon		
Dessert pr. porsjon		
Diettmat		

*) Priser for mat finnes på Scheen matservice Skien kommunes nettsider.

Betalingssatser for opphold i institusjon	2017	2018
For dagopphold på institusjon pr. dag inntil 60 døgn*	Økes til statens tak for vederlag	Økes til statens tak for vederlag
For korttidsopphold på institusjon pr. døgn inntil 60 dager*		
Opphold trygghetsavdelingen, Mule, pr. døgn	220,-	226,-

*) For korttidsopphold over 60 døgn beregnes betalingssetser ut fra inntekt og personlige økonomiske forhold. Avlastningsopphold er vederlagsfritt.

Egenbetaling opphold trygghetsavdelingen er justert noe de siste årene. Foreslås regulert i samsvar med normal prisvekst.

Hjemmetjenester – Abonnementer	2018
Inntekt under 2G pr. mnd.	Økes til statens tak for vederlag

Når det gjelder vederlag for praktisk bistand, inkludert brukerstyrt personlig assistanse, foreslås gebyrer i henhold til statlige føringer for slike gebyrer. Det vil bli lagt fram egen sak om gebyrer.

Porsgrunn legetjenester*	2017	Jan-juni 2018
Ekspedisjonsgebyr (Kun ved fakturering)	59,-	59,-
Enkel pasientkontakt (frem til frikortgrensa)	54,-	54,-

* Gebyrer hos fastleger er ikke fastsatt lokalt, men regulert i statlig normaltariff

Familiehelsetjenester	2017	2018
Veiledningsgebyr ved konsultasjon (Barn under 12 år, gratis)	150,-	155,-
Resept	100,-	105,-
Utskrift av nye vaksinasjonskort	50,-	55,-
Ekspedisjonsgebyr (Kun ved fakturering)	59,-	65,-
Foreldreforbereende kurs	500,-	500,-

Saturnveien barne- og ungdomssenter	2017	2018
Deltakelse på Stim (støttekontaktgrupper) pr. halvår	500,-	500,-

NAV	2017	2018
Mistet minibankkort – utstedelse av nytt	100,-	100,-

INTERKOMMUNAL TOLKETJENESTE	2017	2018
Pris pr. tolketime	650,-	650,-

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

Vedlegg 3 Økonomiske rammer for virksomhetene

Nedenfor fremgår virksomhetenes rammer for 2016 – 21. Her synliggjøres de gjennomførte endringene i virksomhetsstrukturen f.o.m. 2018.

Tallene for 2018 viser det som er virksomhetenes opprinnelige budsjett for året.

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Formannskapet						
119-Rådmannens ledergruppe	21 335	22 991	22 645	22 748	22 745	22 749
120-HR-avdelingen	31 375	34 959	35 181	35 187	35 183	35 187
121-Økonomiavdelingen	20 660	23 514	23 639	23 643	23 641	23 644
123-Serviceavdelingen	46 416	49 147	47 256	48 351	46 268	47 363
124-IKT-avdelingen	14 618	14 650	16 767	17 760	18 252	18 947
701-Forbedringsmål - formannskapet		-368				
Sum Formannskapet	134 404	144 892	145 489	147 689	146 089	147 889
Barn, unge og kultur						
164-Kultur	40 357	42 562	42 508	42 309	41 898	41 897
200-Felles - oppvekst	4 510	6 332	11 355	12 202	13 983	12 696
201 Brattås barnehage	4 939	5 100				
203 Frednes og Skrukkerød barnehager	9 659	10 266				
204 Hovenga & Osebakken barnehage	8 096	8 355				
205 Kirketjernet og Vestsiden barnehager	10 100	10 025				
207 Lundelia barnehage	6 080	6 498				
208 Lyngveien barnehage	5 711	5 886				
212 Vallermyrene barnehage	6 909	6 871				
215 Flåtten barnehage	8 124	8 253				
217- Private barnehager	156 430	165 636	166 765	166 758	166 264	166 259
226-Pedagogisk-psykologiske tjenester (PPT)	27 023	26 743	26 672	26 671	26 671	26 671
229-Borge skole	35 780	39 161	37 614	36 780	36 780	36 779
230-Brattås skole	15 110	14 768	14 247	14 169	14 169	14 169
231-Brevik oppvekstsenter	19 606	19 453	20 208	21 453	21 453	21 452
232-Grønli skole	19 449	19 231	19 117	18 996	18 996	18 996
233-Heistad skolene	53 711	55 118	54 850	54 716	54 716	54 714
235-Klevstrand skole	13 123	14 164	14 654	14 567	14 567	14 567
237-Myrene skole	19 897	20 284	20 168	19 685	19 289	19 288
240-Stridsklev skole	30 519	30 062	30 071	29 957	29 957	29 956
241-Langangen og Tveten skoler	23 583	24 120	23 059	22 951	22 951	22 951
242-Vestsiden skole	29 838	31 683	31 574	31 454	31 454	31 453
244-Kjølnes ungdomsskole	22 624	21 229	20 106	20 105	20 105	20 104
245-Stridsklev ungdomsskole	13 267	12 750	13 420	13 420	13 074	12 579
246-Tveten ungdomsskole	18 609	20 166	20 272	20 271	20 271	20 271

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
250-Porsgrunn kommunale kulturskole	10 080	10 249	9 951	9 951	9 951	9 951
251-Porsgrunn voksenopplæringscenter	13 945	16 395	15 890	15 889	15 889	15 889
252-Klokkerholmen m.m.	2 424	2 406	2 531	2 531	2 531	2 531
260-Barnehagene på Brattås og Heistad			11 735	11 734	11 734	11 734
261-Barnehagene på Flåtten og Stridsklev			14 044	14 044	14 044	14 043
262-Barnehagene på øst			14 732	14 731	14 731	14 731
263-Barnehagene i sentrum vest			19 587	18 721	18 721	18 721
280-Barnevern	69 877	72 206	67 544	66 553	66 553	66 551
Sum Barn, unge og kultur	699 377	725 971	722 673	720 618	720 753	718 953
Helse og omsorg						
129-Tjenestekontoret	9 039	10 942	10 128	10 129	10 129	10 129
300-Felles - helse og omsorg	4 156	4 623	13 784	13 518	13 518	13 518
301-Familiehelsetjenester	21 031	24 635	25 572	25 575	25 574	25 574
304 Legetjenester og miljørettet helsevern	44 576	47 709				
306-Psykisk helsetjeneste og rusomsorg	52 948	61 249	63 588	65 831	65 830	65 829
307-NAV Porsgrunn	103 609	106 454	103 461	103 473	103 472	103 471
310 Vestsiden sykehjem		11 011				
311 Frednes sykehjem	38 909	39 998				
311-Frednes og St.Hansåsen sykehjem			59 129	59 136	59 135	59 135
312 Doktorløkka	38 247	42 637				
312-Doktorløkka og Vestsiden sykehjem			73 322	73 331	73 330	73 329
313 St.Hansåsen sykehjem	69 399	57 540				
314-Brevik sykehjem	39 117	40 969	42 220	42 225	42 225	42 224
315-Mule sykehjem	44 951	47 478	47 282	47 288	47 287	47 287
317 Hjemmetjenesten Vest	18 484	19 394				
318 Hjemmetjenesten Stridsklev	27 524	29 556				
319 Hjemmetjenesten Eidanger	32 945	35 307				
320 Hjemmetjenesten Brevik	14 079	14 121				
321 Hjemmetjenesten Herøya	30 915	32 246				
322-Miljøarbeidertjenesten	134 814	144 775	145 265	152 640	152 638	152 636
325 Borgehaven bo- og rehabiliteringssenter	81 310	83 637				
325-Helse, mestring og rehabiliteringstjenester			112 595	112 608	111 618	110 627
327-Hjemmetjenesten Øst-Vest			55 046	55 053	55 053	55 052
328-Hjemmetjenesten Sentrum			59 954	59 960	59 960	59 959
329-Hjemmetjenesten Nystrand			55 475	55 481	55 481	55 480
390 SAMBA	3 858	4 580				
Sum Helse og omsorg	809 909	858 859	866 822	876 249	875 249	874 249

HANDLINGSPROGRAM 2018 - 2021

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Miljø og byutvikling						
603-Brann- og feiervesen	35 977	36 019	36 457	34 981	32 017	31 041
606-Kommunalteknikk	40 313	44 422	47 857	49 056	48 568	48 589
626-Bygg- og eiendomsdrift	99 822	120 059	124 966	130 775	137 507	138 556
666-Byutvikling	16 898	18 354	18 126	17 536	17 539	17 546
704-Forbedringsmål - Miljø og byutvikling		-555				
Sum Miljø og byutvikling	193 010	218 299	227 406	232 347	235 631	235 731
Kirker og trossamfunn						
400-Kirker og trossamfunn	21 436	21 138	21 610	21 610	21 610	21 610
705-Forbedringsmål - kirker		-55				
Sum Kirker og trossamfunn	21 436	21 083	21 610	21 610	21 610	21 610
Ikke fordelte utgifter/inntekter						
700-Ikke fordelte utgifter/inntekter	-15 685	-25 451	2 379	-8 421	-19 221	-30 021
Sum Ikke fordelte utgifter/inntekter	-15 685	-25 451	2 379	-8 421	-19 221	-30 021
Sum	1 842 455	1 943 653	1 986 377	1 990 093	1 980 112	1 968 412

Porsgrunn Kommune

Postboks 128,
3901 Porsgrunn

Tlf: 35 54 70 00
e-post: postmottak@porsgrunn.kommune.no
www.porsgrunn.kommune.no

